

Pakif.

Naisterahva riiete

JUURELÕIKUSE ÕPETUS

Täieline Akadeemiline kursus

Koonus-sektsionaalne süsteem

Ar 931 B
Metusala

Riigiraamatukogu.
№ 37940

sf. 12855
P. F. Metusala,

juurelõikuse tehnika eriteadlane.

juun 17.03

Järgmiste rätsepatöö-tehniliste kirjatööde autor: *Täielik Akadeemiline meesterahva riiete juurelõikuse kursus* — Kordinaat-süsteem 3 jaos (vene keeles); 2) *Rätsepakunst — „Tailor's Art Fashion“*, rätsepatöö tehniline aegkiri, 1908.—1917. a. (vene keeles); 3) *„Gentleman“*, elegantse meesterahva riietuse käsiraamat (vene keeles); 4) Esimene Peterburi juurelõikajate seltsi 15-ne aasta juubeli album (vene keeles) ilmusid St. Peterburis 1908.—1917. a.; 5) *Täielik akadeemiline naisterahva riiete juurelõikuse õpetus*, iseõp., koolidele ja kursustele, koonus-sektsionaalne süsteem (eesti ja läti keeles); 6) *Täielik akadeemiline meesterahva riiete juurelõikuse õpetus* iseõppimiseks, koolidele ja kursustele, koonus-sektsionaalne süsteem.

Järgmiste rätseppade seltside auliige ja audiploomide omanik: 1) Peterburi juurelõikajate seltsi auliige ja audiploom; 2) „L'Académie Française de coupe de Paris“ audiploom (diplôme d'honneur); 3) Akadeemilise Rätsepatöö Kunsti Edendamise Seltsi auliige.

Juhatas juurelõikuse kursusi: St. Peterburi juurelõikuse akadeemiat 1901.—1919. a., Akadeemilisi juurelõikuse kursusi Eestis 1921.—1925. a., asutas ja juhatas „Drebnieks Instituts“ (Rätseppade Instituuti) Riias (Lätis) 1925.—1926. a.; 1927. a. alates jälle Eestis.

Kat. os.
6. II 56,

Joonistuste, konstruktsioonide ja kujutiste reprodutsioon, tõlkimine võõrastesse keeltesse, selle süsteemi järele õpetamine ilma autori loata — on keelatud.

**Copyright by P. F. Metusala
Talliann (Estonia) Niguliste t. 16.**

L. Kahl'i trükk, Tallinn, 1931.

Eessõna.

Riided on kultuurinimese elus tähtsamaid küsimusi — tingitud seltskondlikust elust ja kultuurinõuetest. Riietuses peegelduvad teatava määraneni inimeste intellektuaalsed omadused, nende maitse ja ilutunne. Mood, minnes käsikäes kultuuri arengu ja ajavaimuga, kutsub esile muudatusi riiete vormis ja stiilis, mis nõuab juurelõikuses teatavaid tehnilisi võtteid, mis peavad vastama moest esile kutsutud muudatustele; selletõttu peab iga töötaja riietus alal põhjalikult olema informeeritud neist võtetest, et oma ülesande kõrgusel seista. Vastuvaidlemata tõsiasi on see, et juurelõikuse süsteem ühes vastava töötamisega mängib riietuses domineerivat osa, sel juhul kui ta põhjendab teaduslistel ja praktiliselt vastuvõetavatel alustel. — See põhimõte on selle õppe- raamatu peamotiiviks.

Minu kauaaegne töötamine riietuse ja juurelõikuse tehnika alal on annud mulle kogemusi ja praktilisi teadmisi, milliseid olen katsunud sellesse juurelõikuse õpperaamatusse põimida nii palju kui seda võimaldab ette nähtud raamatu lehekülgede arvu ruum. Sellest ajast, mil ilmus minu esimene naisterahva riiete juurelõikuse õpperaamat, on möödunud mitmeid aastaid, selle aja jooksul on muutunud ka riiete vormid, mille tõttu oli tarvilik raamatus tuua täiesti uued joonised, vastavalt praeguse aja moele, mis kutsus esile tunduvaid muudatusi ka süsteemis; ühes sellega muutus süsteemi põhivorm ka palju kergemaks ja lihtsamaks õppimise suhtes. Et õpperaamat oleks kõigiti täielik ja saavutaks soovitud eesmärki, siis paigutasin siia erilised konstruktsioonid laagri-riiete jaoks proportsionaal süsteemi järele, riiete töötamise ja selga- proovimise juhatuses selles ulatuses, kui see on tarvilik juurelõikuse tehnikas.

Et soodsam õppida ja kontrollida jooniseid õppimise ajal, on jooniste tekst paigutatud joonistega ühte, mis puudus eelmises õpperaamatus.

Julgen loota, et selle õpperaamatuga aitan osaliselt kõrvaldada raskusi ametialalt, nagu seda on riietus, eriti naisterahva riiete juurelõikuse tehnika ja kunst.

Süsteemi mõiste.

Juurelõikuse süsteemi on mitmesuguseid; igal süsteemil on oma võtme joonistada riiete jaoks lõikeid, mille lõppsiht seisab selles, et riided, valmistatud selle õppeviisi ehk süsteemi järele, sobiksid. Rooma viib palju teid, kuid milline neist kõige lühem? kergema vaeva ja lühema ajaga eesmärgile jõuda, selles peitubki moodsa juurelõikuse süsteemi mõte. Oleks näiteks inimesed kõik ühesuurused, s. o. võrdse pikkuse ja jämedusega, ning ühtlase kehaehitusega, siis ei oleks tarvis ühtegi juurelõikuse süsteemi, vaid ainult üks üldine lõige, mille järele juure lõigata; inimesed on aga mitmesuguse kehaehitusega — üks pikk ja peenike, teine paks ja lühike, ühel kumer selg ja madal rind, teisel ümberpöörduvalt kõrge rind ja kitsas, lame selg, üks seisab sirgelt, teine on ettepoole kalduva kehavormiga jne. See asjaolu kutsus esile süsteemi tarviduse. Et andmeid saada inimese kehasuurusest ja -vormist, on tarvis teda mõõta. Üldiselt jaotatakse inimesi nende kehaehitusest kahte peagruppi: normaalse ja anormaalse kehaehitusega. Normaalse kehaehitusega inimkeha liikmed on proportsionaalsed üksteisega, harmoneerivad ja on kooskõlas ilutundega, kuna anormaalsed kehaehitused erinevad proportsionaalsuse seadustest. Normaalse kehaehituse puhul ei ole tarvilik igakord kasutada erimõõtusid, nagu näiteks laagri-riiete juures, kus lõigatakse riided juure rinna ümbermõõtude järele; kõik teised mõõdud leitakse proportsionaalsuse seaduse järele — seda nimetatakse „proportsionaalsüsteemiks“. Eba-

normaalse kehaehituse juures, olgugi, et on väiksed lahkuminekul normaalsest kehaehitusest, on tarvilikud erimõõdud, mis näitavad inimese keha seisakut ja vormi, milliste abil konstrueeritakse lõige, mis vastav kehaehitusele ja vormile — see on teaduslik juurelõikuse süsteem, mis tugib matemaatilistele põhimõtetele, ja sinna kuulub ka meie koonus-sektsionaal süsteem.

Mõõtude võtmine.

Joon. 1—4.

Mõõtusid peab suure tähelepanemisega võtma, väga täpselt, sest mõõtudest on ärarippuv tarvilik riiete laius ja pikkus, samuti inimese kehaehitusele vastav riiete tasakaal. Õieti võetud mõõdud kõrvaldavad eksitusi lõigete joonistustes ja võimaldavad kiiremat ning produktiivsemat tööd. Tarvilikumad mõõdud on järgmised:

Rinnamõõt (joon. 1 ja 2, mõõt 1). See mõõt võetakse ristloodis ümber rinna, üle labaluude ja rinna kõrgema koha, mitte liig pingul ja ka mitte liig vabalt, tihedasti käe alt, nagu seda joonistus näitab.

Taljemõõt (joon. 1, mõõt 2) võetakse talje kohalt ristloodis, mitte vabalt, rohkem pingul.

Puusamõõt (joon. 1, mõõt 3) võetakse ümber puusade taljest 18—20 sm. allapoole.

Taljepikkus (joon. 1, mõõt 4) võetakse kaela ümbrusjoonest punkt *A* kuni *B* (talje ümbrusjooneeni).

Eelpool toodud mõõdud näitavad ainult inimese keha suurust, kuid ei näita keha vormi ega seisu, kas on normaal või anormaal kehaseisuga tegemist. Selleks, et keha-seisu kindlaks teha, võetakse järgmised mõõdud: käeaugu kaugus, käeaugu sügavus ja selja kõrgus. Neid mõõtusid peab erilise hoolega võtma, selleks tehakse harilikku sentimeetri otsa nahast mõõdurihma laiune silmus (joon. 3), millesse kitsalt mahub harilikus jämeduses pliiats, nii et sentimeetri metalliline ots pliiatsiga kokku puutub. Pliiats sentimeetrisse pandud kujutab mõõdurihmaga täisnurga (vinkli), nagu seda joon. 3 näitab. Selle lihtsa pliiatsist ja sentimeetrist kujundatud aparadi abil võib eelpool nimetatud mõõtmised õige täpselt võtta, välja arvatud selja kõrgus, mida võetakse harilikku sentimeetriga.

Käeaugu kaugust (joon. 4, mõõt 5) mõõtes, asetatakse pliiats mõõdurihma silmusesse ja mõõdetakse punktist *G* (joon. 4) ristloodis punktini *D* (joon. 1) keset selga, nii et pliiats tuleb loodjoones käemusklite vastu ja mõõdurihm tihedalt käe alla. Punkt *D* märgitakse ära väikse nõõpnõelaga. See mõõt peab õige parajalt võetama, mitte liig pingul ja ka mitte liig vabalt.

Käeaugu sügavust (joon. 2, mõõt 6) mõõdetakse niisama kui eelmistki mõõtu aparadi abil punktist *G* (joon. 2) punktini *A* (joon. 1). Siin tuleb aga pliiats käe alla panna. Mõõtmise juures ei tohi sentimeetrit liig pingule tõmmata. Pliiats peab käe all olema ristloodis.

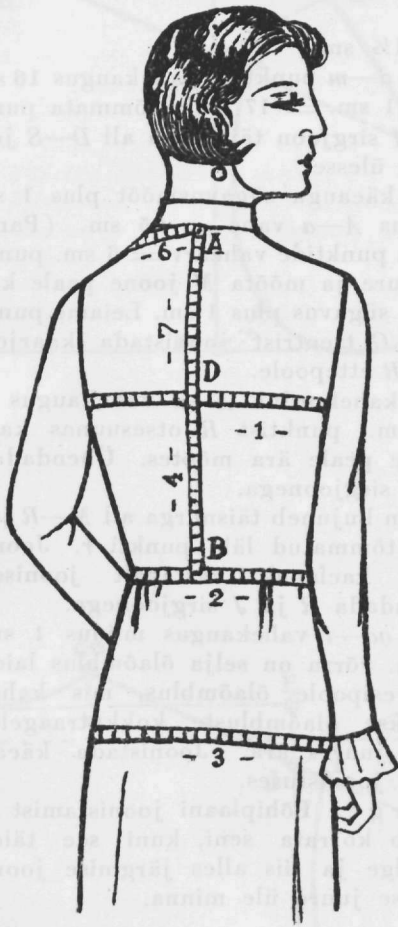
Selja kõrgust (joon. 1, mõõt 7) mõõdetakse punktist *A* kuni punktini *D* lihtsa sentimeetriga.

Eelpool nimetatud on peamõõdud lõigete konstruktsioonides, mõned tarvilikud abimõõdud leiavad seletust vastavas joonistuses.

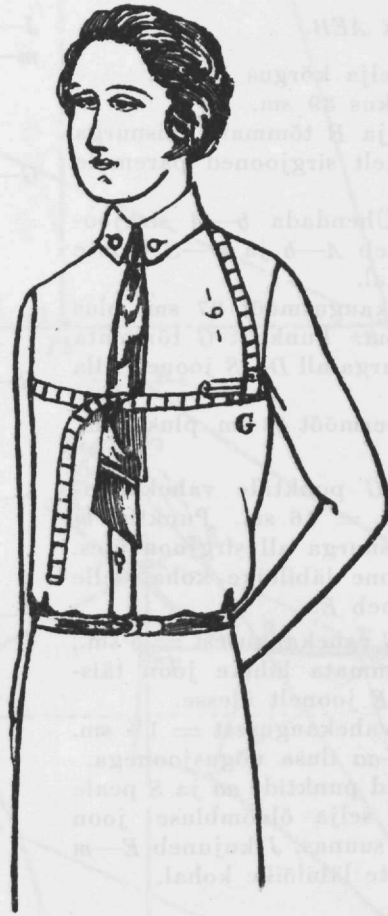
Põhiplaani joonistus.

Mõõdud.

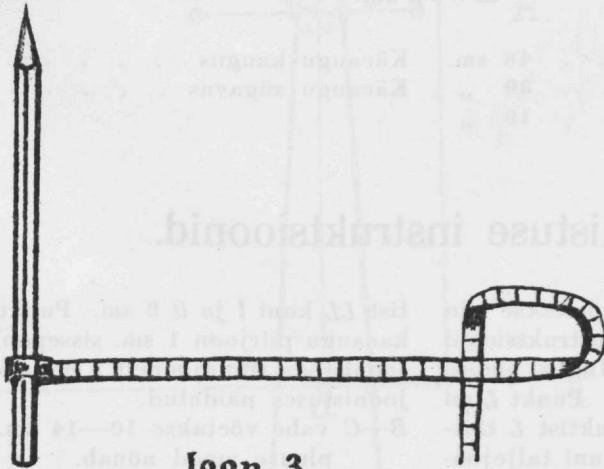
Rinnamõõt	48 sm.	Käeaugu kaugus	27 sm.
Talje pikkus	39 „	Käeaugu sügavus	30 „
Seljakõrgus	19 „		

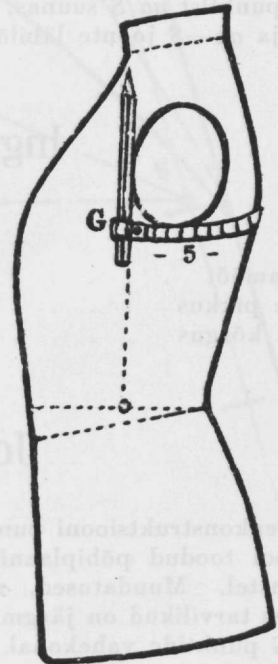
Joon. 1

Joon. 2

Joon. 3

Joon. 4

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *AEB*.

A—D ära mõõta selja kõrgus 19 sm.

A—B on talje pikkus 39 sm.

Punktidest *D* ja *B* tõmmata täisnurga all *A—B* joonelt sirgjooned paremale poole.

B—b on 2 sm. Ühendada *b—A* sirgjoonega, *d* kujuneb *A—b* ja *D—S* joonte kohtamise kohal.

d—G on käeaugu kaugusmõõt 27 sm. plus 1 sm. = 28 sm. Punktist *G* tõmmata sirgjoon täisnurga all *D—S* joonelt alla ja ülespoole.

d—S on rinna übermõõt 48 sm. plus 2 sm. = 50 sm.

d—m on pool *d—G* punktide vahekaugusest plus 2 sm. = 16 sm. Punktist *m* joonistada täisnurga all sirgjoon üles. Ülemise *A* joone läbilõike kohal selle joonega kujuneb *E*.

A—a on pool *m—G* vahekaugusest = 6 sm., punktist *a* tõmmata lühike joon täisnurga all *A—E* joonelt ülesse.

a—aa on $\frac{1}{4}$ *A—a* vahekaugusest = $1\frac{1}{2}$ sm. Ühendada *A—aa* ilusa nõgusjoonega. Panna joonlaud punktide *aa* ja *S* peale ja joonistada selja õlaõmbluse joon punktist *aa* *S* suunas, *J* kujuneb *E—m* ja *aa—S* joonte läbilõike kohal.

J—i on $1\frac{1}{2}$ sm.

m—M on *d—m* punktide vahekaugus 16 sm. plus 1 sm. = 17 sm. Tõmmata punktist *M* sirgjoon täisnurga all *D—S* joonelt ülesse.

G—R on käeaugu sügavusmõõt plus 1 sm. miinus *A—a* vahe = 25 sm. (Panna *A—a* punktide vahearv = 6 sm. punkti *G* juure ja mõõta *M* joone peale käeaugu sügavus plus 1 sm. Leiame punkti *R*). *G* tsestrist joonistada kaarjoon läbi *R* ettepoole.

R—r on kahekordne *A—a* vahekaugus = 12 sm., punktist *R* otsesuunas kaarjoone peale ära mõõtes. Ühendada *r* ja *S* sirgjoonega.

rr—r joon kujuneb täisnurga all *M—R* joonelt tõmmatud läbi punkti *r*. Joonistada kaelaauk vastavalt joonisele. Ühendada *R* ja *J* sirgjoonega.

R—ii on *aa—i* vahekaugus miinus 1 sm.; 1 sm. võrra on selja õlaõmblus laiem, kui esipoole õlaõmblus, mis kahandatakse õlaõmbluste kokkutraageldamise juures ära. Joonistada käe auk nagu joonistuses.

M ä r g e: Põhiplaani joonistamist tuleb korrata seni, kuni see täiesti selge ja siis alles järgmise joonistuse juure üle minna.

Inglis pluuse konstruktsioon.

Joon. 6.

M õ õ d u d.

Rinnamõõt	48 sm.	Käeaugu kaugus	27 sm.
Talje pikkus	39 „	Käeaugu sügavus	30 „
Selja kõrgus	19 „		

Joonistuse instruksioonid.

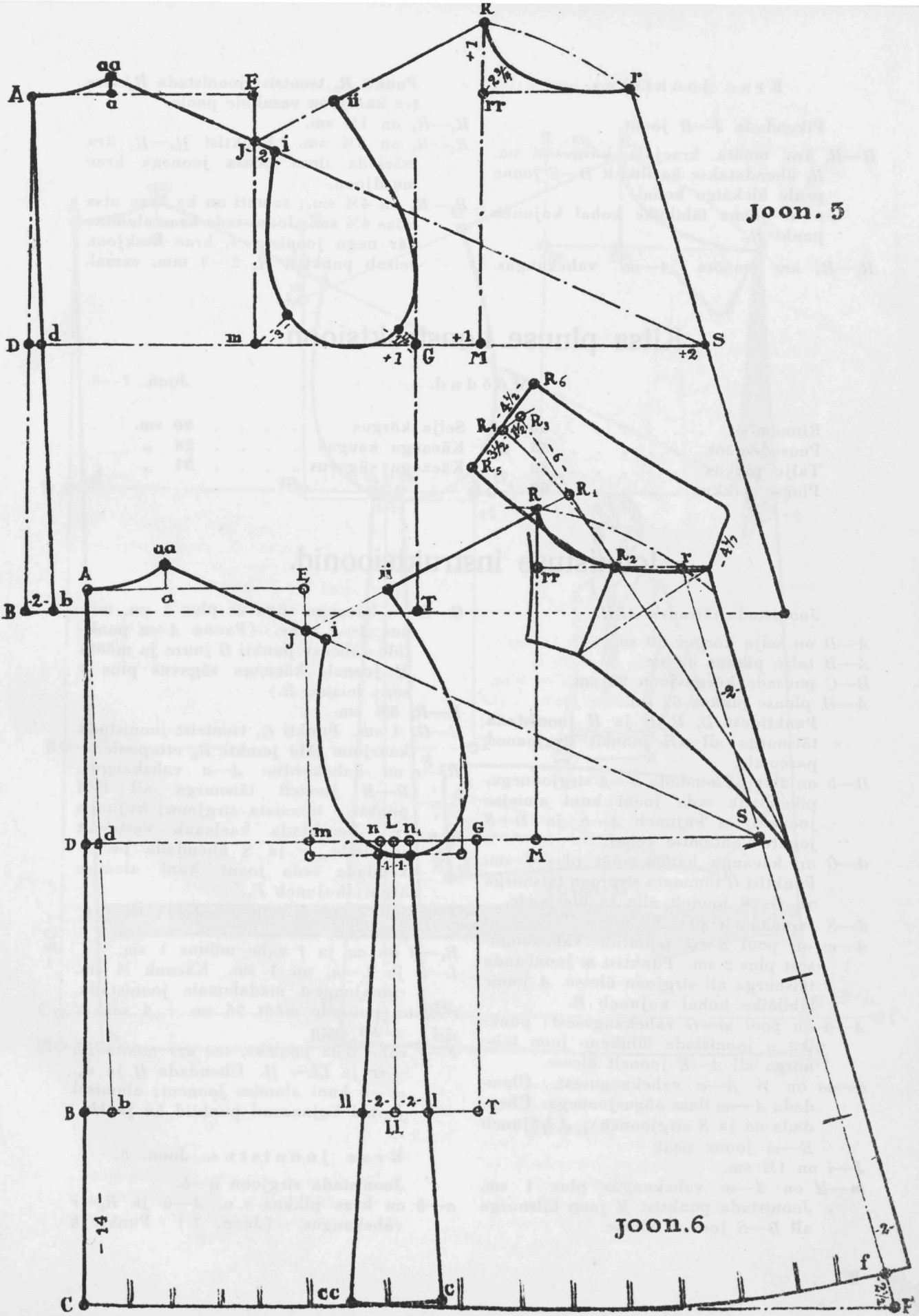
Peakonstruktsiooni punktid leitakse siin eelpool toodud põhiplaani konstruktsiooni seadustel. Muudatused, mis Inglis pluuse juures tarvilikud on järgmised: Punkt *L* on *m—G* punktide vahel. Punktist *L* täisnurga all joon alla tõmmata kuni taljejooneni — läbilõike kohal kujuneb punkt *LL*. Et pluusele tarvilikku laiust saada, antakse punktist *L* kuni *n* ja *n₁* 1 sm. juure; punk-

tist *LL* kuni *l* ja *ll* 2 sm. Punktist *G* mõõta käeaugu piirjoon 1 sm. sissepoole. Käe auk joonistada rinna joonelt 1 sm. allapoole nagu joonistuses näidatud.

B—C vahe võetakse 10—14 sm., nagu seda pluuse mood nõuab.

F—f on $2\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada alumine äär vastavalt joonisele. Ülekäigu laius on 2 sm.

Krae joonistus.

Pikendada $J-R$ joont.

$R-R_1$ ära mõõta kraejala kõrgus 3 sm.
 R_1 ühendatakse harilikult $D-S$ joone peale ülekäigu kohal.
 $r-rr$ joone läbilõike kohal kujuneb punkt R_2 .

R_1-R_3 ära mõõta $A-aa$ vahekaugus.

Punkti R_2 tsentrist joonistada R_3 alates kaarjoon vasakule poole.

R_3-R_4 on $1\frac{1}{2}$ sm.

R_4-R_5 on $3\frac{1}{2}$ sm. Punktist R_4-R_2 ära märkida ilusa õõnsa joonega krae murdjoon.

R_4-R_6 on $4\frac{1}{2}$ sm.; samuti on ka krae otsa laius $4\frac{1}{2}$ sm. Joonistada krae alumine äär nagu joonistuses, krae keskjoon seisab punktist R_4 2—3 mm. eemal.

Kitsa pluuse konstruktsioon.

Mõõdud.

Joon. 7—8.

Rinnamõõt	50 sm.	Selja kõrgus	20 sm.
Puusademõõt	55 „	Käeaugu kaugus	28 „
Talje pikkus	39 „	Käeaugu sügavus	31 „
Pluuse pikkus	62 „		

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk AEH .

$A-D$ on selja kõrgus 20 sm.

$A-B$ talje pikkus 39 sm.

$B-C$ puusade kõrgusjoon 20 sm.

$A-H$ pluuse pikkus 62 sm.

Punktidest D , B , C ja H joonistada täisnurga all AH joonelt sirgjooned paremale.

$B-b$ on 2 sm. Ühendada $b-A$ sirgjoonega, pikendada seda joont kuni alumise jooneni; d kujuneb $A-b$ ja $D-S$ joonte kohtamise kohal.

$d-G$ on käeaugu kaugusmõõt plus 1 sm. Punktist G tõmmata sirgjoon täisnurga all $D-S$ joonelt alla ja ülespoole.

$d-S$ rinnamõõt plus 2 sm.

$d-m$ on pool $d-G$ punktide vahekaugusest plus 2 sm. Punktist m joonistada täisnurga all sirgjoon ülesse. A joone läbilõike kohal kujuneb E .

$A-a$ on pool $m-G$ vahekaugusest; punktist a joonistada lühikene joon täisnurga all $A-E$ joonelt ülesse.

$a-aa$ on $\frac{1}{4}$ $A-a$ vahekaugusest. Ühendada $A-aa$ ilusa nõgusjoonega. Ühendada aa ja S sirgjoonega. J kujuneb $E-m$ joone peal.

$J-i$ on $1\frac{1}{2}$ sm.

$m-M$ on $d-m$ vahekaugus plus 1 sm. Joonistada punktist M joon täisnurga all $D-S$ joonelt ülesse.

$G-R$ on käeaugu sügavus plus 1 sm. miinus $A-a$ vahe. (Panna $A-a$ punktide vahearv punkti G juure ja mõõta M joonele käeaugu sügavus plus 1 sm.; leiame R .)

$R-R_1$ $5\frac{1}{2}$ sm.

$G-G_1$ 1 sm. Punkti G_1 tsentrist joonistada kaarjoon läbi punkti R_1 ettepoole.

R_1-r on kahekordne $A-a$ vahekaugus. $R-M$ joonelt täisnurga all läbi punkti r tõmmata sirgjoon; kujuneb rr . Joonistada kaelaauk vastavalt joonisele. r ja S ühendada ja pikendada seda joont kuni alumise ääreni; kujuneb F_1 .

$J-J_1$ on 2 sm. Ühendada J_1 ja R_1 sirgjoonega.

$R_1-ü$ on aa ja i vahe miinus 1 sm.

$L-n$ ja $L-n_1$ on 1 sm. Käe auk $\frac{1}{2}$ sm. rinnajoonest madalamale joonistada.

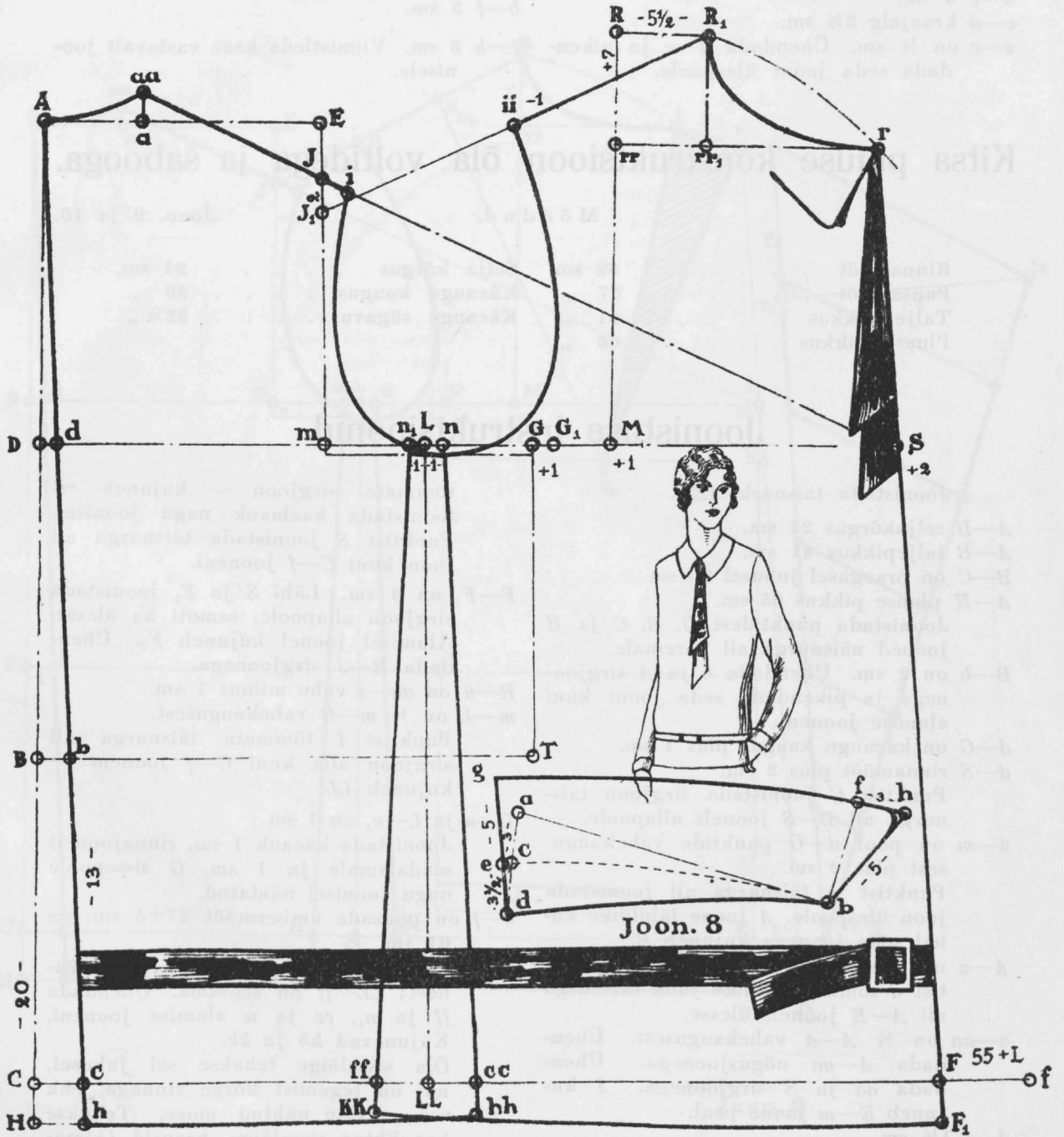
$c-f$ on puusade mõõt 55 sm + 4 sm. = 59 sm.

$F-f$ vahe teha pooleks, see arv mõõta $LL-cc$ ja $LL-ff$. Ühendada ff ja n_1 , $cc-n$ kuni alumise jooneni; alumisel joonel kujunevad punktid hh ja kk .

Krae joonistus. Joon. 8.

Joonistada sirgjoon $a-b$.

$a-b$ on krae pikkus s.o. $A-a$ ja R_1-r vahekaugus. (Joon. 7.) Punkti b

Joon. 7

Joon. 8

tsentrist läbi punkti a joonistada kaarjoo allapoole.
 $a-c$ 3 sm.
 $c-d$ kraejalg $3\frac{1}{2}$ sm.
 $e-c$ on $\frac{1}{2}$ sm. Ühendada $d-e$ ja pikendada seda joont ülespoole.

$e-g$ 5 sm. Punktist b joonistada täisnurga all joon ülespoole.
 $b-f$ 5 sm.
 $f-h$ 3 sm. Viimistleda krae vastavalt joonisele.

Kitsa pluuse konstruktsioon õla voltidega ja šabooga.

M õ õ d u d.

Joon. 9 ja 10.

Rinnamõõt	52 sm,	Selja kõrgus	21 sm.
Puusamõõt	57 „	Käeaugu kaugus	29 „
Talje pikkus	41 „	Käeaugu sügavus	$32\frac{1}{2}$ „
Pluuse pikkus	65 „		

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk AEH .

$A-D$ seljakõrgus 21 sm.
 $A-B$ taljepikkus 41 sm.
 $B-C$ on praegusel juhusel 20 sm.
 $A-H$ pluuse pikkus 65 sm.
 Joonistada punktidest D, B, C ja H jooned näisnurga all paremale.
 $B-b$ on 2 sm. Ühendada b ja A sirgjoonega ja pikendada seda joont kuni alumise jooneni.
 $d-G$ on käeaugu kaugus plus 1 sm.
 $d-S$ rinnamõõt plus 2 sm.
 Punktist G joonistada sirgjoon täisnurga all $D-S$ joonelt allapoole.
 $d-m$ on pool $d-G$ punktide vahekaugusest plus 2 sm.
 Punktist m täisnurga all joonistada joon ülespoole. A joone läbilõike kohal selle joonega kujuneb E .
 $A-a$ on pool $m-G$ vahekaugusest; punktist a tõmmata lühike joon täisnurga all $A-E$ joonelt ülesse.
 $a-aa$ on $\frac{1}{4}$ $A-a$ vahekaugusest. Ühendada $A-aa$ nõgusjoonega. Ühendada aa ja S sirgjoonega. J kujuneb $E-m$ joone peal.
 $J-i$ $1\frac{1}{2}$ sm.
 $m-M$ on $d-m$ punktide vahekaugus plus 1 sm. Joonistada punktist M sirgjoon täisnurga all $D-S$ joonelt ülesse.
 $G-R$ käeaugu sügavus plus 1 sm. miinus $A-a$ vahe. G tsentrist joonistada läbi punkti R kaarjoo paremale.
 $R-r$ on kahekordne $A-a$ vahekaugus. $R-M$ joonelt täisnurga all läbi punkti r

tõmmata sirgjoon — kujuneb rr . Joonistada kaelaauk nagu joonisel. Punktist S joonistada täisnurga all joon kuni $C-f$ jooneni.

$F-F_1$ on 3 sm. Läbi S ja F_1 joonistada sirgjoon allapoole, samuti ka ülesse. Alumisel joonel kujuneb F_2 . Ühendada $R-J$ sirgjoonega.

$R-ü$ on $aa-i$ vahe miinus 1 sm.

$m-L$ on $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahekaugusest.

Punktist L tõmmata täisnurga all sirgjoon alla kuni $C-f$ jooneni — kujuneb LL .

$L-n$ ja $L-n_1$ on 1 sm.

Joonistada käeauk 1 sm. rinnajoonelt madalamale ja 1 sm. G sissepoole nagu joonisel näidatud.

$c-f$ on puusade ümbermõõt $57+4$ sm. = 61 sm.

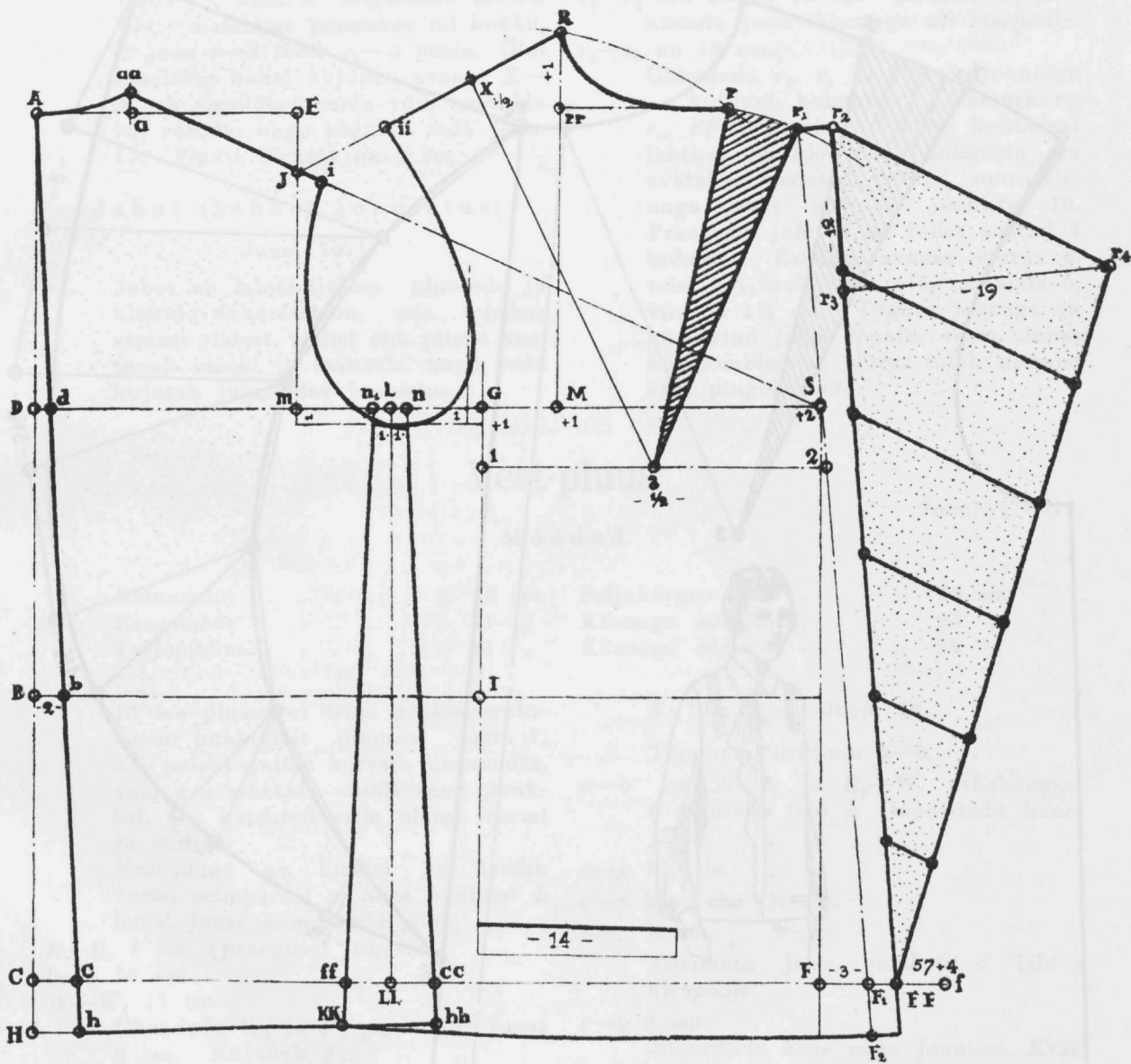
Punktist LL kuni cc on $\frac{1}{2}$ $F-f$ vahest; $LL-ff$ on seesama. Ühendada ff ja n_1 , cc ja n alumise jooneni. Kujunevad hh ja kk .

Õla sisselõige tehakse sel juhusel, kui on tegemist kõrge rinnaga, ehk see on ette nähtud moes. Tehakse kas lihtne sisselõige, krausid (kimarused) ehk voldid.

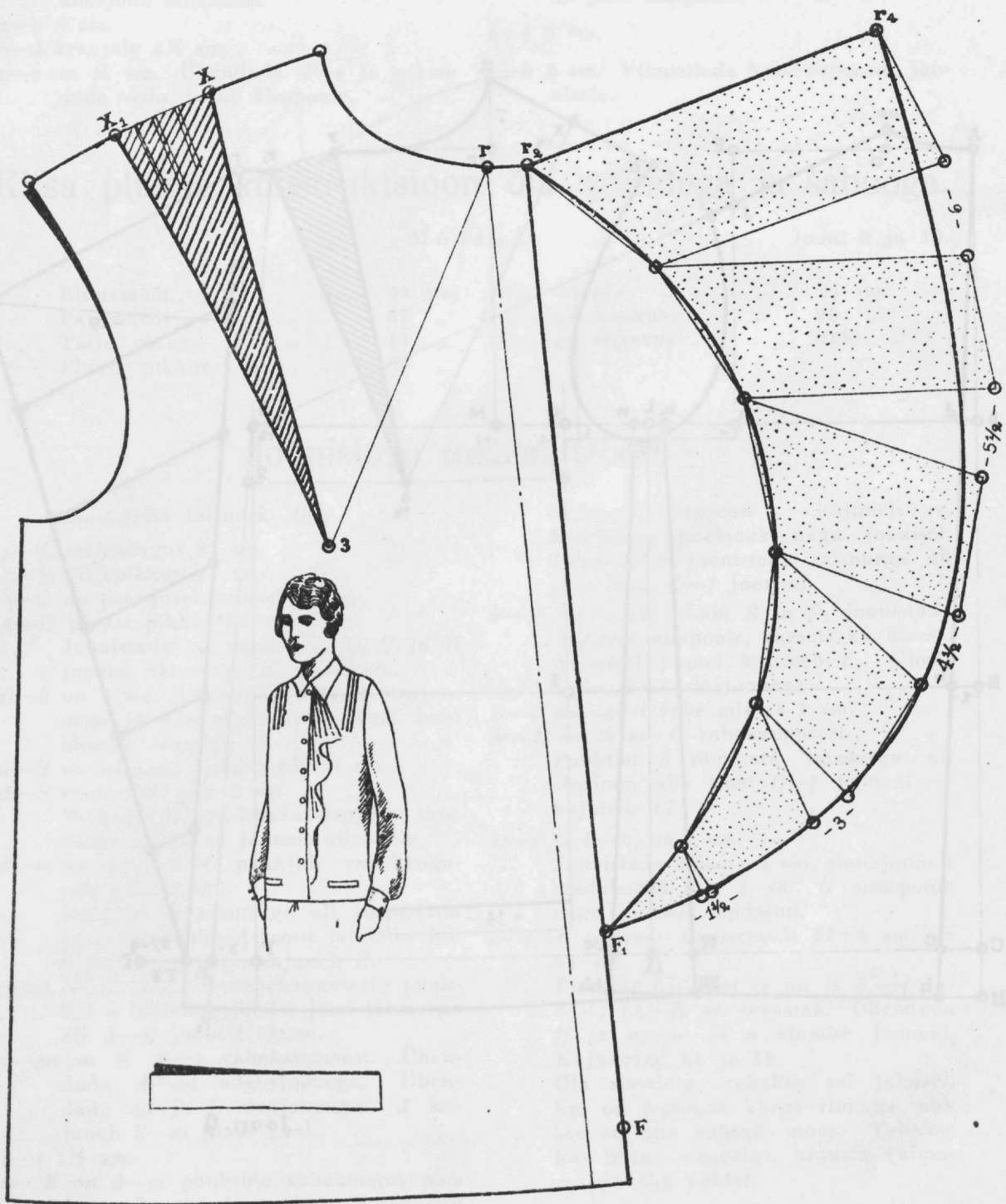
$G-1$ on 4 sm.

$S-2$ = 4 sm.

Punkt 3 asub 2—1 keskkohal. Punkt X on $R-ü$ vahekohal. Ühendada X ja 3 sirgjoonega. Punkt 3 tsentrist läbi punkti r joonistada kaarjoo

Joon. 9

Joon. 10

ettepoole; seal, kus kaarjooon $S-F_2$ joont läbi lõikab, kujuneb r_1 . Ühendada r ja r_1 punkt. 3. sirgjoonte abil. X kuni 3 lõigatakse modell läbi. Sisselõige pannakse nii kokku, et joon $r-3$ tuleb r_1-3 peale. Ülal sisselõike kohal kujuneb avaus. $X-X_1$ on sisselõige, mida võib krausida või voltida, nagu kujutab seda joon. 10. Pluuse ülekäik on 2 sm.

J a b o t (š a b o o) j o o n i s t u s :

Joon. 10.

Jabot on lainekujuline pluusede ja kleitide dekoratsioon, mis tehakse samast riidest, siidist ehk pitsist vastavalt moele ja maitsele, nagu seda kujutab juuresolev joonistus.

Jabot'i konstruktsioon on üsna lihtne, nagu see joonistustes 9 ja 10 on näidatud.

r_2-r_3 ära mõõta 12 sm. Punktist r_3 joonistada joon täisnurga all ettepoole. r_3-r_4 on 19 sm.

Ühendada r_2 , r_4 ja FF sirgjoontega — kujuneb kolmnurk. Kolmnurk r_2 , r_4 , FF lõigatakse nendest kohtadest lahti, kuhu kloš peab kukkuma ja avatakse vastavalt kloši suurusele, nagu seda kujutab joonistus 10. Praegusel juhusel on jabot avatud 5 kohast. Esimese avause suurus 6, teise $5\frac{1}{2}$, kolmanda $4\frac{1}{2}$, neljanda 3, viienda $1\frac{1}{2}$ sm. Tugeva joonega on kujutatud jabot lõpulik vorm. Jabot külgeõblemise juures tuleb sisemist äärt pingul hoida.

Vest-pluus.

M õ õ d u d.

Joon. 11—12.

Rinnamõõt 46 sm.
Puusamõõt 51 „
Taljepikkus 38 „

Seljakõrgus 18 sm.
Käeaugu kaugus 26 „
Käeaugu sügavus 29 „

Et see pluuse ei erine peakonstruktsiooni punktidele pluusest joon. 7, siis pole vajaline korrata ülesseadet, vaid ära märkida ainult need punktid, mis kutsutud esile pluuse vormi ja stiiliga.

Vest-pluus on kitsam kui harilik vorm, sellepärast ei anta punktist L laiust juure kummagile poole.

$R-R_1$ 4 sm. (praegusel juhusel).

$b-h$ 14 sm.

$W-W_1$ 11 sm.

Ühendada W_1 ja F ; pikendada joont 3 sm. Kujuneb F_2 .

Joonistada esipoole alumine äär ilusa nõgusjoonega vastavalt joonisele. Kõik muu on joonises kujutatud.

Š a l l k r a e. Joon. 12.

Tõmmata sirgjoon $a-b$.

$a-b$ on $A-aa$ ja R_1-W_1 vahekaugus. b tsentrist läbi a joonistada kaarjooon.

$a-c$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$c-d$ kraejalg $3\frac{1}{2}$ sm.

$e-c$ $\frac{1}{2}$ sm.

Tõmmata joon. punktist d läbi e ülespoole.

$e-g$ 6 sm.

Joonistada krae nagu joonises. Krae nurk on joonistatud teravas ja laias vormis.

$b-bb$ 6 sm. kujutab krae laia vormi.

Vest.

M õ õ d u d.

Joon. 13.

Rinnamõõt 48 sm.
Puusamõõt 53 „
Taljepikkus 39 „

Seljakõrgus 19 sm.
Käeaugu kaugus 27 „
Käeaugu sügavus 30 „

Vest, mis määratud kleitide ja pluusede peal kandmiseks, on oma ülesseadelt sarnane pluusedele, mille tõttu kaob vajadus tuua täielist konstruktsiooni ja võib piirduda muudatuste märkimisega, mis oleksid järgmised:

$R-R_1$ 5 sm.

$c-f$ puusademööd + 2 sm.

Ülekäik on siin 3 sm. Samuti on toodud joonisel väljalõige ja alumine äär, mis olenevad moest. Et vestil tehakse käeauk avaram, siis joonistatakse see rinnajoonelt 2 sm. allapoole.

Pyjama (pižama) konstruktsioon.

M õ õ d u d.

Joon. 14.

Rinnamööd	48 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Puusamööd	53 „	Käeaugu kaugus	27 „
Taljepikkus	38 „	Käeaugu sügavus	30 „
Pikkus	68 „	Käise pikkus	64 „

Joonistuse instruksioonid.

Seljatüki joonistus:

Joonistada täisnurk A, E, H .

$A-D$ Seljakõrgus.

$A-B$ taljepikkus.

$A-H$ kogu pikkus.

$B-C$ puusade kõrgusmööd 20 sm.

Punktidest D, B, C, H joonistada täisnurga all $A-H$ joonelt sirgjooned paremale poole.

$B-b$ 2 sm. Punktist A läbi b tõmmata sirgjoon alla.

$d-G$ käeaugu kaugus plus 1 sm.

$d-m$ $\frac{1}{2} d-G$ vahekaugusest plus 2 sm.

Punktist m tõmmata täisnurga all $D-G$ joonelt sirgjoon ülesse.

$A-a$ $\frac{1}{2} m-G$ vahekaugusest.

$a-aa$ $\frac{1}{4} A-a$ vahest.

Ühendada A ja aa nõgusjoonega.

$a-E_1$ $\frac{1}{2} a-E$ vahest.

Tõmmata läbi aa ja E_1 pikk sirgjoon.

$ca-K$ käisepikkus 64 sm.

Punktist K tõmmata sirgjoon täisnurga all $aa-K$ joonelt. Märge: Käisepikkus mõõdetakse üle öla algades krae alumisest äärest kuni soovitud käise pikkuseni.

$m-L$ 5 sm. Joonistada punktist L lühike joon täisnurga all $D-G$ joonelt alla.

$L-L_1$ 5 sm. L_1 joonistada lühike joon täisnurga all paremale.

L_1-l 4 sm. Punktist l joonistada sirgjoon täisnurga all L_1-l joonelt alumise jooneni, kus kujuneb h .

$K-KK$ käise laius vastavalt moele. Siin 35 sm. Ühendada $KK-l$ ja joonis-

tada küljeõmbuse joon vastavalt joonisele.

$K-K_1$ on $\frac{1}{2} K-KK$ vahest.

K_1-K_2 2 sm. Ühendada K, K_2 ja KK vastava joonega.

$aa-aa_1$ 2 sm.

$A-A_1$ 2 sm.

Joonistada kaelaauk punktidest aa_1-A_1 ilusa nõgusjoonega vastavalt joonisele.

Esitüki joonistus.

K tsentrist läbi punkti aa tõmmata kaarjoon ülespoole.

$m-R$ käeaugu sügavus plus $2\frac{1}{2}$ sm. mahaarvatud $A-a$ vahe.

Ühendada R ja K sirgjoonega.

$m-m_1$ 2 sm. m_1 tsentrist joonistada kaarjoon läbi R ettepoole.

$R-r$ kahekordne $A-a$ vahe.

Joonistada kaelaauk vastavalt joonisele.

C_1-C_2 ja C_2-F puusade ümbermööd plus 4 sm.

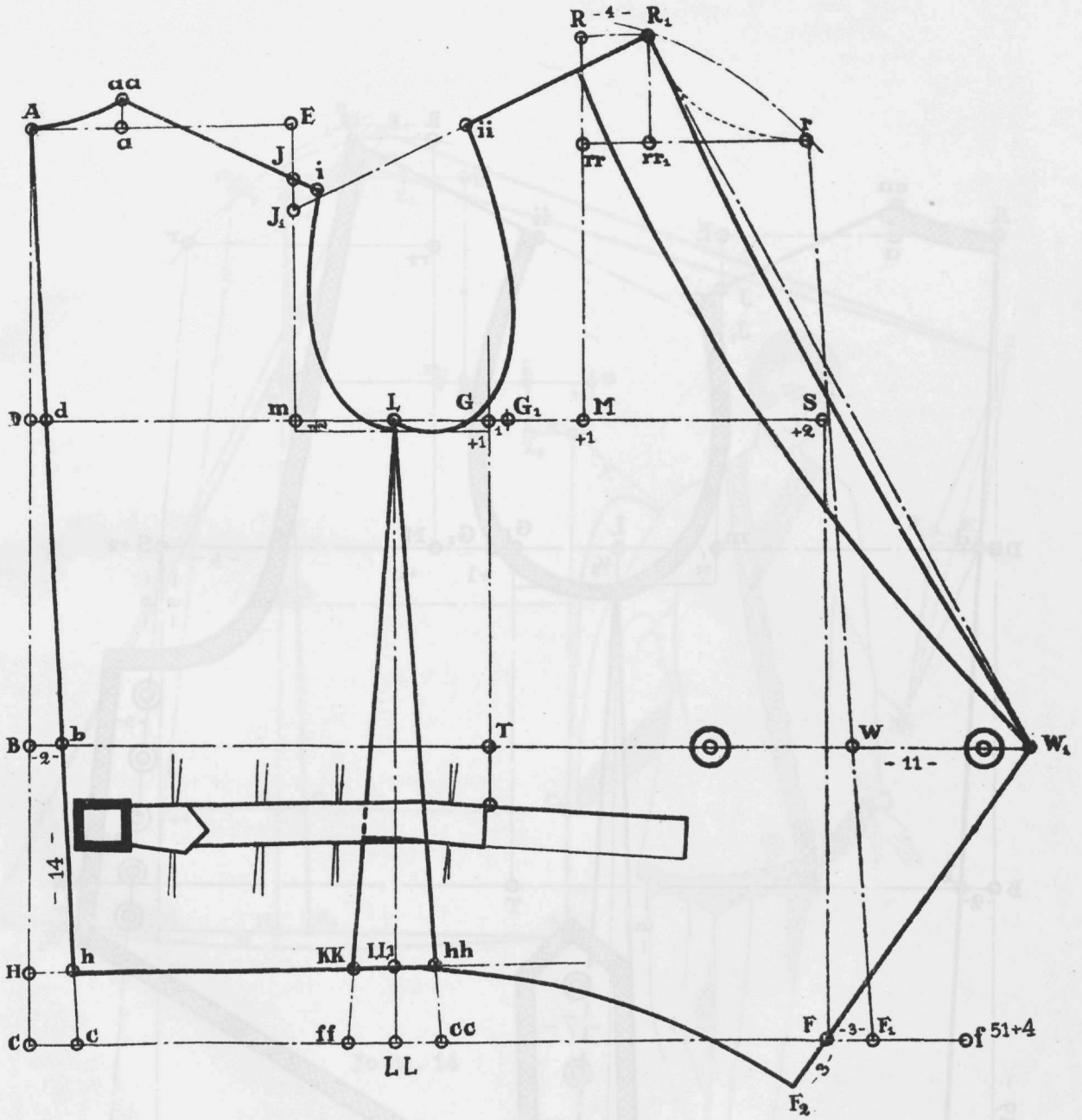
$r-rr$ 1 sm. Ühendada $rr-F$; alumise joone läbilõike kohal kujuneb 14.

14—15 15 sm.

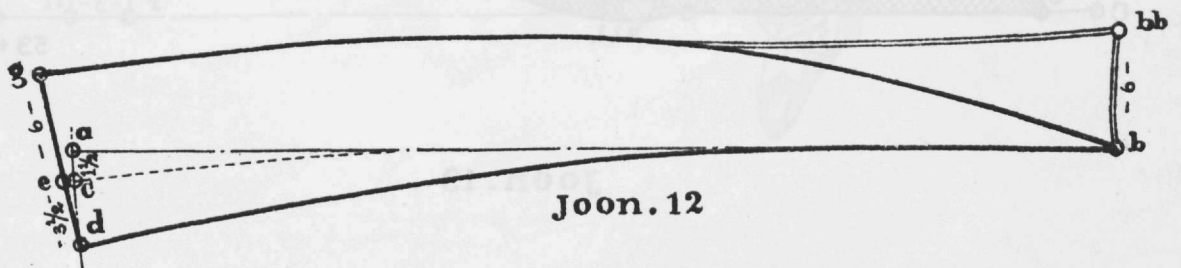
$R-R_1$ 2 sm. Ühendada R_1 ja 15 sirgega ja joonistada esipool R_1-15 ja $15-h$ vastavalt joonisele.

K_1-K_3 2 sm. Ühendada K, K_3 ja KK vastava joonega. Kõik peensused on joonises märgitud.

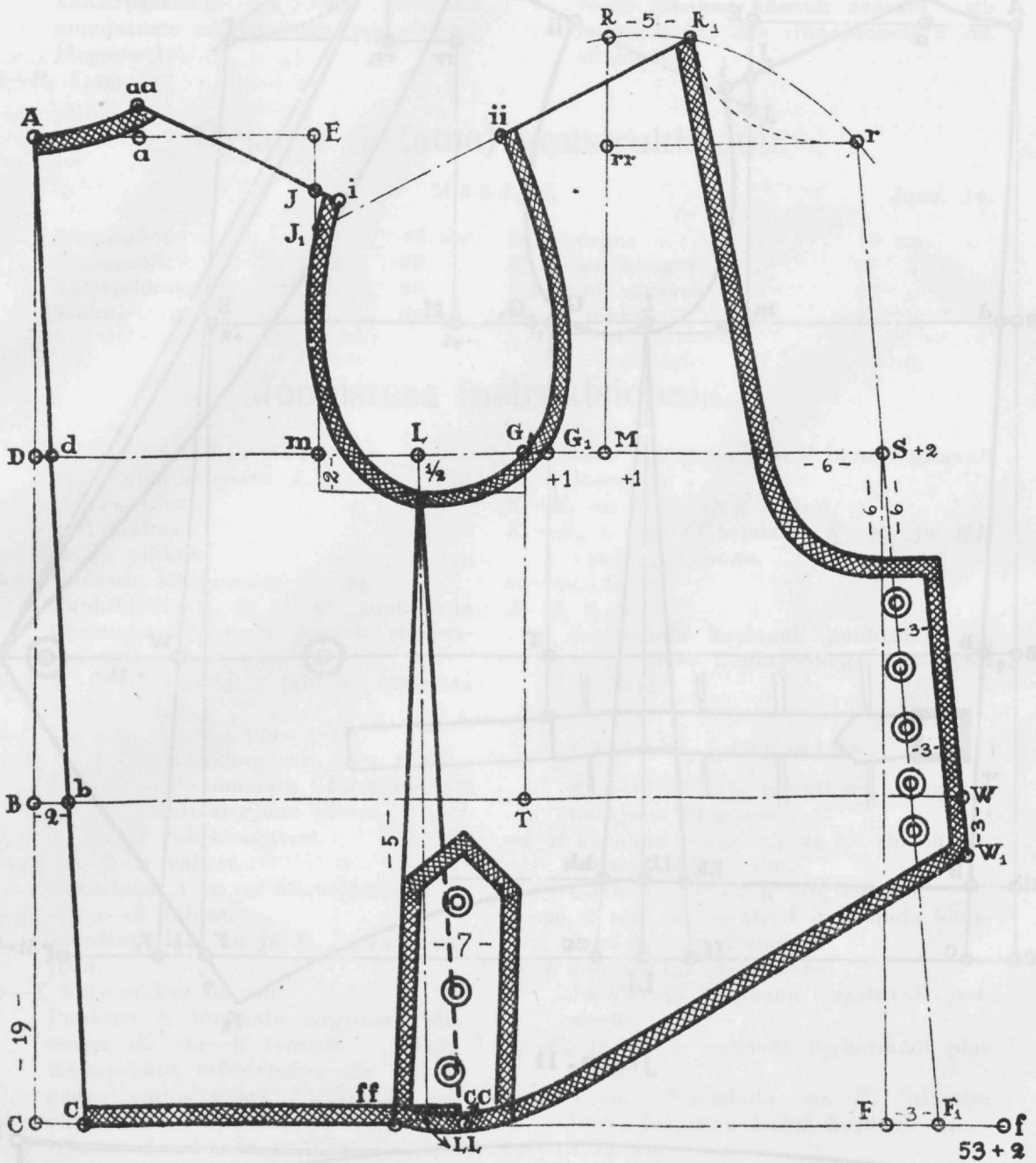
Juuresolev skitse kujutab buduaarpyjama stiili.

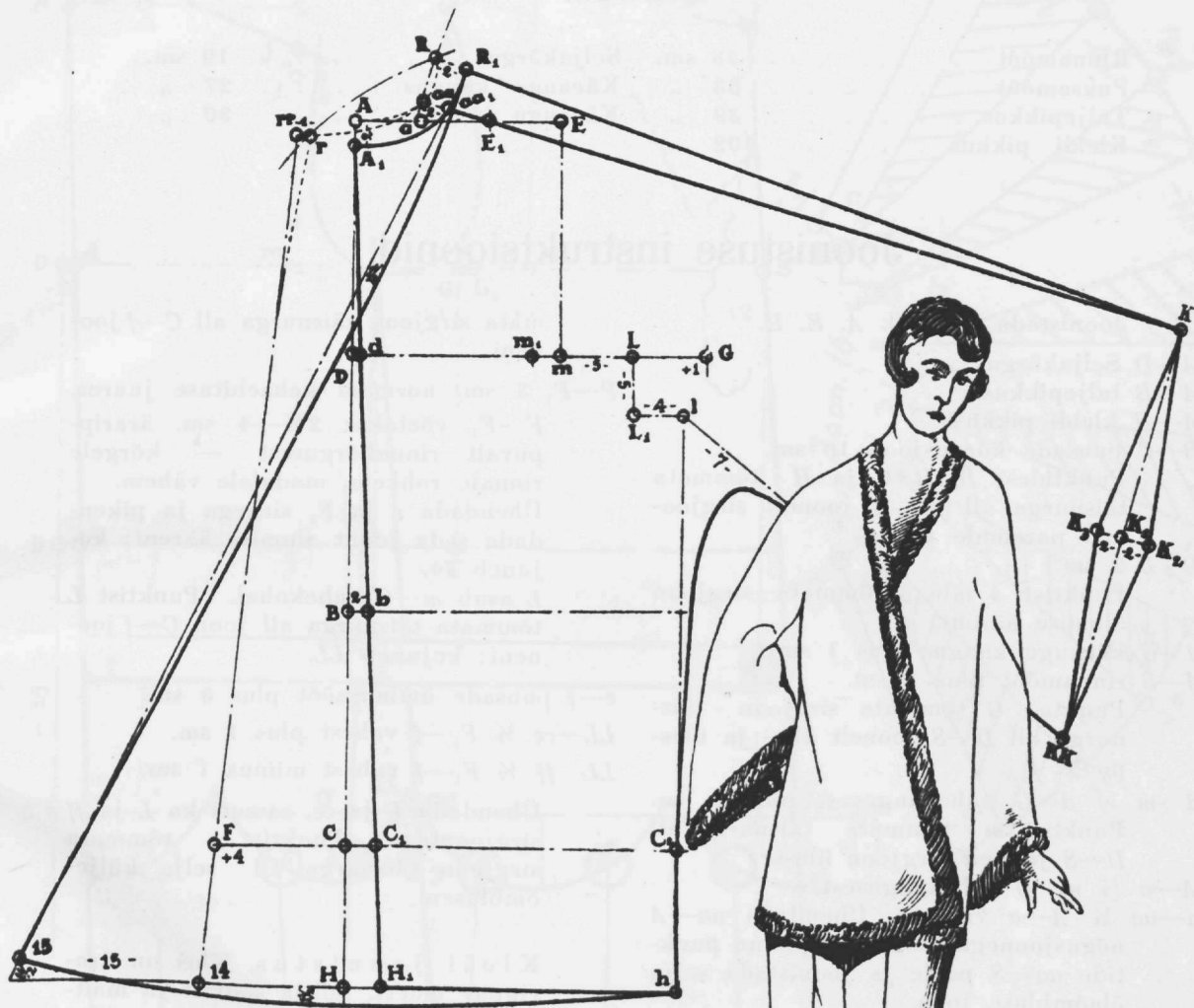
Joon. 11

Joon. 12

Joon. 13

Joon. 14

Kleit kitsas vorm kložiga

Joon. 15—16.

M õ õ d u d.

Rinnamõõt	48 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Puusamõõt	53 „	Käeaugu kaugus	27 „
Taljepikkus	39 „	Käeaugu sügavus	30 „
Kleidi pikkus	102 „		

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *A, E, H*.

- A—D* Seljakõrgus.
- A—B* taljepikkus.
- A—H* kleidi pikkus.
- B—C* puusade kõrgusjoon 19 sm.
Punktidest *D, B, C* ja *H* tõmmata täisnurka all *A—H* joonelt sirgjooned paremale poole.
- B—b* 2 sm.
Punktist *A* läbi *b* tõmmata sirgjoon alumise ääreni.
- d—G* käeaugu kaugus plus 1 sm.
- d—S* rinnamõõt plus 2 sm.
Punktist *G* tõmmata sirgjoon täisnurka all *D—S* joonelt alla- ja ülespoole.
- d—m* $\frac{1}{2}$ *d—G* vahekaugusest plus 2 sm.
Punktist *m* tõmmata täisnurka all *D—S* joonelt sirgjoon ülesse.
- A—a* $\frac{1}{2}$ *m—G* vahekaugusest.
- a—aa* $\frac{1}{4}$ *A—a* vahest. Ühendada *aa—A* nõgusjoonega. Joonlaud panna punktide *aa—S* peale ja joonistada selja õlaõmbluse joon.
- J—i* $1\frac{1}{2}$ sm.
- m—M* *d—m* vahekaugus plus 1 sm. Tõmmata *M* sirgjoon täisnurka all *D—S* joonelt ülesse.
- G—R* käeaugu sügavus plus 1 sm. miinus *A—a* vahe.
- R—R₁* võetakse 2 kuni $5\frac{1}{2}$ sm., ärarippuvalt kehaehitusest — madalamale rinnale vähem, kõrgele rohkem, sellel joonisel 5 sm.
- G—G₁* 1 sm. *G₁* tsentrist joonistada kaarjoon läbi *R₁* ettepoole.
- R₁—r* kahekordne *A—a* vahekaugus. Joonistada kaelaauk.
- J—J₁* 2 sm. Ühendada *J₁* ja *R₁*.
- R₁—ü* *aa—i* vahe miinus 1 sm.
Käeauk joonistada 1 sm. rinnajoonest madalamale. *S* punktist tõm-

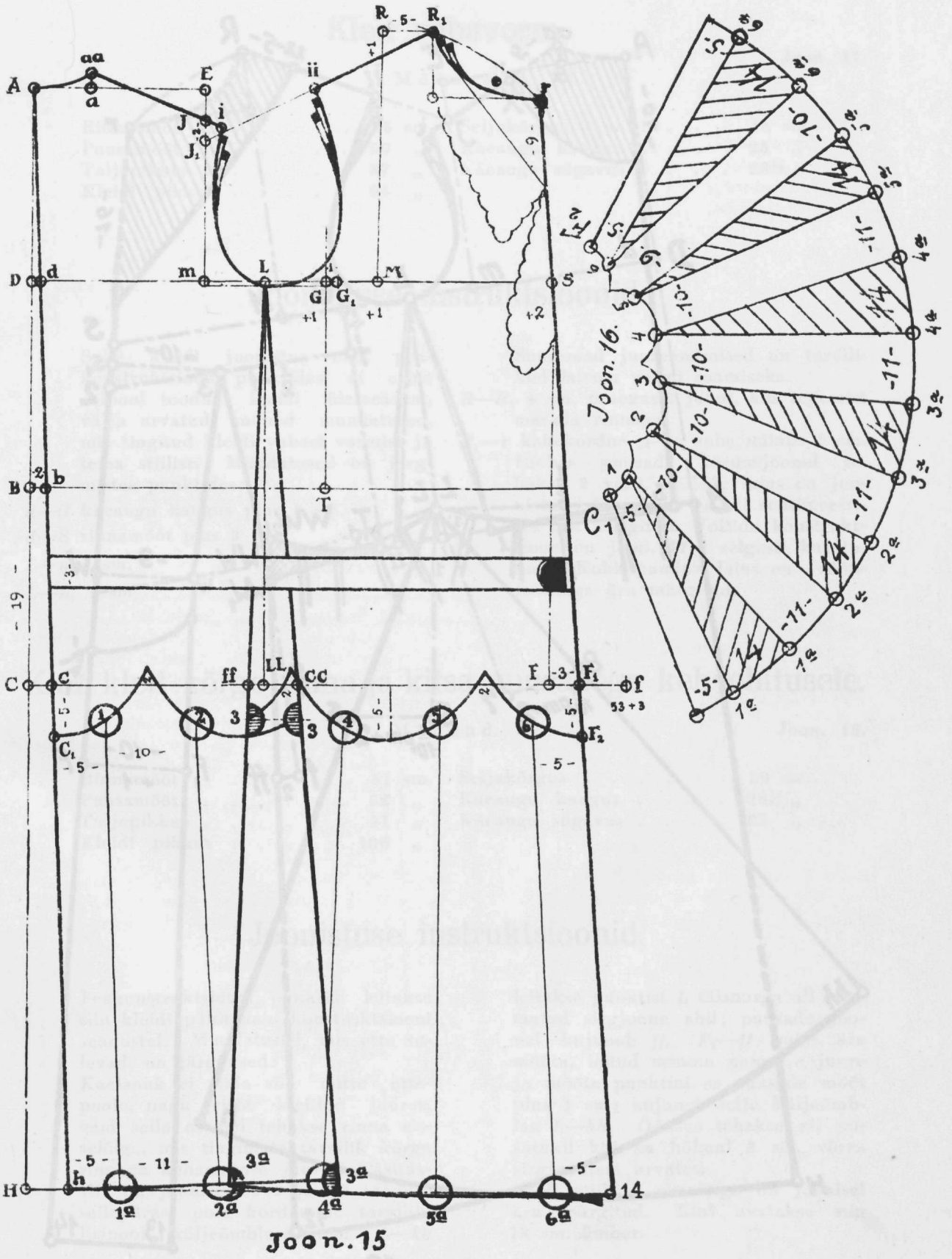
mata sirgjoon täisnurka all *C—f* jooneni.

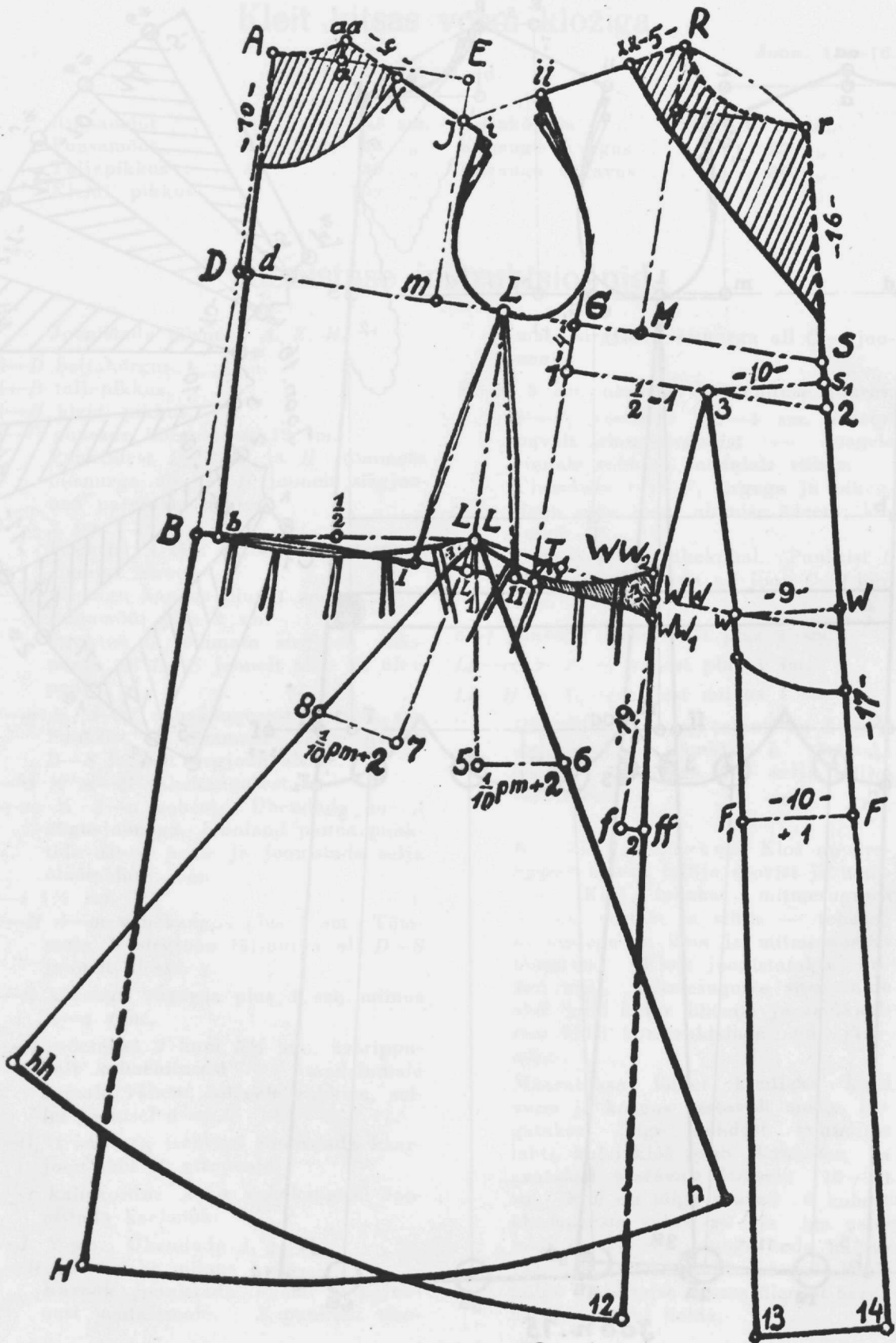
- F—F₁* 3 sm. normaal kehaehituse juures.
- F—F₁* võetakse $2\frac{1}{2}$ —4 sm. ärarippuvalt rinnakõrgusest — kõrgele rinnale rohkem, madalale vähem.
- Ühendada *r* ja *F₁* sirgega ja pikendada seda joont alumise ääreni; kujuneb 14.
- L* asub *m—G* vahekojal. Punktist *L* tõmmata täisnurka all joon *C—f* jooneni; kujuneb *LL*.
- c—f* puusade ümbermõõt plus 3 sm.
- LL—cc* $\frac{1}{2}$ *F₁—f* vahest plus 1 sm.
- LL—ff* $\frac{1}{2}$ *F₁—f* vahest miinus 1 sm.

Ühendada *L* ja *cc*, samuti ka *L* ja *ff* sirgjoontega. Punktist *h* tõmmata sirgjoon täisnurka all selja küljeõmbluseni.

Kloži joonistus. Kloš on ärarippuv moest, tellija soovist ja maitsest. Kloš tehakse mitmesuguses laiuses, vormis ja stiilis — tehakse krausidega ja ilma ja mitmesuguses kõrguses. Kloži joonistatakse mitmet viisi, mitmesuguste süsteemide abil, kuid kõige lihtsam ja radikaalsem kloži konstruktsioon on järgmine:

Määratakse lõikel kindlaks kloži vorm ja kõrgus vastavalt moele, lõigatakse lõige nendest kohtadest lahti, kuhu kloš peab kukkuma ja avatakse vastavalt laiusele 10—20 sm. Siin on lõige avatud 6 kohast ühesuuruste vahedega ja iga vahe laius on 14 sm., nagu seda näitab joon. 16 tema lõpulikul kujul. Kloži külge õmblemise juures ülemist serva natuke pingul hoida.

Joon. 19

Kleit vabavorm.

Joon. 17.

M õ õ d u d.

Rinnamõõt	45 sm.	Seljakõrgus	18 sm.
Puusamõõt	50 „	Käeaugu kaugus	25 „
Taljepikkus	37 „	Käeaugu sügavus	28½ „
Kleidi pikkus	94 „		

Joonistuse instruksioonid.

Selle kleidi joonistus oma peakonstruktsiooni punktides ei erine eelpool toodud kleidi ülesseadest, välja arvatud mõned muudatused, mis tingitud kleidi vabast vormist ja tema stiilist. Muudatused on järgmistes punktides:

$d-G$ käeaugu kaugus plus 2 sm.

$d-S$ rinnamõõt plus 3 sm.

$L-n$ 1 sm.

$L-n_1$ 1 sm.

Suuremad juureandmised on tarvilikud laiema vormi saamiseks.

$R-R_1$ 4 sm. praegusel juhul, kus tegemist macala rinnaga.

R_1-r kahekordne $A-a$ vahe miinus 1 sm.

Umbes puusade kõrgusjoonel tehakse 2 volti, millede laius on joonistusel üleval nii ka all sentimeetrites ära märgitud. Voltide konstruktsioon on joon. 17-a selgesti kujutatud. Kokkupandav laius on rööpjoontega ära märgitud.

Klož kleit kõrge rinna ja kitsa puusadega kehaehitusele.

M õ õ d u d.

Joon. 18.

Rinnamõõt	51 sm.	Seljakõrgus	20 sm.
Puusamõõt	52 „	Käeaugu kaugus	28½ „
Taljepikkus	41 „	Käeaugu sügavus	32 „
Kleidi pikkus	106 „		

Joonistuse instruksioonid.

Peakonstruktsiooni punktid leitakse siin kleidi põhiplaani konstruktsiooni seadustel. Muudatused, mis ette tulevad, on järgmised:

Kaelaauk ei viida siin mitte ettepoole, nagu teiste kleitide juures, vaid selle asemel tehakse rinna sisselõige, mis tingimata tarvilik kõrge rinnaga kehaehituse juures. Käsitusviis on joonistuses 9 ja 10 toodud, sellepärast pole kordamine tarvilik. Esipoole küljeõmbluse joon $L-kk$

leitakse punktist L täisnurga all tõmmatud sirgjoone abil; puusade joonel kujuneb ff . F_1-ff vahe ära mõõta, leitud summa panna c juure ja mõõta punktini cc puusade mõõt plus 4 sm; kujuneb selja küljeõmblus $L-hh$. Õõnsus tehakse nii seljatükil kui ka hõlmal 3 sm. võrra sirgjoontest arvates.

Kloži stiil ja sisselõige on joonisel ära märgitud. Klož avatakse siin 18 sm. ümber.

Stiil kleit.

Joon. 19.

M õ õ d u d.

Rinnamööd	47 sm.	Kleidi pikkus	110 sm.
Taljemööd	37 „	Seljakõrgus	19 „
Puusamööd	52 „	Käeaugu kaugus	27 „
Taljepikkus	41 „	Käeaugu sügavus	29½ „

Joonistuse instruksioonid.

Stiil-kleidi konstruktsioon on pea-joontes sarnane eelmise kleidi konstruktsioonile, erinevus on järgmistes punktides:

Punktist r läbi S tõmmata sirgjoon alla. L asub $m-G$ vahekojal. L tõmmata täisnurga all sirgjoon taljejooneni; kujuneb L_1 .

$b-l$ ja $ll-T$ vahe on $\frac{1}{2}$ taljemöödu plus 1 sm. (Punktist $b-T$ vahe mõdetakse ära ja sellest summast võetakse ära $\frac{1}{2}$ taljemöödu plus 1 sm. Differentis (vaheary) võetakse punktis L_1 kahelt poolt ühesuuruselt välja.)

$fG-1$ ja $S-2$ 4 sm. Ühendada 1 ja 2 sirgega.

2-3 $\frac{1}{2}$ 1-2 vahest miinus 1 sm. Ühendada 3 täisnurga all rinna keskjoonega; kujuneb S_1 . Taljejoonest mõõta $1\frac{1}{2}$ sm. ülespoole; kujuneb W . Punktist W joonistada täisnurga all rinnajoonelt joon vasakule.

$W-w$ 3- S_1 vahe miinus 1 sm. Ühendada $w-3$ sirgjoonega.

$W-F$ 17 sm. Tõmmata F täisnurga all rinna keskjoonelt joon vasakule.

$F-F_1$ on $W-w$ vahe plus 1 sm. Ühendada w ja F_1 ja pikendada joont allapoole.

$T-WW$ $\frac{1}{2}$ taljemöödu plus 1 sm. miinus $W-w$ vahe. (Punktide $w-W$ vahe panna T peale ja mõõta paremale poole $\frac{1}{2}$ taljemöödu plus 1 sm; kujuneb WW .)

$WW-WW_1$ $1\frac{1}{2}$ sm. Ühendada WW_1 ja 3. Punktist WW tõmmata täisnurga all $B-WW$ joonelt sirgjoon alla.

$WW-f$ 19 sm.

$f-ff$ 2 sm. Tõmmata sirgjoon läbi WW_1 ja ff allapoole. Joonistada pihik vastavalt joonisele.

Šoosi joonistus.

L_1-LL 3 sm. Ühendada LL ja B sirgega. LL tõmmata täisnurga all joon $B-LL$ joonelt alla.

$LL-5$ 19 sm.

5-6 $\frac{1}{10}$ puusamöödust plus 2 sm. Joonistada joon punktist LL läbi 6 allapoole. $B-LL$ vahekojast võtta tšenter ja kanda tšentri ja H pikkus (mis on kleidi pikkus) $LL-h$ joonele ja joonistada selja šoosi alumine äär vastavalt joonisele. Differentis (vaheary) pihiku ja šoosi ülemise ääre vahel on määratud krausideks.

Ühendada $LL-WW$. LL tõmmata täisnurga all $LL-WW$ joonelt sirge joon.

$LL-7$ 19 sm.

7-8 $\frac{1}{10}$ puusamöödust plus 2 sm. LL tõmmata sirgjoon läbi punkti 8 allapoole.

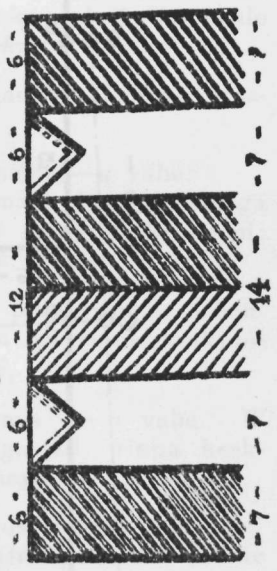
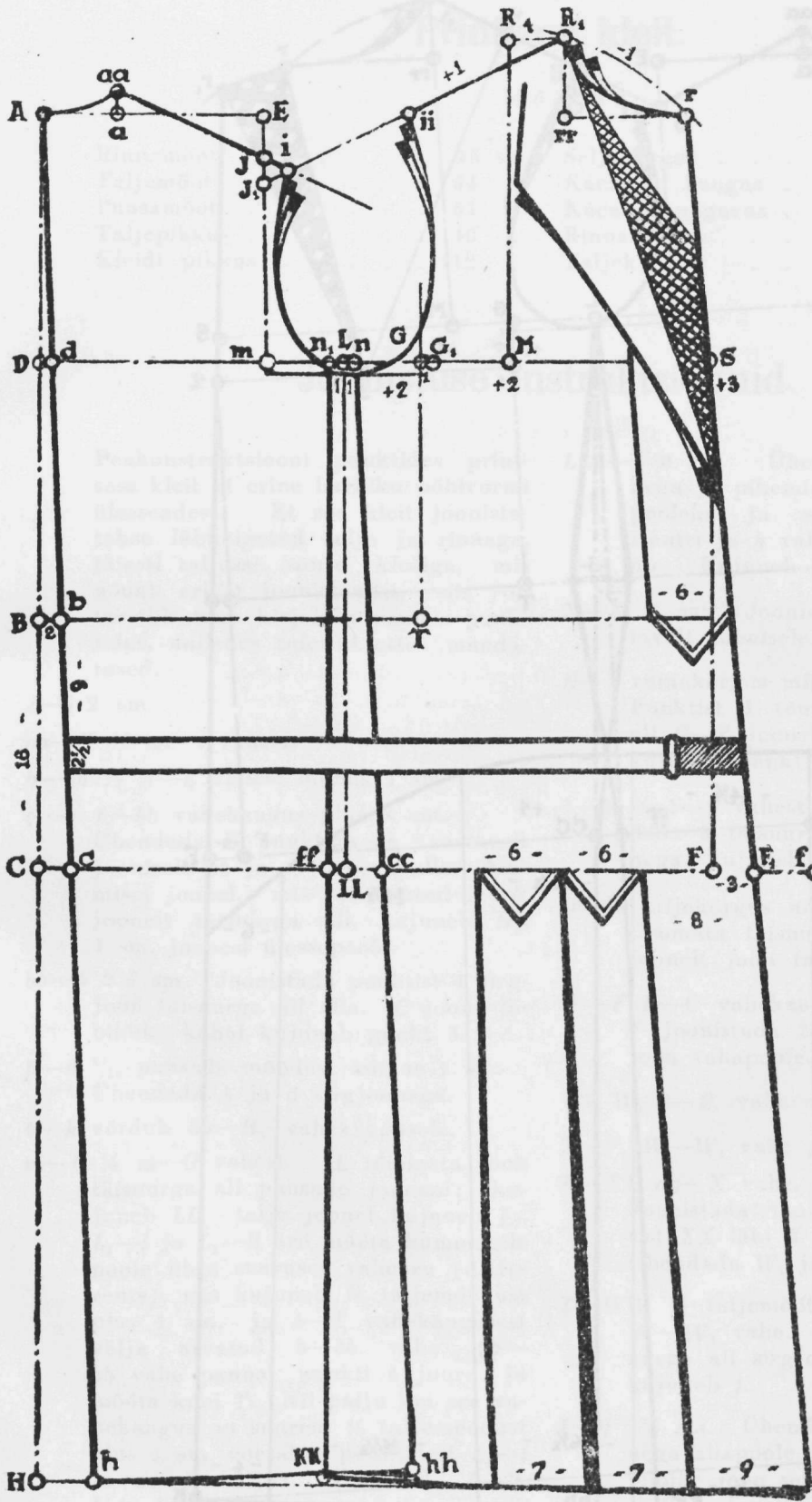
$LL-hh$ on võrdne.

$LL-h$ vahekaugusele.

$LL-WW$ keskkohalt võtta tšenter ja kanda keskpunkti ja hh pikkus $WW-12$ joonele; kujuneb punkt 12.

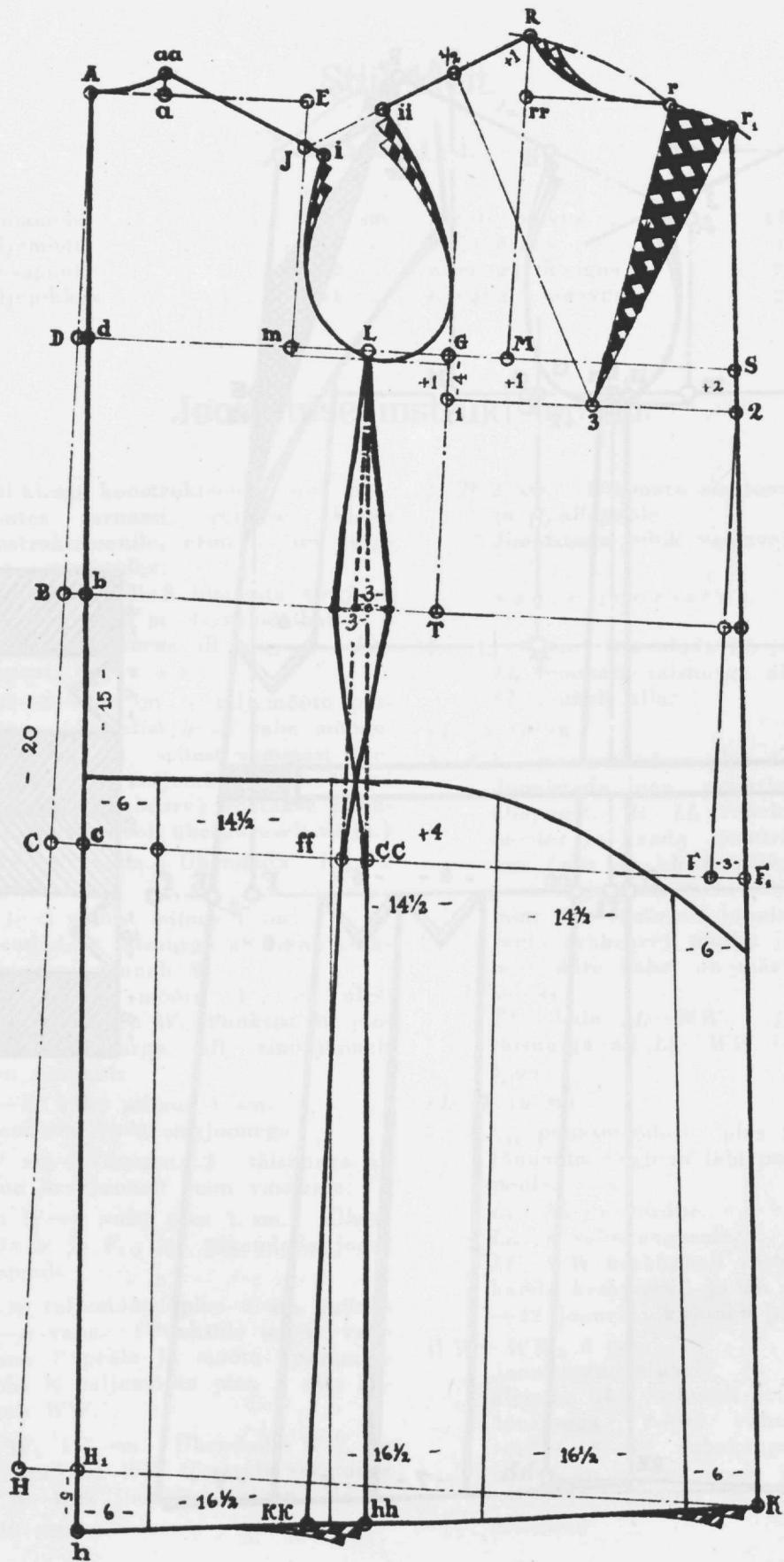
$WW-WW_2$ 3 sm.

Joonistada esipoole ja selja šoosi ülemine äär vastavalt joonisele ilusa õõnsusega. 3-13 vahekaugus on võrdne 3-12 vahekaugusele. Dekoltee on vastav moele ja maitsele; praegusel juhusel on see joonisel märgitud.

Joon. 17a

Joon. 17

Printsess kleit.

M õ õ d u d.

Joon. 20.

Rinnamõõt	46 sm.	Seljakõrgus	18 sm.
Taljemoõt	34 „	Käcaugu kaugus	26 „
Puusamõõt	51 „	Käcaugu sügavus	29 „
Taljepikkus	40 „	Rinnakõrgus	35 „
Kleidi pikkus	112 „	Taljekõrgus	55 „

Joonistuse instruksioonid.

Peakonstruksiooni punktides printsess kleit ei erine hariliku põhivormi ülesseadest. Et see kleit joonistatakse läbilõigatud selja ja rinnaga, täiesti taljesse, suure klošiga, mis nõuab erilist joonistamist, siis on tarvilik tuua kirjeldus nendes punktides, milledes tulevad ette muudatused.

$J-i$ 2 sm.

$aa-X$ $\frac{1}{2}$ $aa-i$ vahest.

$b-bb$ $\frac{1}{2}$ $A-E$ vahest miinus 1 sm.

$c-cc$ $b-bb$ vahekaugus plus 3 sm.

Ühendada X punktiga bb vastavalt joonisele bb ja cc sirgega alla. Alumisel joonel, mis tõmmatud $A-H$ joonelt täisnurga all, kujuneb H_1 , 1 sm. joonest ülessepoole.

$bb-4$ $2\frac{1}{2}$ sm. Joonistada punktist 4 sirgjoon täisnurga all alla. C joone läbilõike kohal kujuneb punkt 5.

$5-6$ $\frac{1}{10}$ puusade mõõdust miinus 1 sm.

Ühendada 4 ja 6 sirgjoonega.

$4-h$ võrdub $bb-H_1$ vahekaugusele.

$m-L$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest. L tõmmata joon täisnurga all puusade jooneni; kujuneb LL , talje joonel kujuneb L_1 . L_1-l ja L_1-ll ära mõõta kummagile poole ühes suuruses vahearv (differents), mis kujuneb $\frac{1}{2}$ taljemõõdust plus 1 sm. ja $4-T$ vahekaugusest välja arvatud $b-bb$ vahe. ($b-bb$ vahe panna punkti 4 juure ja mõõta kuni T . Nii palju kui see vahekaugus on suurem $\frac{1}{2}$ taljemõõdust plus 1 sm. võetakse punktidest L_1-l ja L_1-ll välja). Ühendada $L-ll$, L ja l sirgjoontega.

$LL-7$ 3 sm. Ühendada $ll-7$ sirgjoonega ja pikendada. $ll-4$ vahe teha pooleks ja sellest punktist kanda tsentri ja h vahekaugus $ll-hh$ peale üle. Kujuneb hh .

$X-X_1$ 1 sm. Joonistada küljetükk vastavalt joonisele.

$R-1$ rinnakõrgus miinus $A-a$ vahe.

Punktist 1 tõmmata joon täisnurga all $G-T$ joonelt rinna keskjooneni; kujuneb punkt 2.

$1-3$ $\frac{1}{2}$ $1-2$ vahest plus 1 sm. Ühendada 3 täisnurga all rinna keskjoonega; kujuneb S_1 .

$R-W$ taljekõrgus miinus $A-a$ vahe. W tõmmata täisnurga all rinna keskjoonelt joon tahapoole.

$W-F$ $B-C$ vahekaugus miinus 2 sm.

F joonistada täisnurga all lühike joon tahapoole.

$W-W_1$ 3— S_1 vahe miinus 1 sm.

$F-F_1$ $W-W_1$ vahe plus 2 sm.

$R-XX$ $aa-X$ vahe.

Joonistada rinna läbilõike joon punktist XX läbi 3 ja W_1 nagu joonises. Ühendada W_1 ja F_1 sirgjoonega alla.

$T-WW$ $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 1 sm. miinus $W-W_1$ vahe. WW joonistada täisnurga all sirgjoon puusade jooneni; kujuneb f .

$f-ff$ $2\frac{1}{2}$ sm. Ühendada $WW-ff$ sirgjoonega allapoole. Joonistada rinna läbilõike joon punktist XX läbi 3 kuni WW vastavalt joonisele.

$F-F_1$, $c-cc$ ja 6—7 vahe ära mõõta, saadu panna ff juure ja mõõta kuni 8 puusamõõd plus 9 sm. Ühendada l ja 8 sirgjoonega.

$l-hh_1$ on võrdne $u-hh$.

$l-WW$ vahe jagada pooleks ja selle tsentrist kanda tsentri ja hh_1 vahe $WW-10$ joonele plus 1 sm; kaju-

neb 10. 3 tsentrist kanda 3—10 vahekaugus W_1-13 joonele, kujuneb punkt 13. r tsentrist kanda punkt 13 rinnakeskjoonele üle, kujuneb punkt 12. Joonistada alumine äär vastavalt joonisele. Kõik peensused on näha joonisel.

Šakett pinsakvorm.

M õ õ d u d.

Joon. 21.

Rinnamõõt	48 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Puusamõõt	53 „	Käeaugu kaugus	27 „
Taljepikkus	39 „	Käeaugu sügavus	30 „
Šaketi pikkus	68 „		

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk A, E, C .

$A-D$ seljakõrgus.

$A-B$ taljepikkus.

$B-C$ puusade kõrgus 19 sm.

Punktidest D, B, C joonistada täisnurga all $A-C$ joonelt sirgjooned paremale.

$B-b$ 2 sm.

Punktist A läbi b tõmmata sirgjoon alla.

$A-H$ šaketi pikkus.

Punktist H tõmmata täisnurga all joon paremale.

$d-G$ käeaugu kaugus plus 1 sm.

$d-S$ rinnamõõd plus 2 sm.

$d-m$ $\frac{1}{2}$ $d-G$ vahekaugusest plus 2 sm.

Punktist m tõmmata täisnurga all $D-S$ joonelt sirgjoon ülesse.

$A-a$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahekaugust.

$a-aa$ $\frac{1}{4}$ $A-a$ vahest.

Ühendada A ja aa ilusa nõgusjoonega. Joonelaud panna punktide aa ja S peale, joonistada selja õlaõmblus joon. J kujuneb $E-m$ joonel.

$J-i$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$m-M$ $J-m$ vahe plus 1 sm.

Tõmmata punktist M täisnurga all sirgjoon $D-S$ joonelt ülesse.

$G-R$ käeaugu sügavus plus 1 sm. miinus $A-a$ vahe.

G tsentrist joonistada kaarjoon läbi R ettepoole.

$R-r$ kahekordne $A-a$ vahe.

Joonistada kaelaauk vastavalt joonisele 1 sm punktist r madalamale.

Ühendada R ja J sirgjoonega.

$R-ü$ $aa-i$ vahekaugus miinus 1 sm.

Joonistada käe auk vastavalt joonisele $\frac{1}{2}$ sm rinnajoonest madalamale. Punktist S tõmmata täisnurga all sirgjoon puusade jooneni; selle joone läbilõike kohal kujuneb F .

$F-F_1$ 2 sm. Ühendada S ja F_1 ja pikendada joont ülesse ja alla.

$m-mm$ 2 sm.

$b-bb$ $A-E$ vahekaugus miinus 1 sm.

$c-cc$ $b-bb$ vahe plus 1 sm.

Joonistada seljatüki küljejoon vastavalt joonisele.

F_1-ff puusamõõd plus 5 sm. miinus $c-cc$ vahe.

($c-cc$ ära mõõta, leitud summa panna F_1 juure ja mõõta kuni ff puusademõõd plus 5 sm.)

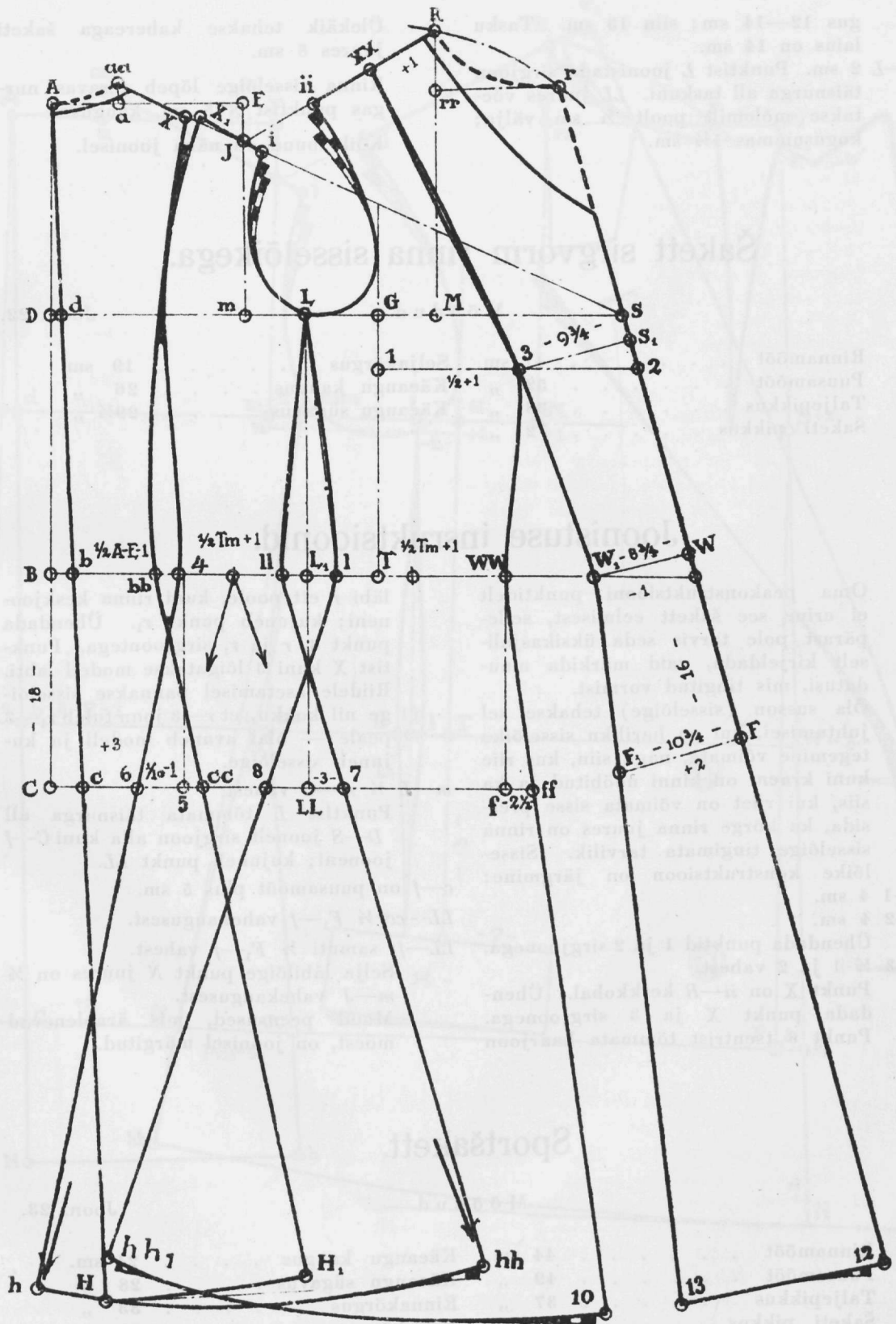
Ühendada mm ja ff sirgjoonega ja joonistada esipoole küljeõmblus ilusa nõgusjoonega, tehes talje kohal 1 sm õõnsust.

$mm-hh$ võrdub selja küljeõmbelsele $mm-h$.

$W-14$ $b-H$ vahe plus 2 sm.

Joonistada alumine äär nagu joonises.

Ära märkida punktist T tasku kõr-

Joon. 20

gus 12—14 sm; siin 13 sm. Tasku laius on 14 sm.

G—L 2 sm. Punktist *L* joonistada sirgjoon täisnurga all taskuni. *LL* juures võetakse mõlemilt poolt $\frac{1}{4}$ sm välja; kogusummas $1\frac{1}{2}$ sm.

Ülekäik tehakse kahereaga šaketi juures 8 sm.

Rinna sisselõige lõpeb teravas nurgas punktist *S* 5 sm. kaugusel.

Kõik muud on näha joonisel.

Šakett sirgvorm rinna sisselõikega.

M õ õ d u d.

Joon. 22.

Rinnamõõt	47 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Puusamõõt	52 „	Käeaugu kaugus	26 „
Taljepikkus	38 „	Käeaugu sügavus	29½ „
Šaketi pikkus	72 „		

Joonistuse insruksioonid.

Oma peakonstruktsiooni punktidele ei erine see šakett eelmisest, sellepärast pole tarvis seda üksikasjaliselt kirjeldada, vaid märkida muudatusi, mis tingitud vormist.

Õla susson (sisselõige) tehakse seljuhtumisele, kui on hariliku sisselõike tegemine võimata, nagu siin, kus riie kuni kraeni on kinni nõõbitud ja ka siis, kui riiet on võimata sisse pressida, ka kõrge rinna juures on rinna sisselõige tingimata tarvilik. Sisselõike konstruktsioon on järgmine:

G—1 4 sm.

S—2 4 sm.

Ühendada punktid 1 ja 2 sirgjoonega.

1—3 $\frac{1}{2}$ 1 ja 2 vahest.

Punkt *X* on *ii—R* keskkohal. Ühendada punkt *X* ja 3 sirgjoonega. Punkt 3 tsentrist tõmmata kaarjoon

läbi *r* ettepoole, kuni rinna keskjooneni; kujuneb punkt *r*₁. Ühendada punkt 3, *r* ja *r*₁ sirgjoontega. Punktist *X* kuni 3 lõigatakse modell lahti. Riidele asetamisel pannakse sisselõige nii kokku, et *r—3* joon tuleb *r*₁—3 peale — õlal avaneb modell ja kujuneb sisselõige.

m—L $\frac{1}{2}$ *m—G* vahest.

Punktist *L* tõmmata täisnurga all *D—S* joonelt sirgjoon alla kuni *C—f* jooneni; kujuneb punkt *LL*.

c—f on puusamõõt plus 5 sm.

LL—cc $\frac{1}{2}$ *F*₁—*f* vahekaugusest.

LL—ff samuti $\frac{1}{2}$ *F*₁—*f* vahest.

Selja läbilõige punkt *N* juures on $\frac{1}{2}$ *m—J* vahekaugusest.

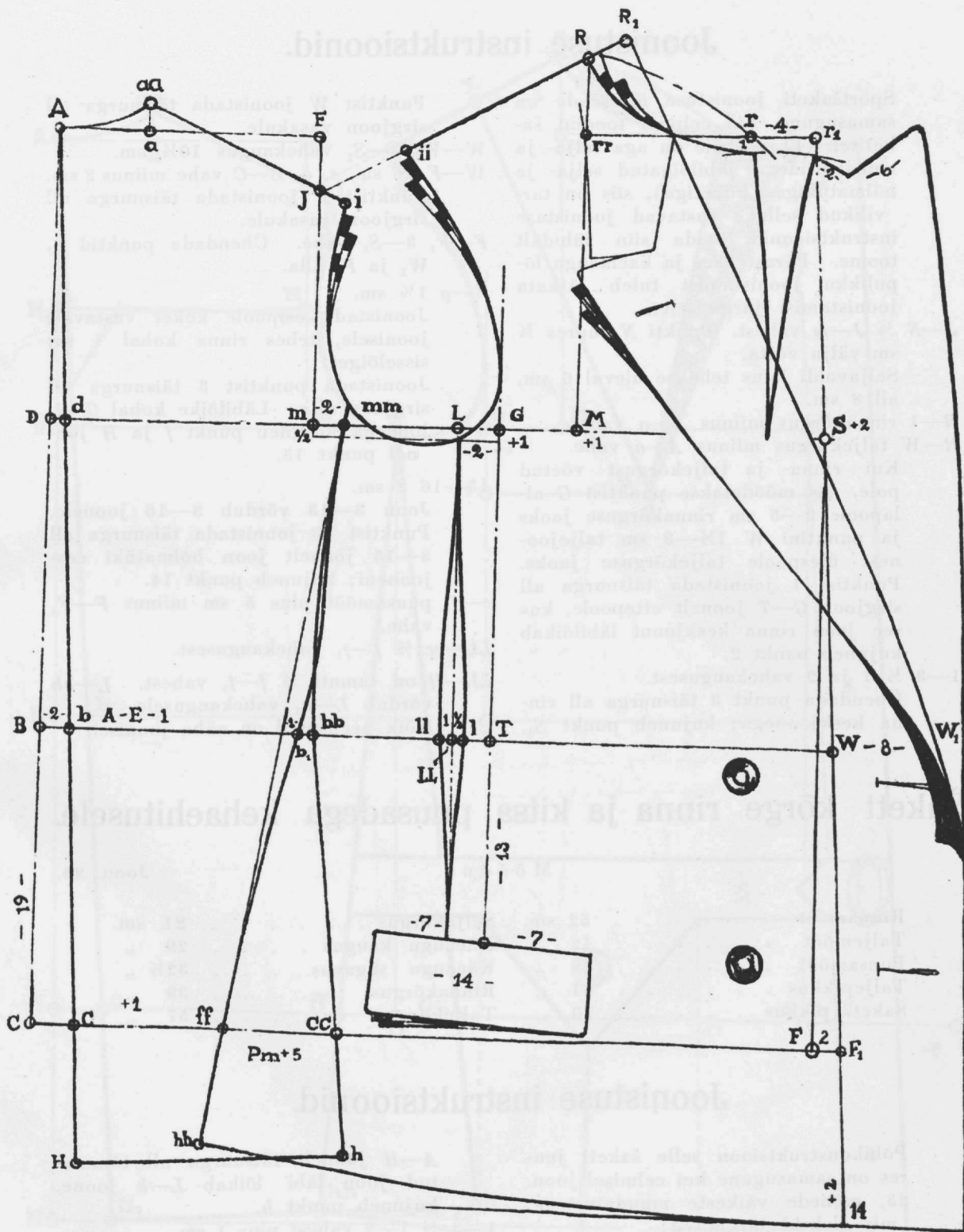
Muud peensused, mis äraolenevad moest, on joonisel märgitud.

Sportšakett.

M õ õ d u d.

Joon. 23.

Rinnamõõt	44 sm.	Käeaugu kaugus	24 sm.
Puusamõõt	49 „	Käeaugu sügavus	28 „
Taljepikkus	37 „	Rinnakõrgus	33 „
Šaketi pikkus	64 „	Taljekoõrgus	52 „
Seljakõrgus	17 „		

Joon. 21

Joonistuse instruksioonid.

Sportšaketi joonistuse ülesseade on samasugune, kui celpool toodud šaketil. Et see riie on aga selja- ja rinnavoltidega, läbilõigatud selja- ja hõlmatükiga (koketiga), siis on tarvilikud selleks vastavad joonistuse instruksioonid, mida siin lühidalt toome. Pärast käe- ja kaelaugu lõpulikku joonistamist tuleb jätkata joonistamist järgmiselt:

$J-N \frac{1}{2} J-m$ vahest. Punkti N juures $\frac{3}{4}$ sm välja võtta.

Seljavoldi laius tehakse üleval 6 sm, all 8 sm.

$R-1$ rinnakõrgus miinus $A-a$ vahe.

$R-W$ taljekõrgus miinus $A-a$ vahe.

Kui rinna- ja taljekõrgust võetud pole, siis mõõdetakse punktist G allapoole 3—5 sm rinnakõrguse jaoks ja punktini W $1\frac{1}{2}$ —3 sm taljekoone ülespoole taljekõrguse jaoks. Punktist 1 joonistada täisnurga all sirgjoon $G-T$ joonelt ettepoole, kus see joon rinna keskjoont läbilõikab kujuneb punkt 2.

$1-3 \frac{1}{2} 1$ ja 2 vahekaugusest.

Ühendada punkt 3 täisnurga all rinna keskjoonega; kujuneb punkt S_1 .

Punktist W joonistada täisnurga all sirgjoon vasakule.

$W-W_1$ 3— S_1 vahekaugus $10\frac{1}{2}$ sm.

$W-F$ 16 sm, s. o. $B-C$ vahe miinus 2 sm.

Punktist F joonistada täisnurga all sirgjoon vasakule.

$F-F_1$ 3— S_1 vahe. Ühendada punktid 3, W_1 ja F_1 alla.

$G-g$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada esipoole koket vastavalt joonisele, tehes rinna kohal 1 sm sisselõiget.

Joonistada punktist 3 täisnurga all sirgjoon alla. Läbilõike kohal $C-f_1$ joonega kujuneb punkt f ja H joonel punkt 15.

$15-16$ 2 sm.

Joon 3—13 võrdub 3—16 joonele.

Punktist 13 joonistada täisnurga all 3—13 joonelt joon hõlmatüki eesjoone; kujuneb punkt 14.

$c-f_1$ puusamõõt plus 5 sm miinus $F-F_1$ vahe.

$LL-cc \frac{1}{2} f-f_1$ vahekaugusest.

$LL-ff$ on samuti $\frac{1}{2} f-f_1$ vahest. $L-hh$ võrdub $L-h_1$ vahekaugusele.

Kõik peensused on näha joonisel.

Šakett kõrge rinna ja kitsa puusadega kehaehitusele.

M õ õ d u d.

Joon. 24.

Rinnamõõt	52 sm.	Seljakõrgus	21 sm.
Taljemoõõt	42 „	Käeaugu kaugus	29 „
Puusamõõt	52 „	Käeaugu sügavus	32½ „
Taljepikkus	41 „	Rinnakõrgus	39 „
Šaketi pikkus	70 „	Taljekõrgus	57 „

Joonistuse instruksioonid.

Põhikonstruktsioon selle šaketi juures on samasugune kui eelmisel joon. 23, mõnede väikeste muudatustega, mis oleksid järgmisel:

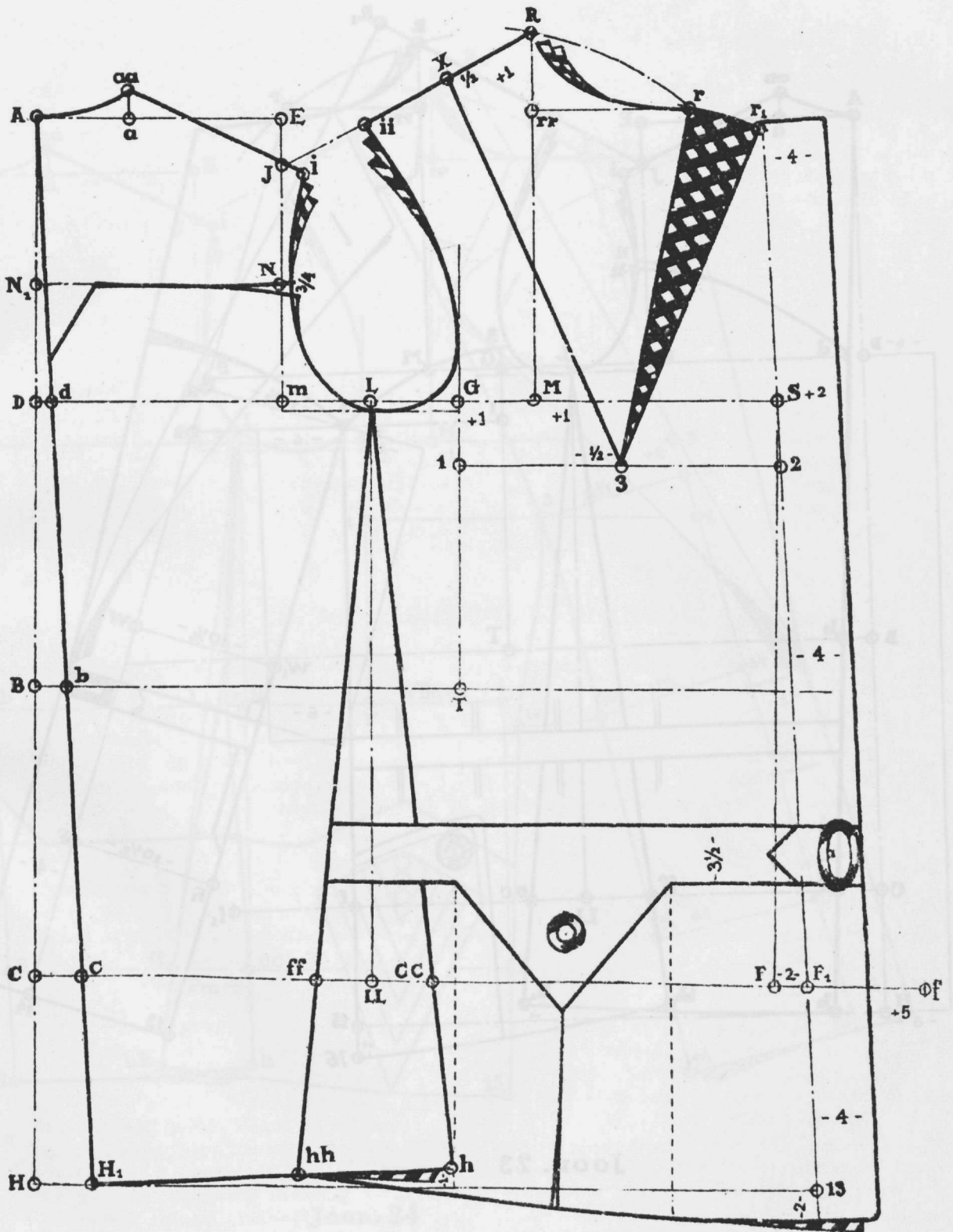
$m-L$ 3 sm. Punktist L joonistada täisnurga all sirgjoon alumise ääreni. Taljekohal punkt ll juures tehakse 1 sm õõnsust ja joonistatakse selja küljeõmblus nagu joonisel. Seal kus

$A-H$ joonelt täisnurga all tõmmatud joon läbi lõikab $L-h$ joone, kujuneb punkt h .

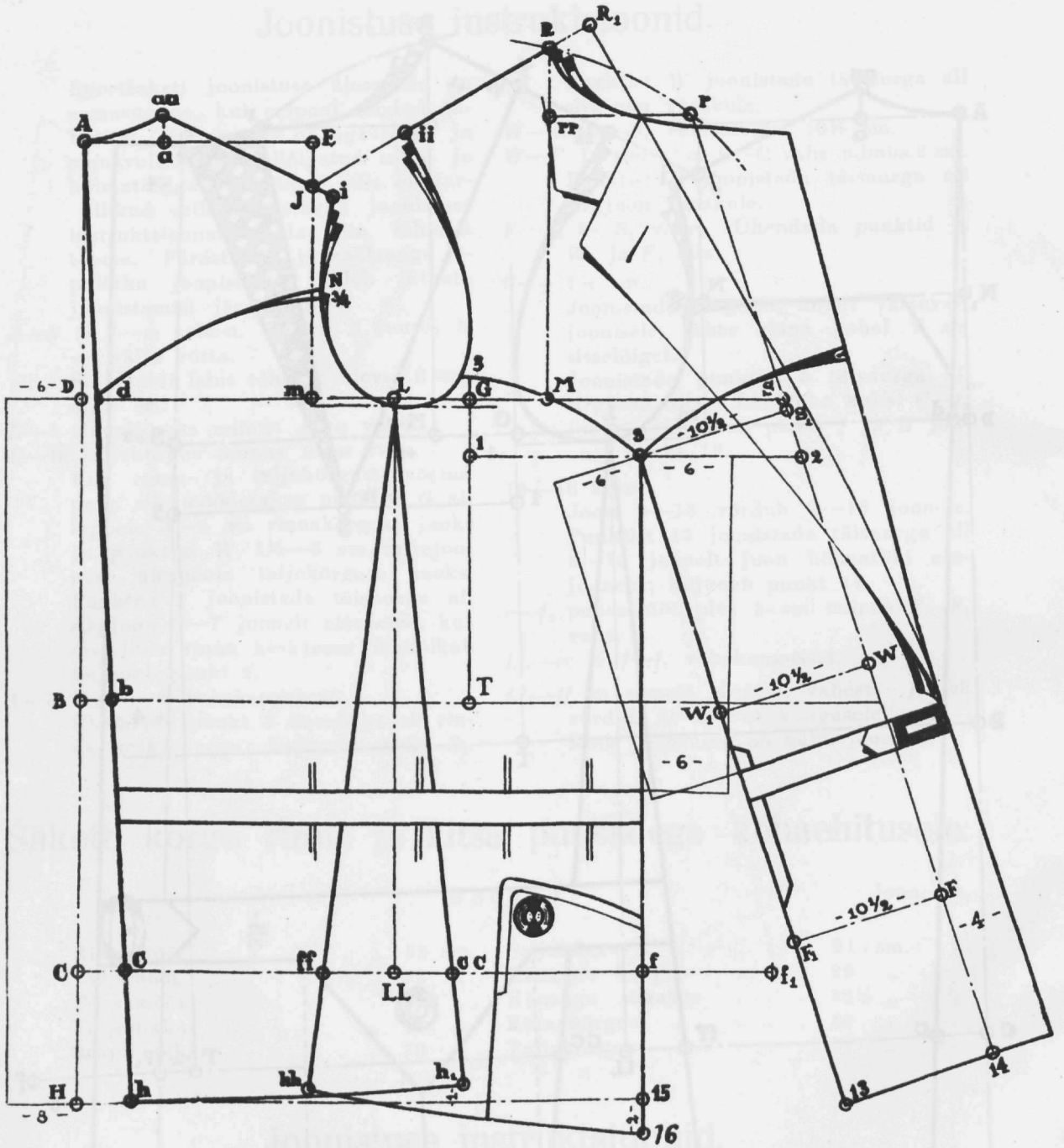
$1-3 \frac{1}{2} 1-2$ vahest plus 1 sm.

$W-W_1$ võrdub S_1-3 vahele.

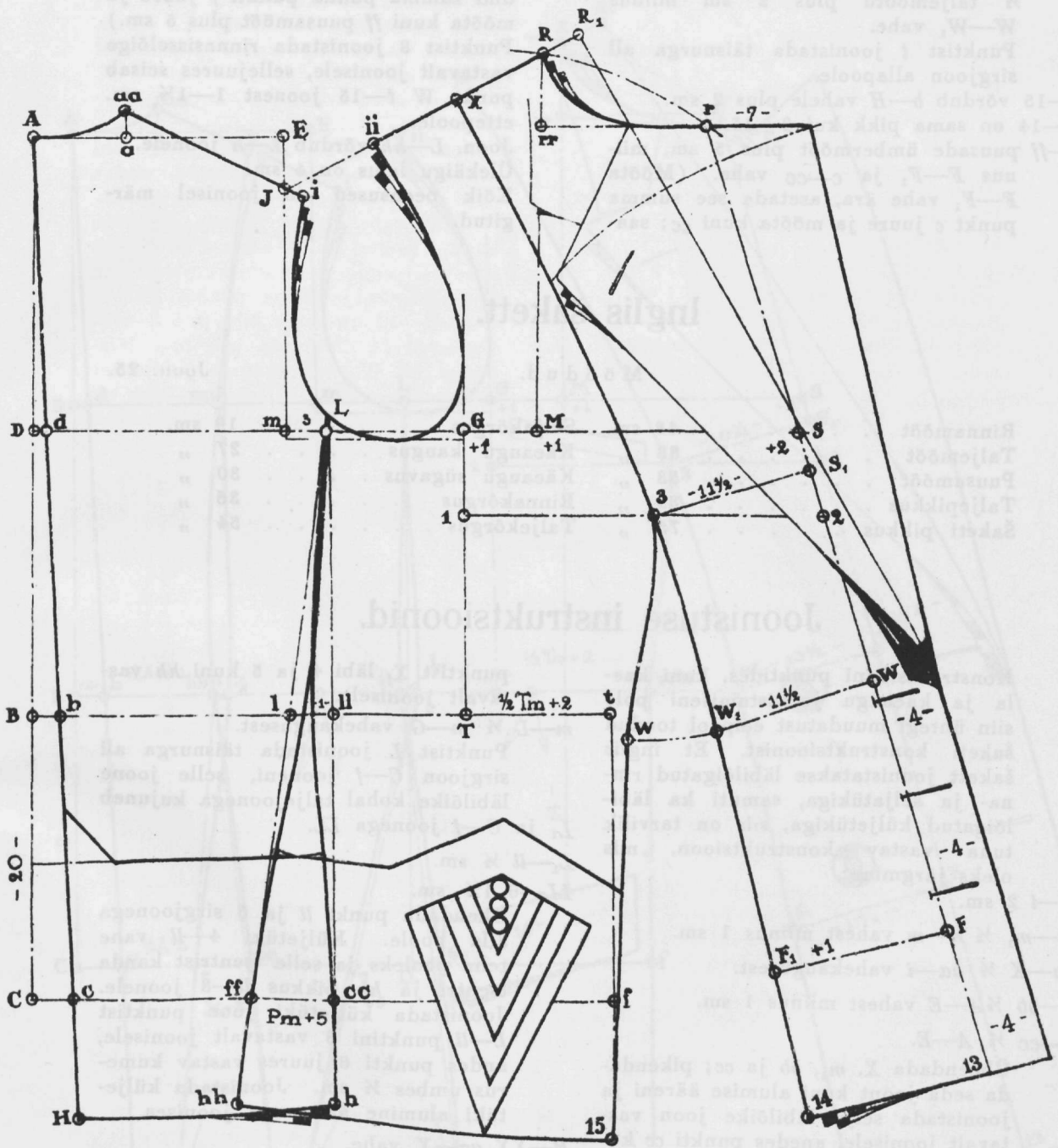
$F-F_1$ $W-W_1$ vahe plus 1 sm. Punkt X asub $R-ii$ vahekojal. Ühendada punktid X , 3, W_1 ja F_1 ja pikendada seda joont.

Joon. 22

Joon. 23

Joon. 24

$\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 2 sm miinus $W-W_1$ vahe.

Punktist t joonistada täisnurga all sirgjoon allapoole.

$f-15$ võrdub $b-H$ vahele plus 2 sm.

$3-14$ on sama pikk kui $3-15$.

$f-ff$ puusade ümbermõõd plus 5 sm, miinus $F-F_1$ ja $c-cc$ vahe. (Mõõta $F-F_1$ vahe ära, asetada see summa punkt c juure ja mõõta kuni cc ; saa-

dud summa panna punkti f juure ja mõõta kuni ff puusamõõd plus 5 sm.)

Punktist 3 joonistada rinnasisselõige vastavalt joonisele, sellejuures seisab punkt W $t-15$ joonest $1-1\frac{1}{2}$ sm. ettepoole.

Joon. $L-hh$ võrdub $L-h$ joonele.

Ülekäigu laius on 4 sm.

Kõik peensused on joonisel märgitud.

Inglis šakett.

M õ õ d u d.

Joon. 25.

Rinnamõõd	48 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Taljemõõd	38 „	Käeaugu kaugus	27 „
Puusamõõd	53 „	Käeaugu sügavus	30 „
Taljepikkus	39 „	Rinnakõrgus	36 „
Šaketi pikkus	75 „	Taljekõrgus	54 „

Joonistuse instruksioonid.

Konstruksiooni punktides, kuni kaela ja käeaugu joonistamiseni pole siin ühtegi muudatust eelpool toodud šaketi konstruksioonist. Et inglise šakett joonistatakse läbilõigatud rinna- ja seljatükiga, samuti ka läbilõigatud küljetükiga, siis on tarvilik tuua vastav konstruksioon, mis oleks järgmine:

$J-i$ 2 sm.

$m-m_1$ $\frac{1}{2}$ $d-m$ vahest miinus 1 sm.

$aa-X$ $\frac{1}{2}$ $aa-i$ vahekaugusest.

$b-bb$ $\frac{1}{2}$ $A-E$ vahest miinus 1 sm.

$c-cc$ $\frac{1}{2}$ $A-E$.

Ühendada X , m_1 , bb ja cc ; pikendada seda joont kuni alumise ääreni ja joonistada selja läbilõike joon vastavalt joonisele, anedes punkti cc kohal väike kumerus.

$X-X_1$ 1 sm normaal kehaehituse juures. Kumera selja juures võetakse $X-X_1$ vahelt välja kuni $2\frac{1}{2}$ sm.

$bb-4$ 1 sm.

$cc-5$ $\frac{1}{10}$ puusamõõdust miinus 2 sm.

Ühendada punkt 5 punkti bb sirgjoone abil alumise ääreni.

$4-hh$ on võrdne $bb-h$.

Joonistada selja läbilõike joon

punktist X , läbi 4 ja 5 kuni hh vastavalt joonisele.

$m-L$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahekaugusest.

Punktist L joonistada täisnurga all sirgjoon $C-f$ jooneni, selle joone läbilõike kohal taljejoonega kujuneb

L_1 ja $C-f$ joonega LL .

L_1-ll $\frac{1}{2}$ sm.

$LL-6$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada punkt ll ja 6 sirgjoonega alla poole. Küljetüki $4-ll$ vahe teha pooleks ja selle tsentrist kanda tsentri ja hh pikkus $ll-8$ joonele. Joonistada küljetüki joon punktist $L-ll$ punktini 8 vastavalt joonisele, andes punkti 6 juures vastav kumerus umbes $\frac{1}{2}$ sm. Joonistada küljetüki alumine äär nagu joonises.

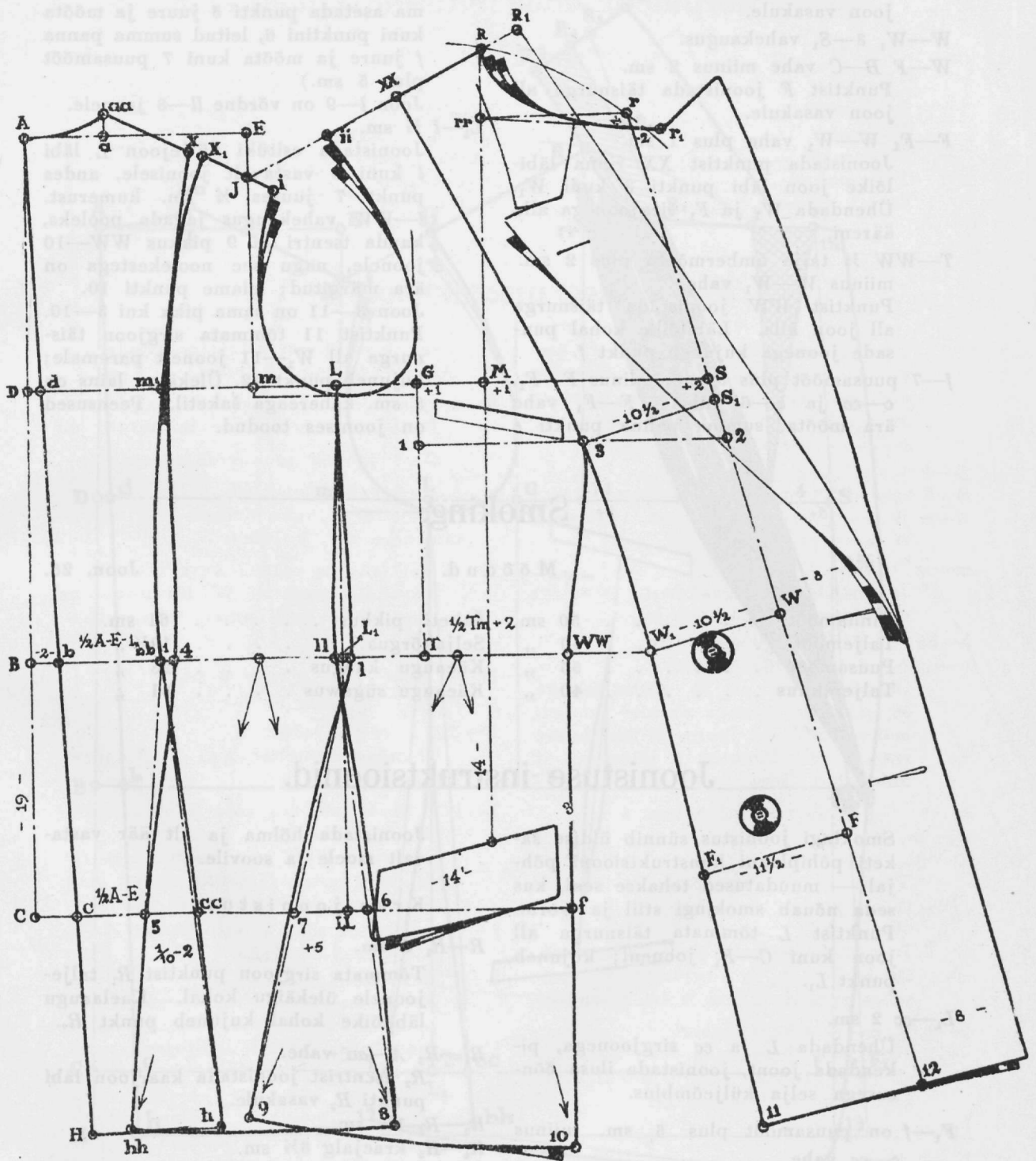
$R-XX$ $aa-X$ vahe.

Punktist R mõõta $G-T$ joonele rinnakõrgus miinus $A-a$ vahe; leiame punkti 1. Punktist 1 joonistada $G-T$ joonelt täisnurga all sirgjoon rinna keskjooneni, kus see rinna keskjoont läbi lõikab, kujuneb punkt 2.

$1-3$ $\frac{1}{2}$ $1-2$ vahest plus 1 sm.

Ühendada punkt 3 täisnurga all rinna joonega; kujuneb S_1 .

$R-W$ taljekõrgus miinus $A-a$ vahe.

Joon. 25

Punktist W joonistada täisnurga all joon vasakule.

$W-W_1$ 3— S_1 vahekaugus.

$W-F$ $B-C$ vahe miinus 2 sm.

Punktist F joonistada täisnurga all joon vasakule.

$F-F_1$ $W-W_1$ vahe plus 1 sm.

Joonistada punktist XX rinna läbilõike joon läbi punkti 3 kuni W_1 . Ühendada W_1 ja F_1 sirgjoonega alla ääreni.

$T-WW$ $\frac{1}{2}$ talje ümbermõõtu plus 2 sm. miinus $W-W_1$ vahe.

Punktist WW joonistada täisnurga all joon alla. Läbilõike kohal puusade joonega kujuneb punkt f .

$f-7$ puusamõõd plus 5 sm., miinus $F-F_1$, $c-cc$ ja 5—6 vahe. ($F-F_1$ vahe ära mõõta, summa panna punkti c

juure ja mõõta kuni cc , saadud summa asetada punkti 5 juure ja mõõta kuni punktini 6, leitud summa panna f juure ja mõõta kuni 7 puusamõõd plus 5 sm.)

Joon $l-9$ on võrdne $l-8$ joonele.

L_1-l $\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada esitüki küljejoon L läbi l kuni 9 vastavalt joonisele, andes punkt 7 juures $\frac{1}{2}$ sm. kumerust. $l-WW$ vahekaugus jagada pooleks, kanda tsentri ja 9 pikkus $WW-10$ joonele, nagu see noolekestega on ära märgitud; leiame punkti 10.

Joon 3—11 on sama pikk kui 3—10.

Punktist 11 tõmmata sirgjoon täisnurga all W_1-11 joonelt paremale; kujuneb punkt 12. Ülekäigu lains on 8 sm. kahereaga šaketil. Peensused on joonises toodud.

Smoking.

M õ õ d u d.

Joon. 26.

Rinnamõõd	50 sm.	Šaketi pikkus	61 sm.
Taljemõõd	40 „	Seljakõrgus	19½ „
Puusamõõd	55 „	Käeaugu kaugus	28 „
Taljepikkus	40 „	Käeaugu sügavus	31 „

Joonistuse instruksioonid.

Smokingi joonistus sünnib üldise šaketi põhiplaani konstruktsiooni põhjal — muudatused tehakse seal, kus seda nõuab smokingi stiil ja worm. Punktist L tõmmata täisnurga all joon kuni $C-F_1$ jooneni; kujuneb punkt L_1 .

L_1-cc 2 sm.

Ühendada L ja cc sirgjoonega, pikendada joont, joonistada ilusa õõnsusega selja küljeõmblus.

F_1-f on puusamõõd plus 5 sm. miinus $c-cc$ vahe.

Ühendada L ja f , pikendada joont. Joonistada esipoole küljeõmblus vastavalt joonisele tarviliku õõnsusega.

18—14 3 sm.

Ülekäik tehakse smokingul 1 sm.

Joonistada hõlma ja alt äär vastavalt moele ja soovile.

K r a e j o o n i s t u s .

$R-R_1$ 3 sm.

Tõmmata sirgjoon punktist R_1 taljejoonele ülekäigu kohal. Kaelaauku läbilõike kohal kujuneb punkt R_2 .

R_1-R_2 $A-aa$ vahe.

R_2 tsentrist joonistada kaarjoon läbi punkti R_3 vasakule.

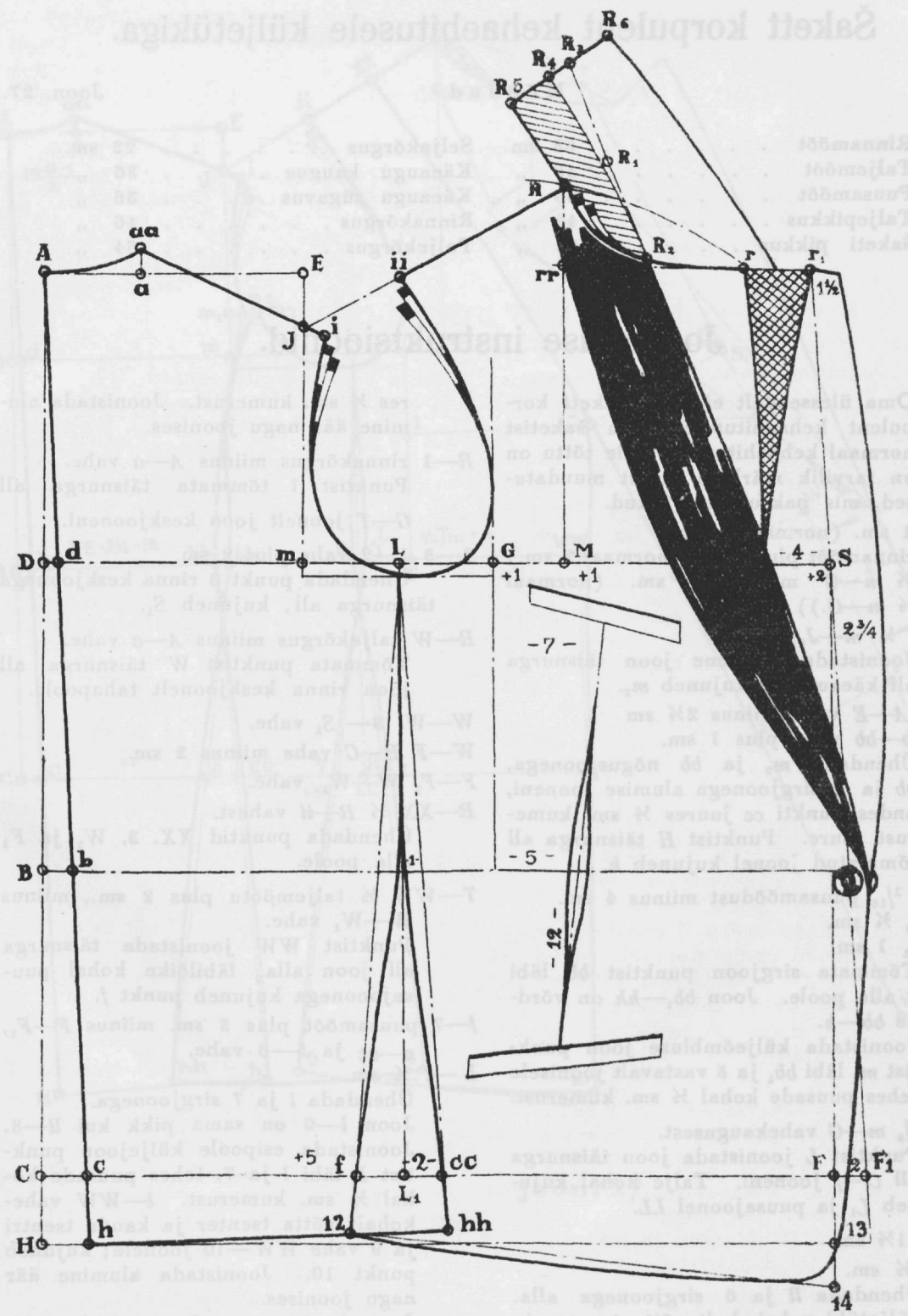
R_3-R_4 1½ sm.

R_4-R_5 kraejalg 3½ sm.

Tõmmata sirgjoon R_5 läbi R_4 ülespoole.

R_4-R_3 4½ sm.

Joonistada krae vastavalt joonisele. Kõik muud nõuetavad pisisasjad on joonistuses märgitud.

Joon. 26

Šakett korpulent kehaehitusele küljetükiga.

Mõõdud.

Joon. 27.

Rinnamõõt	65 sm	Seljakõrgus	22 sm.
Taljemõõt	58 „	Käeaugu kaugus	36 „
Puusamõõt	69 „	Käeaugu sügavus	36 „
Taljepikkus	42 „	Rinnakõrgus	46 „
Šaketi pikkus	92 „	Taljekõrgus	64 „

Joonistuse instruksioonid.

Oma ülesseadelt ei erine šakett korpulent kehaehitusele palju šaketist normaal kehaehitusele, mille tõttu on on tarvilik märkida ainult muudatused, mis paksule tarvilikud.

$B-b$ 1 sm. (normaal 2 sm.)

$d-S$ rinnamõõt plus 1 sm. (normaal 2 sm.)

$A-a$ $\frac{1}{2} m-G$ miinus 1 sm. (normaal $\frac{1}{2} m-G$.)

$m-m_1$ $\frac{1}{4} m-J$, vahest.

Joonistada lühikene joon täisnurga all käeauguni; kujuneb m_2 .

$b-bb$ $A-E$ vahe miinus $2\frac{1}{2}$ sm

$c-cc$ $b-bb$ vahe plus 1 sm.

Ühendada m_2 ja bb nõgusjoonega, bb ja cc sirgjoonega alumise jooneni, andes punkti cc juures $\frac{1}{2}$ sm. kumerust juure. Punktist H täisnurga all tõmmatud joonel kujuneb h .

$cc-5$ $\frac{1}{10}$ puusamõõdust miinus 4 sm.

m_2-m_3 $\frac{1}{4}$ sm.

$bb-bb_1$ 1 sm.

Tõmmata sirgjoon punktist bb läbi 5 alla poole. Joon bb_1-hh on võrdne $bb-h$.

Joonistada küljeõmbluse joon punktist m_3 läbi bb_1 ja 5 vastavalt joonisele tehes puusade kohal $\frac{1}{4}$ sm. kumerust.

$G-L$ $\frac{1}{2} m-G$ vahekaugusest.

Punktist L joonistada joon täisnurga all $C-f$ jooneni. Talje kohal kujuneb L_1 ja puusajoonel LL .

$LL-6$ $1\frac{1}{2}$ sm.

L_1-u $\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada u ja 6 sirgjoonega alla. küljetüki vahekohalt võtta tsenter ja kanda tsentri ja hh pikkus $u-6$ joonele; kujuneb punkt 8.

Joonistada küljeõmbluse joon punktist L läbi u ja 6, tehes viimase juu-

res $\frac{1}{2}$ sm. kumerust. Joonistada alumine äär nagu joonises.

$R-1$ rinnakõrgus miinus $A-a$ vahe.

Punktist 1 tõmmata täisnurga all $G-T$ joonelt joon keskjooneni.

$1-3$ $1-2$ vahe plus 2 sm.

Ühendada punkt 3 rinna keskjoonega täisnurga all, kujuneb S_1 .

$R-W$ taljekõrgus miinus $A-a$ vahe.

Tõmmata punktist W täisnurga all joon rinna keskjoonelt tahapoole.

$W-W_1$ $3-S_1$ vahe.

$W-F$ $B-C$ vahe miinus 2 sm.

$F-F_1$ $W-W_1$ vahe.

$R-XX$ $\frac{1}{2} R-ii$ vahest.

Ühendada punktid XX , 3, W_1 ja F_1 alla poole.

$T-WW$ $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 2 sm., miinus $W-W_1$ vahe.

Punktist WW joonistada täisnurga all joon alla, läbilõike kohal puusajoonega kujuneb punkt f .

$f-7$ puusamõõt plus 5 sm. miinus $F-F_1$,

$c-cc$ ja $5-6$ vahe.

$L-l$ $\frac{1}{2}$ sm.

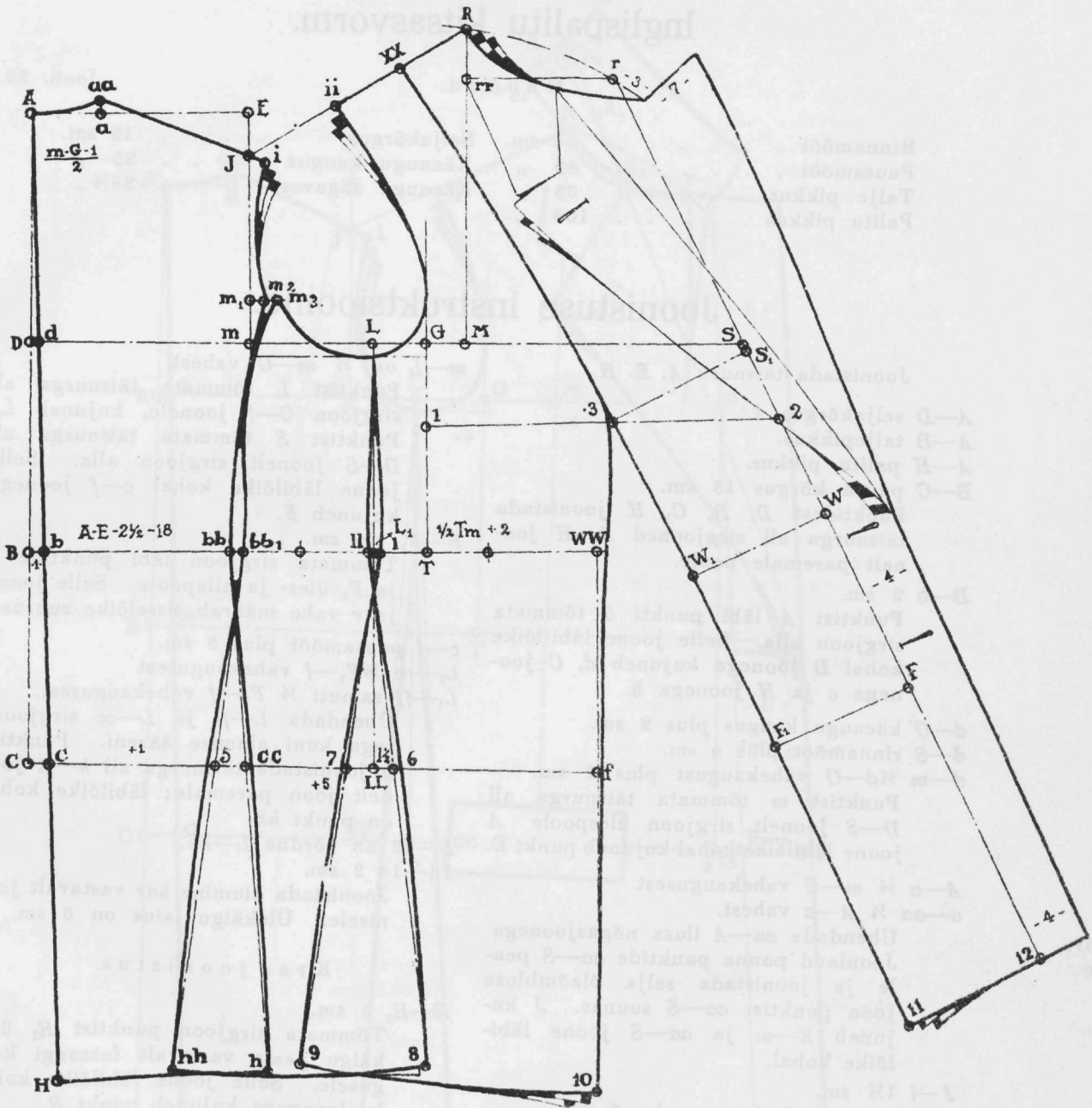
Ühendada l ja 7 sirgjoonega.

Joon $l-9$ on sama pikk kui $u-8$.

Joonistada esipoole küljejoon punktist L läbi l ja 7, tehes puusade kohal $\frac{1}{2}$ sm. kumerust. $l-WW$ vahekohalt võtta tsenter ja kanda tsentri ja 9 vahe $WW-10$ joonele; kujuneb punkt 10. Joonistada alumine äär nagu joonises.

Joon $3-11$ on võrdne $3-10$ joonele.

Punktist 11 tõmmata joon täisnurga all ettepoole. Ülekäik on 4 sm. Reväärid joonistatakse vastavalt joonisele.

Joon. 27

Inglispalitu kitsasvorm.

M õ õ d u d.

Joon. 28.

Rinnamõõt	44 sm.	Seljakõrgus	18 sm.
Puusamõõt	49 „	Käeaugu kaugus.	25 „
Talje pikkus	38 „	Käeaugu sügavus	28½ „
Palitu pikkus	106 „		

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *A, E, H*.

A—D seljakõrgus.

A—B taljepikkus.

A—H palitu pikkus.

B—C puusa kõrgus 18 sm.

Punktidest *D, B, C, H* joonistada täisnurga all sirgjooned *A—H* joonelt paremale poole.

B—b 2 sm.

Punktist *A* läbi punkti *b* tõmmata sirgjoon alla. Selle joone läbi-lõike kohal *D* joonega kujuneb *d*, *C* joonega *c* ja *H* joonega *h*.

d—G käeaugu kaugus plus 2 sm.

d—S rinnamõõt plus 4 sm.

d—m ½*d—G* vahekaugust plus 2 sm.

Punktist *m* tõmmata täisnurga all *D—S* joonelt sirgjoon ülespoole *A* joone läbilõike kohal kujuneb punkt *E*.

A—a ½ *m—G* vahekaugusest

a—aa ¼ *A—a* vahest.

Ühendada *aa—A* ilusa nõgusjoonega. Joonlaud panna punktide *aa—S* peale ja joonistada selja õlaõmbluse joon punktist *aa—S* suunas. *J* kujuneb *E—m* ja *aa—S* joone läbilõike kohal.

J—i 1½ sm.

m—M *d—m* vahekaugus plus 2 sm.

Punktist *M* tõmmata täisnurga all sirgjoon *D—S* joonelt ülesse.

G—R käeaugu sügavus plus 1½ sm., miinus *A—a* vahekaugus.

Punkti *G* tsentrist joonistada kaarjoon läbi punkti *R* ettepoole.

R—r on kahekordne *A—a* vahe.

Joonistada kaelaauk vastavalt joonisele.

R—ii *aa—i* vahe miinus 1 sm.

Joonistada käe auk 1 sm. rinnajoonest madalamale.

m—L on ½ *m—G* vahest.

Punktist *L* tõmmata täisnurga all sirgjoon *C—f* joonele, kujuneb *L₁*. Punktist *S* tõmmata täisnurga all *D—S* joonelt sirgjoon alla. Selle joone läbilõike kohal *c—f* joonega kujuneb *F*.

F—F₁ 2½ sm.

Tõmmata sirgjoon läbi punktide *S* ja *F₁* üles- ja allapoole. Selle joone ja *r* vahe määrab sisselõike suuruse.

c—f puusamõõt plus 5 sm.

L₁—cc ½*F₁—f* vahekaugusest

L₁—ff samuti ½ *F₁—f* vahekaugusest.

Ühendada *L—ff* ja *L—cc* sirgjoonidega kuni alumise ääreni. Punktist *h* joonistada täisnurga all *h—A* joonelt joon paremale; läbilõike kohal on punkt *hh*.

L—12 on võrdne *L—hh*.

13—14 2 sm.

Joonistada alumineäär vastavalt joonisele. Ülekäigu laius on 6 sm.

Krae joonistus.

R—R₁ 8 sm.

Tõmmata sirgjoon punktist *R₁* üle käigu peale vastavalt fassongi kõrgusele. Selle joone läbilõike kohal kaelaauguga kujuneb punkt *R₂*.

R₁—R₂ *A—aa* vahekaugus.

Punkti *R₂* tsentrist läbi *R₂* tõmmata kaarjoon vasakule poole.

R₃—R₄ 2 sm.

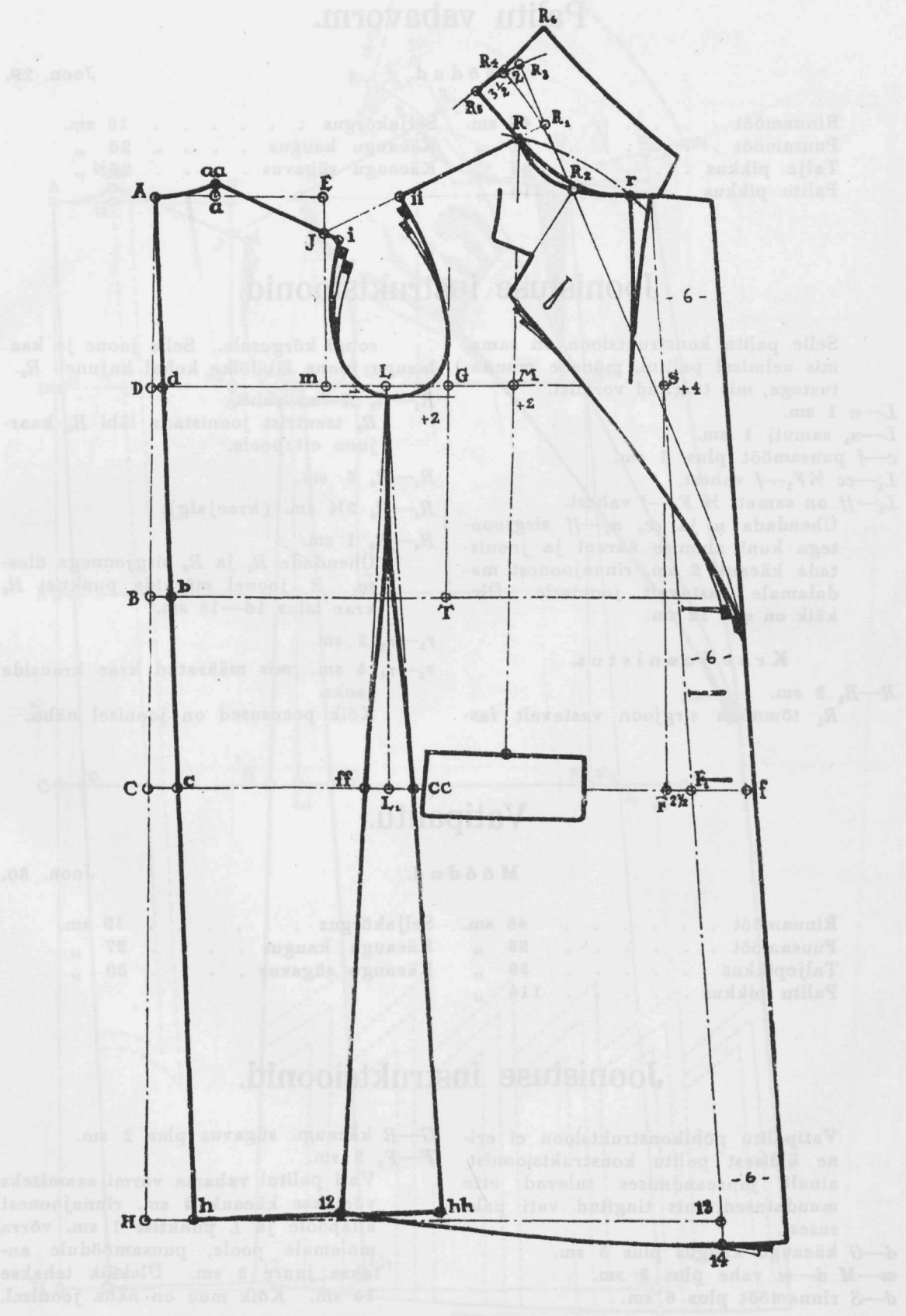
R₄—R₅ kraejalg 3¼ sm.

Krae keskjoon tõmmata punktist *R₄* ¼ sm. väljaspool kaarjoont

R₄—R₆ 5 sm.

Krae joonistada lõpulikult vastavalt joonisele.

Kõik muud peensused on joonises märgitud.

Palitu vabavorm.

M õ õ d u d.

Joon. 29.

Rinnamõõt	46 sm.	Seljakõrgus	18 sm.
Puusamõõt	51 „	Käeaugu kaugus	26 „
Talje pikkus	38 „	Käeaugu sügavus	29½ „
Palitu pikkus	110 „		

Joonistuse instruksioonid.

Selle palitu konstruktsioon on sama, mis eelmisel palitul, mõnede muudatustega, mis tingitud vormist.

- $L-n$ 1 sm.
- $L-n_1$ samuti 1 sm.
- $c-f$ puusamõõt plus 6 sm.
- L_1-cc $\frac{1}{2}F_1-f$ vahest.
- L_1-ff on samuti $\frac{1}{2}F_1-f$ vahest.

Ühendada n ja cc , n_1-ff sirgjoonega kuni alumise ääreni ja joonistada käe auk 2 sm. rinnajoonest madalamale vastavalt joonisele. Ülekäik on siin 12 sm.

Krae joonistus.

- $R-R_1$ 3 sm.
- R_1 tõmmata sirgjoon vastavalt fas-

songi kõrgusele. Selle joone ja kae laaugu joone läbilõike kohal kujuneb R_2 .

- R_1-R_3 $A-aa$ vahe.
- R_2 tsentrist joonistada läbi R_3 kaarjoon ettepoole.

- R_3-R_4 5 sm.
- R_4-R_5 3¼ sm. (kraejalg).
- R_4-R_6 1 sm.

Ühendada R_5 ja R_6 sirgjoonega ülesse. R joonel märkida punktist R_6 krae laius 16—18 sm.

- r_2-r_3 3 sm.
- r_3-r_4 4 sm. mis määratud krae krauside jaoks.
- Kõik peensused on joonisel näha.

Vatipalitu.

M õ õ d u d.

Joon. 30.

Rinnamõõt	48 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Puusa. mõõt	53 „	Käeaugu kaugus	27 „
Taljepikkus	39 „	Käeaugu sügavus	30 „
Palitu pikkus	114 „		

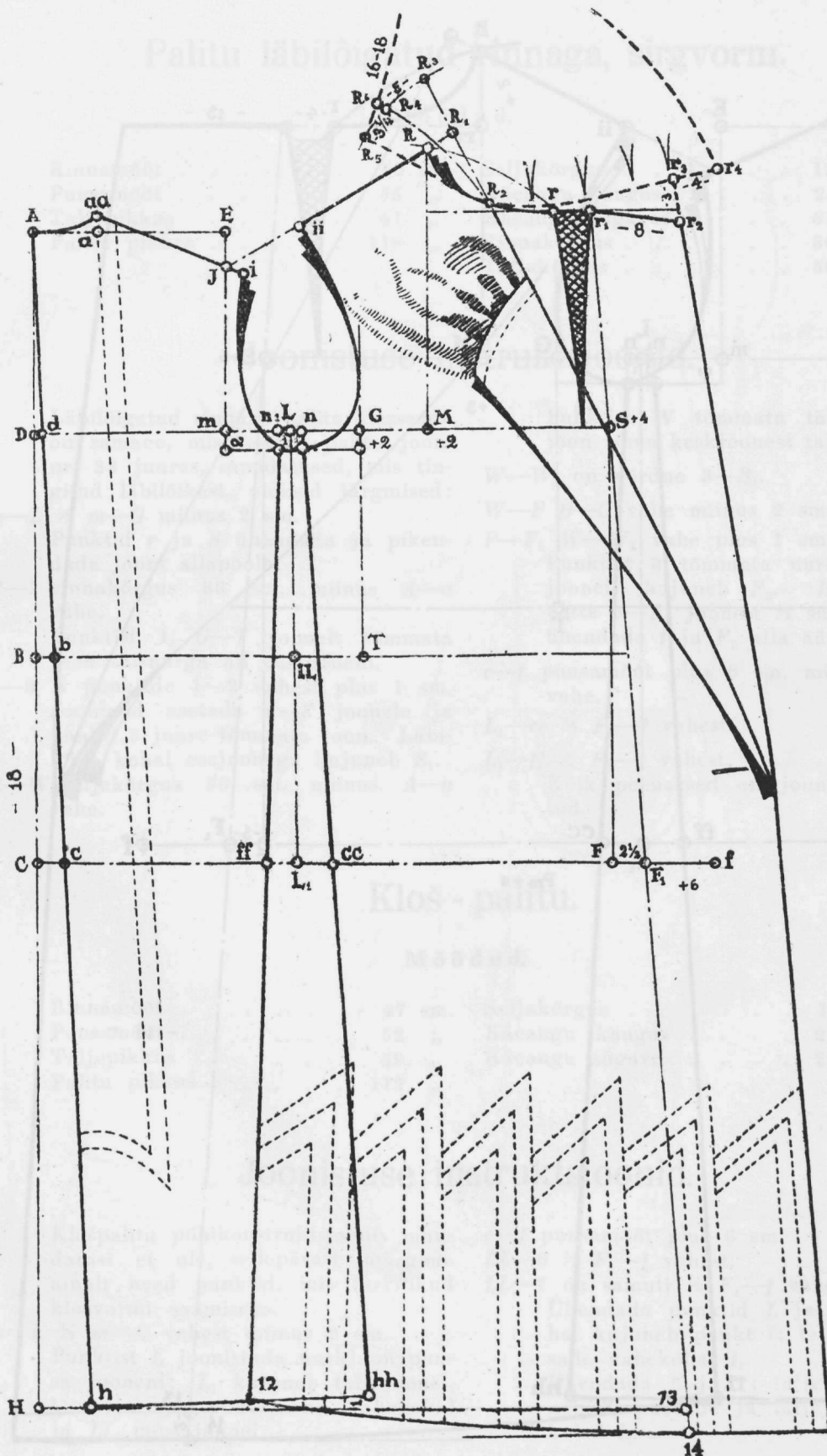
Joonistuse instruksioonid.

Vatipalitu põhikonstruktsioon ei erine üldisest palitu konstruktsioonist, ainult juureandmises tulevad ette muudatused, mis tingitud vati pakusest.

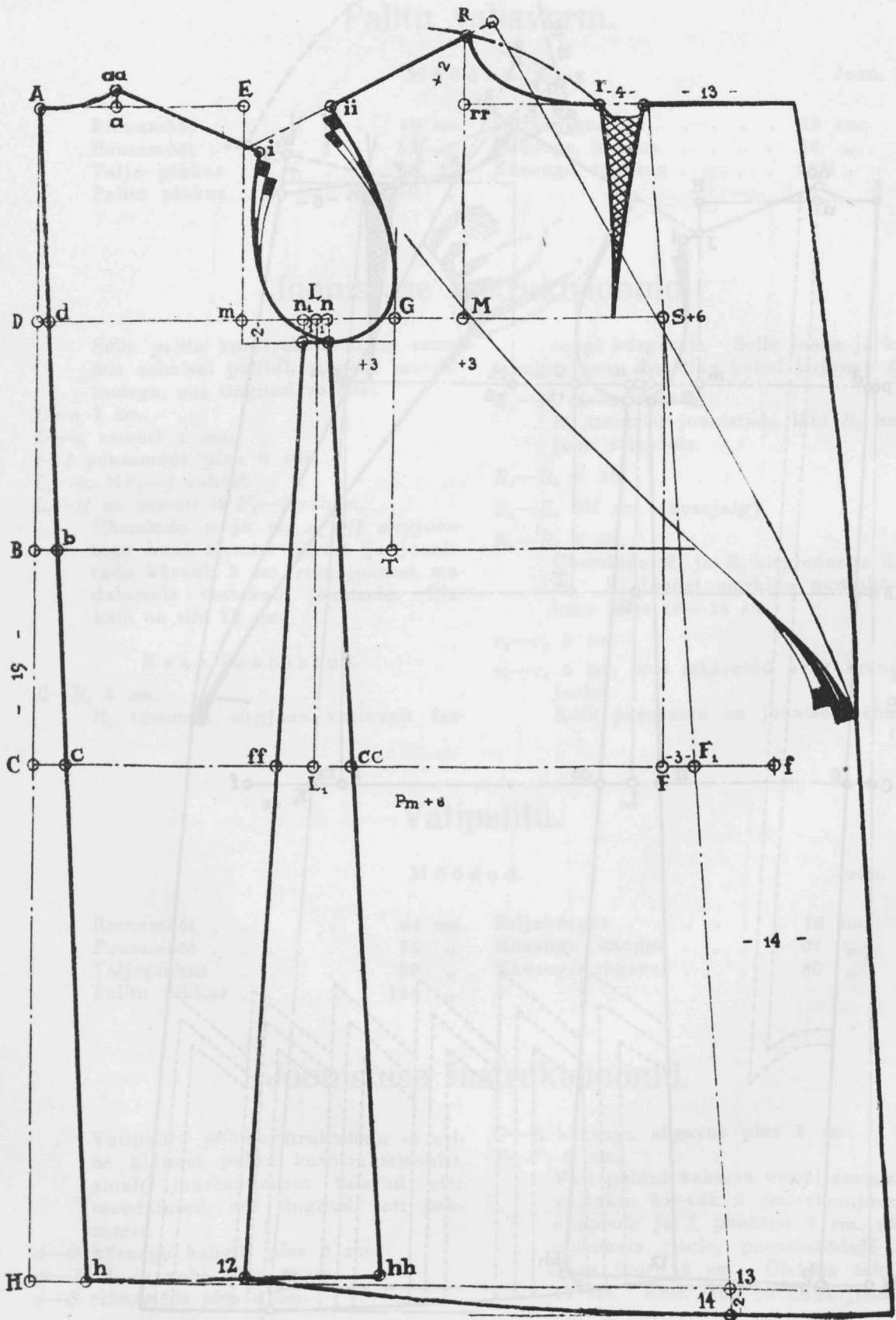
- $d-G$ käeaugu kaugus plus 3 sm.
- $m-M$ $d-m$ vahe plus 3 sm.
- $d-S$ rinnamõõt plus 6 sm.

- $G-R$ käeaugu sügavus plus 2 sm.
- $F-F_1$ 3 sm.

Vati palitul vabama vormi saamiseks võetakse käe auk 2 sm. rinnajoonest allapoole ja L punktist 1 sm. võrra mõlemale poole, puusamõõdule antakse juure 8 sm. Ülekäik tehakse 14 sm. Kõik muu on näha joonisel.

Joon. 29

June 28

- 13 -

- 14 -

Palitu läbilõigatud rinnaga, sirgvorm.

M õ õ d u d.

Joon. 31

Rinnamõõt	50 sm.	Seljakõrgus	19½ „
Puusamõõt	55 „	Käeaugu kaugus	28 sm.
Taljepikkus	41 „	Käeaugu sügavus	31 „
Palitu pikkus	118 „	Rinnakõrgus	36 „
		Taljekõrgus	56 „

Joonistuse instruksioonid.

Läbilõigatud rinnaga palitu ülesseade on samare, mis toodud palitu joon. nr. 28 juures, muudatused, mis tingitud läbilõikest, oleksid järgmised:

- $m-L \frac{1}{2} m-G$ miinus 2 sm.
- Punktid r ja S ühendada ja pikendada joont allapoole.
- $R-1$ rinnakõrgus 36 sm. miinus $A-a$ vahe.
- Punktist 1, $G-T$ joonelt tõmmata joon täisnurga all eesjooneni.
- $1-3 \frac{1}{2}$ punktide $1-2$ vahest plus 1 sm. Joonlaud asetada $r-F$ joonele ja punkti 3 juure tõmmata joon. Läbilõike kohal eesjoonega kujuneb S_1 .
- $R-W$ taljekõrgus 56 sm. miinus $A-a$ vahe.

Punktist W tõmmata täisnurga all joon rinna keskjoonest tahapoole.

- $W-W_1$ on võrdne $3-S_1$.
- $W-F B-C$ vahe miinus 2 sm.
- $F-F_1 W-W_1$ vahe plus 1 sm.
- Punktist 3 tõmmata nurkjoon $C-f$ joonei, kujuneb F_2 . $B-t$ joonel võtta $3-F_2$ joonest $\frac{1}{2}$ sm. tagasi ja ühendada t ja F_2 alla ääreni.
- $c-f$ puusamõõt plus 6 sm. miinus $F-F_1$ vahe.
- $L_1-cc \frac{1}{2} F_2-f$ vahest.
- $L_1-ff \frac{1}{2} F_2-f$ vahest.
- Kõik peensused on joonises märgitud.

Kloš - palitu.

M õ õ d u d.

Joon. 32.

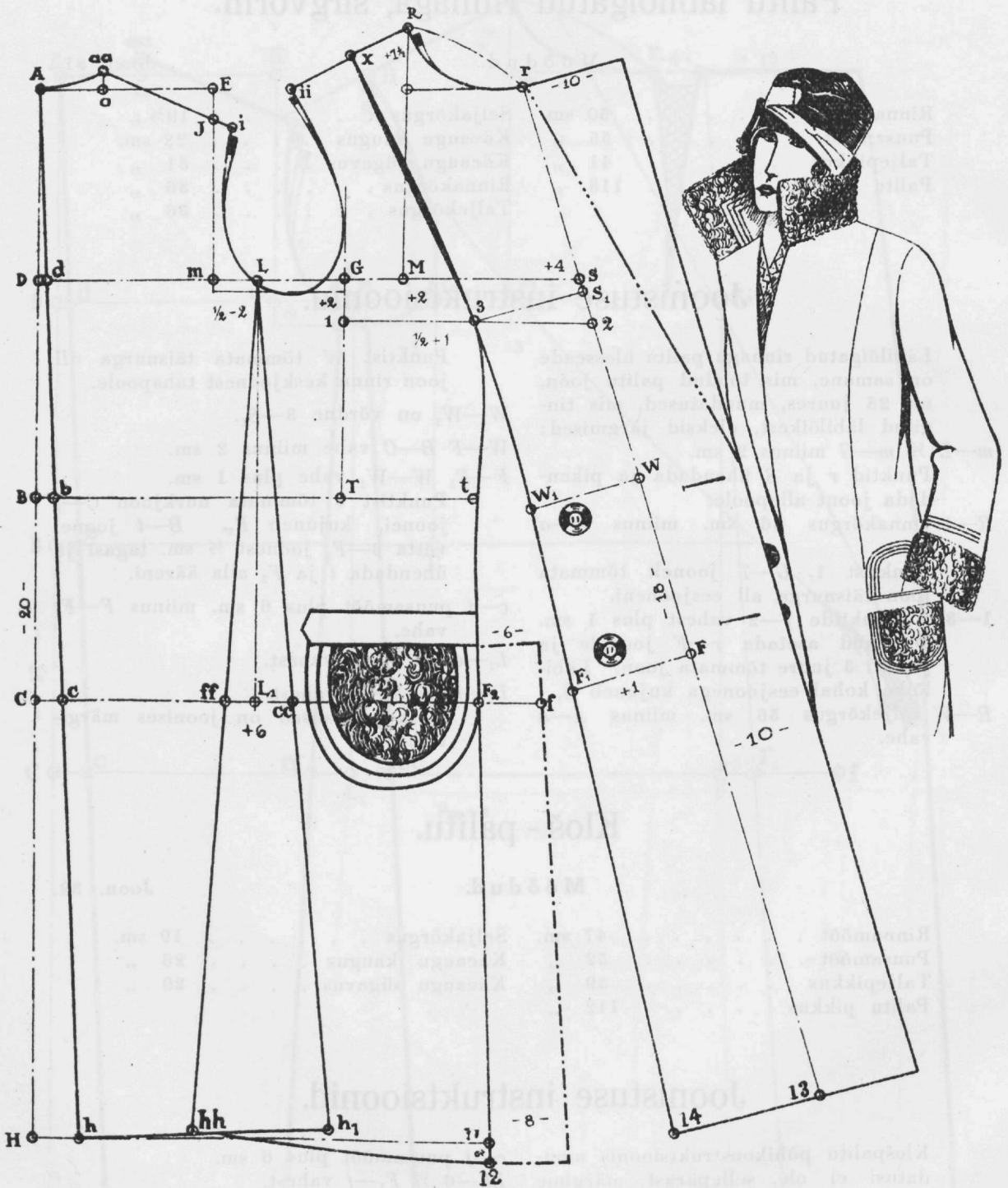
Rinnamõõt	47 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Puusamõõt	52 „	Käeaugu kaugus	26 „
Taljepikkus	39 „	Käeaugu sügavus	29 „
Palitu pikkus	112 „		

Joonistuse instruksioonid.

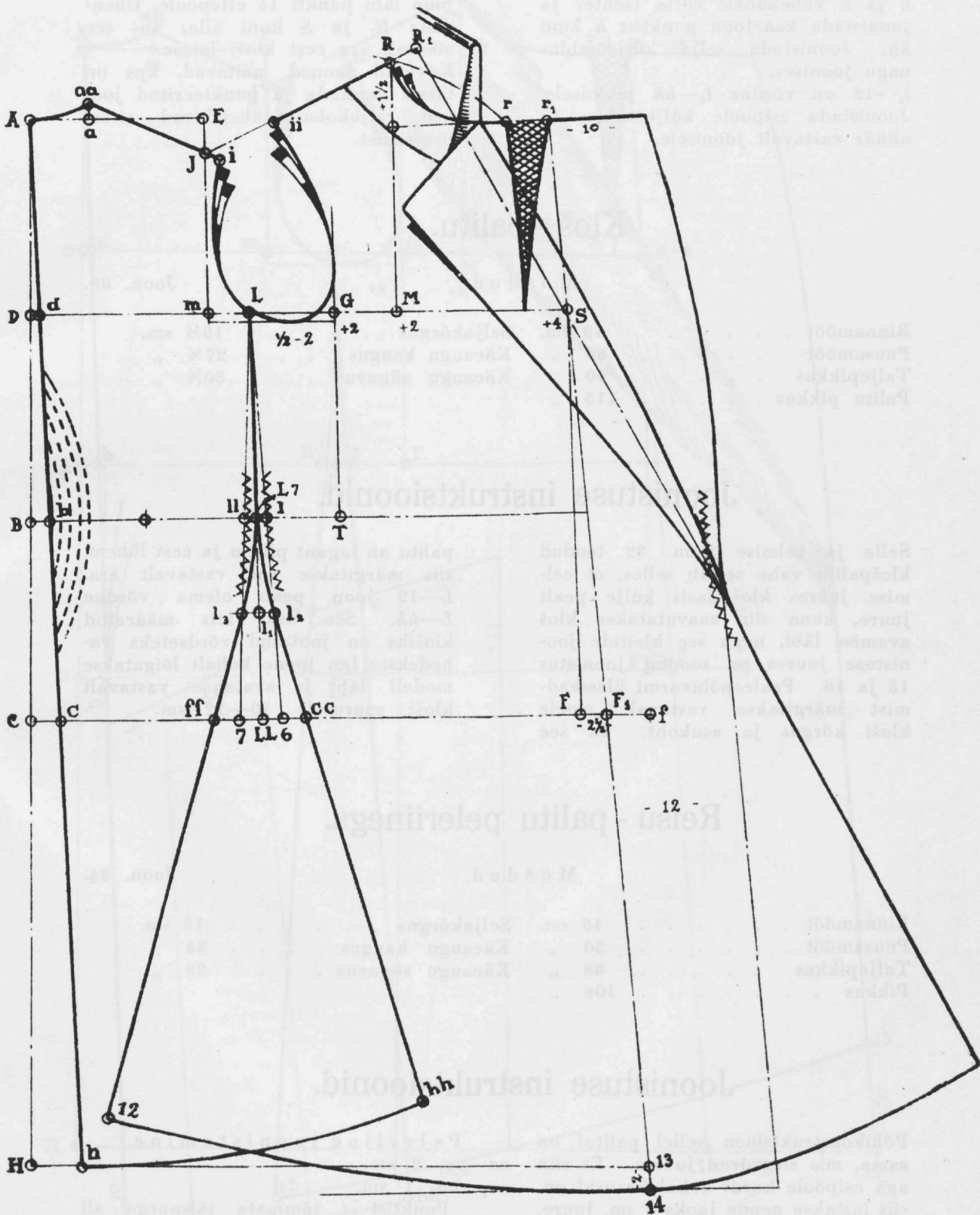
Klošpalitu põhikonstruktsioonis muudatusi ei ole, sellepärast märgime ainult need punktid, mis tarvilikud klošvormi saamiseks.

- $m-L \frac{1}{2} m-G$ vahest miinus 2 sm.
- Punktist L joonistada nurkjoon puusa jooneni; L_1 kujuneb taljejoonel, l_1 talje- ja puusajoone vahel ja LL puusajoonel.

- $c-f$ puusamõõt plus 6 sm.
- $LL-6 \frac{1}{2} F_1-f$ vahest.
- $LL-7$ on samuti $\frac{1}{2} F_1-f$ vahest.
- Ühendada punktid L ja 6; taljekohal kujuneb punkt l ; talje- ja puusade vahel l_2 .
- Ühendada L ja 7; taljekohal kujuneb l_1 , puusade ja taljejoone vahel l_3 .

Joon. 31

Joon. 32

Ühendada ll ja l_2 ja l ja l_3 allapoole. b ja ll vahetult võtta tšenter ja joonistada kaarjoon punktist h kuni hh . Joonistada selja küljeõmblus nagu joonises. l_3-12 on võrdne l_2-hh pikkusele. Joonistada esipoole küljeõmblus ja altäär vastavalt joonisele.

R_1 võtta tšenter ja joonistada kaarjoon läbi punkti 14 ettepoole. Ühendada R_1 ja S kuni alla, kus see määrab ära eest kloši laiuse. Kõverad jooned näitavad, kys on tarvis venitada ja punkteeritud jooned taljekohal tähendavad sissepressimist.

Kloš - palitu.

M õ õ d u d.

Joon. 33.

Rinnamõõt	49 sm.	Seljakõrgus	19½ sm.
Puusamõõt	54 „	Käeaugu kaugus	27½ „
Taljepikkus	40 „	Käeaugu sügavus	30½ „
Palitu pikkus	115 „		

Joonistuse instruksioonid.

Selle ja eelmise joon. 32 toodud klošpalitu vahe seisab selles, et eelmise juures kloš lasti külje pealt juure, kuna siin saavutatakse kloš avamise läbi, nagu see kleitide joonistuse juures on toodud joonistus 15 ja 16. Peale põhivormi ülesseadmist märgitakse vastavalt moele kloši kõrgus ja asukoht. Et see

palitu on tagant pikem ja eest lühem, siis märgitakse see vastavalt ära. $L-12$ joon. peab olema võrdne $L-hh$. See osa, mis määratud klošiks on jaotatud võrdseteks vahedeks. Iga joone kohalt lõigatakse modell läbi ja avatakse vastavalt kloši suurusele 10—12 sm.

Reisu - palitu peleriinega.

M õ õ d u d.

Joon. 34.

Rinnamõõt	45 sm.	Seljakõrgus	18 sm.
Puusamõõt	50 „	Käeaugu kaugus	25 „
Taljepikkus	38 „	Käeaugu sügavus	28 „
Pikkus	108 „		

Joonistuse instruksioonid.

Põhikonstruktsioon sellel palitul on sama, mis sirgvormi juures. Et siin aga esipoole kurdi kohal krausid on, siis lastakse nende jaoks 5 sm. juure, nagu see punktist l_1 ära on märgitud.

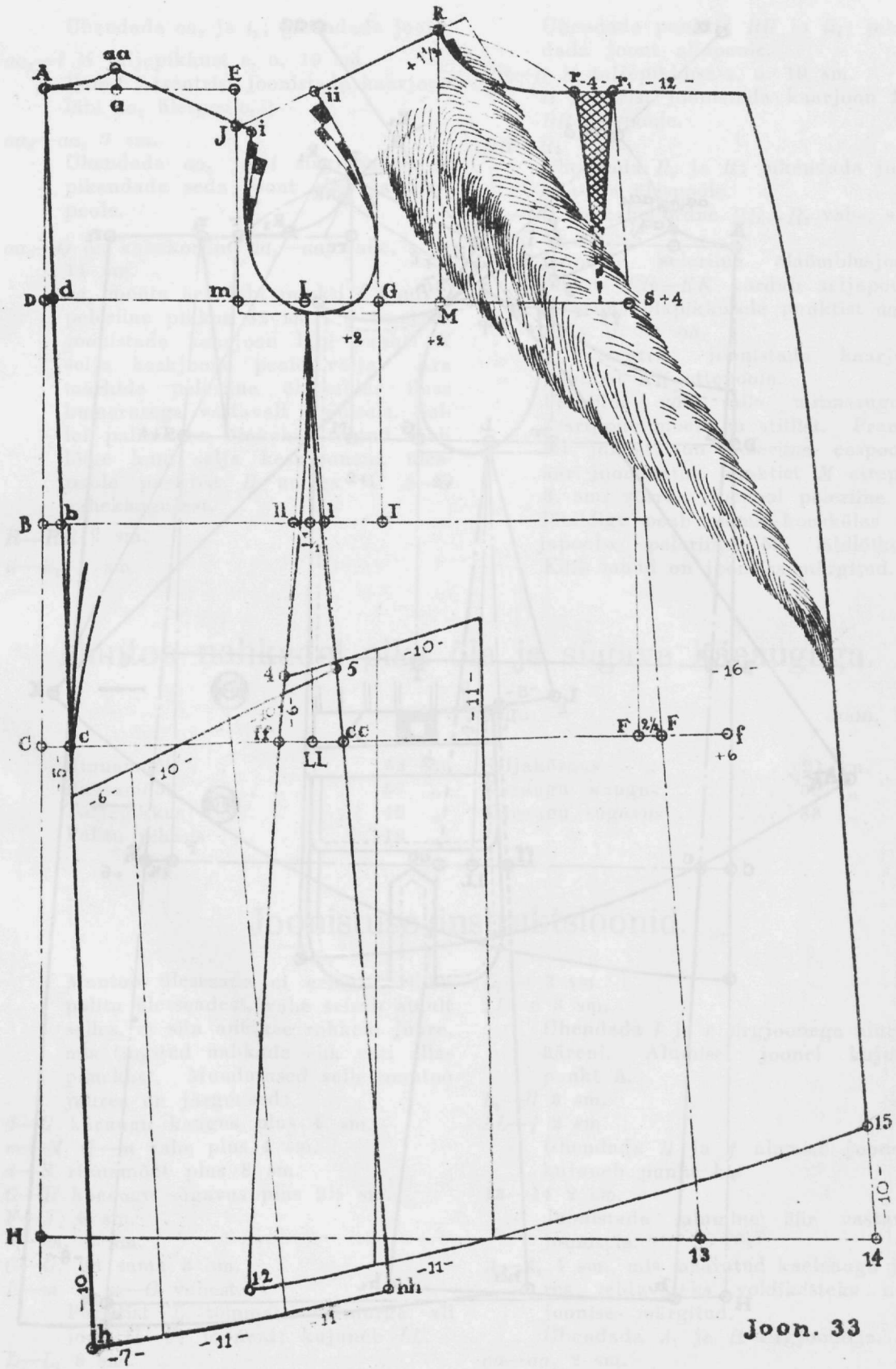
Peleriine joonistamine.

$aa-aa_1$ 2 sm.

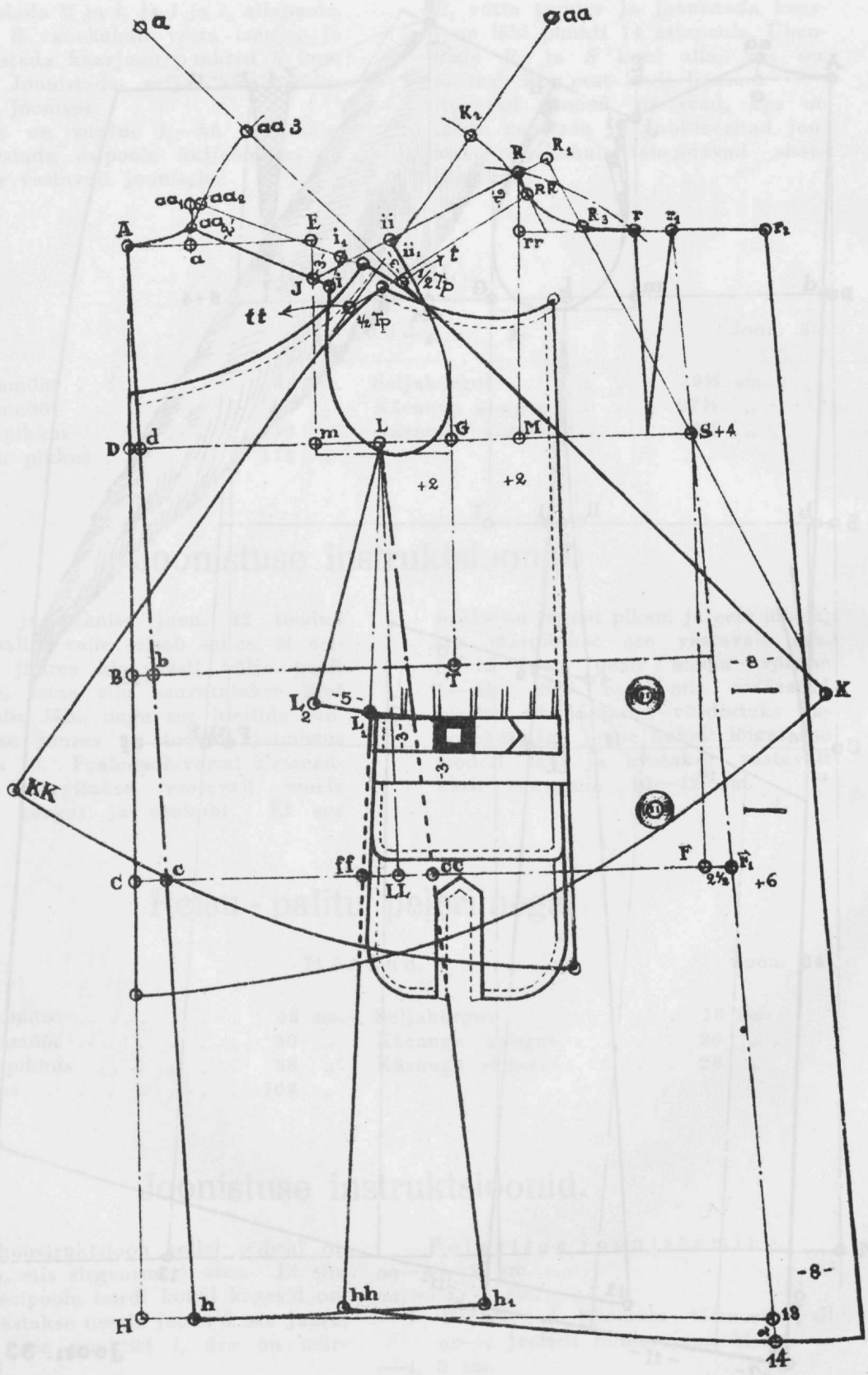
aa_1-aa_2 1 sm.

Punktist i tõmmata täisnurga all $aa-i$ joonelt lühike joon ülesse.

$i-i_1$ 3 sm.

Joon. 33

Ühendada aa_2 ja i_1 ; pikendada joont.
 aa_2-t $\frac{1}{2}$ taljepikkust s. o. 19 sm.
 Punkt t tsentrist joonistada kaarjoon läbi aa_2 ülespoole.

aa_2-aa_3 7 sm.
 Ühendada aa_3 ja t sirgjoonega ja pikendada seda joont alla- ja ülespoole.

aa_2-Q on kahekordne aa_2-aa_3 vahe, s. o. 14 sm.
 aa_2 mõõta ära läbi punkti t kuni k , peleriine pikkus 82 sm. Q tsentrist joonistada kaarjoon läbi punkti K selja keskjoone peale välja. Ära märkida peleriine ölaõmblus ilusa kumerusega vastavalt joonisele. Sellel palitul on ölakohal tehtud läbilõige kuni selja keskjooneni. ülespoole punktist D umbes $\frac{1}{4}$ $A-D$ vahekaugusest.

$R-RR$ 2 sm.

$ii-ii_1$ 3 sm.

Ühendada punktid RR ja ii_1 ; pikendada joont allapoole.

$RR-tt$ $\frac{1}{2}$ taljepikkust s. o. 19 sm.
 tt tsentrist joonistada kaarjoon läbi RR ülespoole.

$RR-R_2$ 7 sm.
 Ühendada R_2 ja tt ; pikendada joont alla- ja ülespoole.

R_2-QQ on kahekordne $RR-R_2$ vahe, s. o. 14 sm.

Esipoole peleriine ölaõmblusjoone pikkus $RR-KK$ võrdub seljapoolse peleriine ölapikkusele punktist aa_2-K , s. o. 82 sm.

QQ tsentrist joonistada kaarjoon punktist KK ettepoole.

Peleriine võib olla mitmesugune. ärarippuv moest ja stiilist. Praegusel juhusel on peleriine eespoolne äär joonistatud punktist M ettepool 3. sm. võrra. Esipool peleriine öla läbilõige peab olema kooskõlas seljapoolse peleriine öla läbilõikega. Kõik muud on joonises märgitud.

Mantoo nahkadel pika öla ja sügava käeauguga.

M õ ö d u d.

Joon. 35.

Rinnamõõt	52 sm.	Seljakõrgus	21 sm.
Puusamõõt	57 „	Käeaugu kaugus	30 „
Taljepikkus	42 „	Käeaugu sügavus	33 „
Palitu pikkus	118 „		

Joonistuse instruksioonid.

Mantoo ülesseade ei erine hariliku palitu ülesseadest, vahe seisab ainult selles, et siin antakse rohkem juure, mis tingitud nahkade ehk vati allapanekust. Muudatused selle mantoo juures on järgmised:

$d-G$ käeaugu kaugus plus 4 sm.

$m-M$ $d-m$ vahe plus 4 sm.

$d-S$ rinnamõõt plus 8 sm.

$G-R$ käeaugu sügavus plus $2\frac{1}{2}$ sm.

$F-F_1$ 3 sm.

$m-m_1$ 3 sm.

$G-G_1$ on sama 3 sm.

$L-m$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest.

Punktist L tõmmata täisnurga all joon $C-F_1$ jooneni; kujuneb LL .

$L-L_1$ 8 sm.

L_1-l 3 sm.

$LL-c$ 3 sm.

Ühendada l ja c sirgjoonega alumise ääreni. Alumisel joonel kujuneb punkt h .

L_1-ll 3 sm.

$LL-f$ 2 sm.

Ühendada ll ja f alumise jooneni; kujuneb punkt hh .

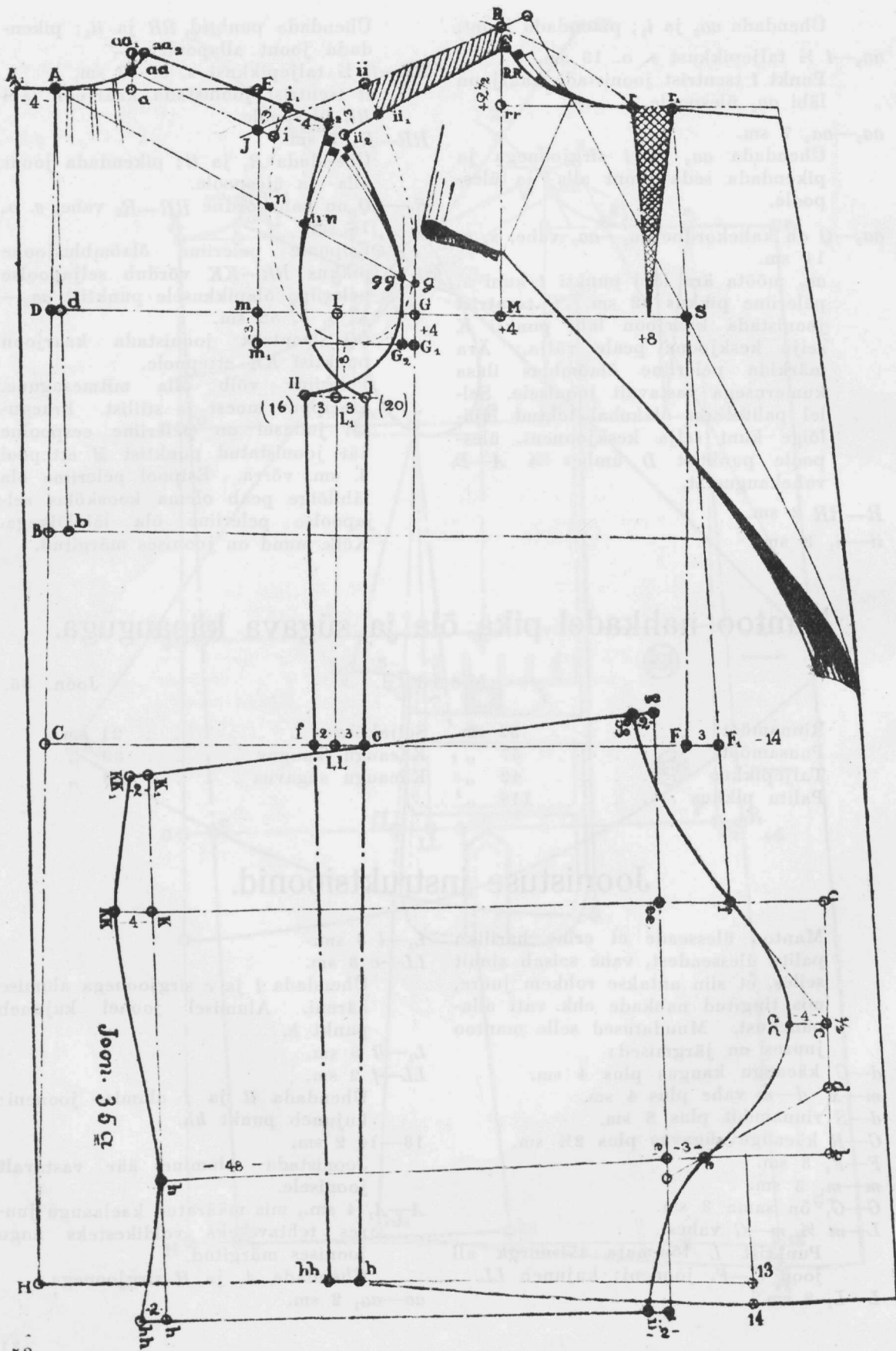
$13-14$ 2 sm.

Joonistada alumine äär vastavalt joonisele.

$A-A_1$ 4 sm., mis määratud kaelaugu juures tehtavateks voldikesteks nagu joonises märgitud.

Ühendada A_1 ja H sirgjoonega.

$aa-aa_1$ 2 sm.

aa_1 — aa_2 1 sm.

Punktist i joonistada täisnurga all aa — i joonelt joon ülesse.

i — i_1 3 sm.

Ühendada aa_2 ja i_1 sirgjoonega natuke ettepoole.

i_1 — i_2 4 sm.

G — g 3 sm.

Ühendada A ja g sirgjoonega. Selle joone läbilõike kohal punkteeritud joonega kujuneb punkt n .

Joonistada käe auk punktist i_2 kuni l ; punkt nn kujuneb käe augu ja A — g joone läbilõike kohal.

R — RR 2 sm.

ii — ii_1 3 sm.

Ühendada RR ja ii_1 sirgjoonega ja pikendada joont ettepoole.

RR — ii_2 aa_2 — i_2 vahe miinus 1 sm.

G_1 — G_2 1 sm.

G_2 tõmmata täisnurga all joon ülesse. Joonistada esipoole käe auk ii_2 kuni ll vastavalt joonisele; läbilõike kohal A — g joonega kujuneb punkt gg .

Ülekäigu laius ja fassongi kõrgus on joonisel märgitud.

KÄISE JOONISTAMINE.

Mõõta käe auk punkteeritud joont mõõda punktist i kuni ii , s. o. 53 sm., saadud summast maha arvata 5 sm., jääb 48 sm. — see summa võetakse aluseks käise joonistamise juures.

Joonistada täisnurk a , b , h .

a — b $\frac{1}{2}$ käe augu ümbermõõdust 24 sm.

b — c $\frac{1}{2}$ a — b vahest.

b — d $\frac{1}{2}$ b — c vahest.

b — e c — b vahe plus 1 sm.

e — h käise pikkus 48 sm.

e — e_1 3 sm.

Punktidest e_1 ja h joonistada täisnurga all jooned b — h joonelt paremale ja vasakule poole.

h — K Käisesuu laius 25 sm.

Ühendada a ja K sirgjoonega ja pikendada seda joont allapoole.

K — KK 4 sm.

Ühendada d ja e . Punktist c joonistada lühikene joon täisnurga all allapoole.

c — cc on õlapikenõus 4 sm. (vaata palitu joonist.)

a — f $\frac{1}{2}$ a — c vahest plus n ja nn vahe. (joonis 35.)

Ühendada c ja f sirgega. Punktist f ära mõõta i — g joonele nn — l vahekaugus. (joon. 35); leiame punkti g . Punktist g joonistada täisnurga all lühike joon alla.

g — gg 2 sm.

K — K_1 $\frac{1}{2}$ K — h vahest.

K_1 — KK_1 2 sm.

Ühendada gg ja KK_1 sirgjoonega.

e — i ära mõõta g — i joonele g — ll vahe (vaata joon. 35).

Punktist i joonistada jooneke täisnurga all allapoole.

i — ii 2 sm.

h — h_1 $\frac{1}{2}$ K — h vahekaugusest.

Ühendada ii ja hh sirgjoonega.

h_1 — hh 2 sm.

Joonistada käise alumine äär vastavalt joonisele.

Palitu - Raglaan.

Mõõdud.

Joon. 36.

Rinnamõõt 48 sm.
Puusamõõt 53 „
Taljepikkus 39 „
Pikkus 112 „

Seljakõrgus 19 sm.
Käe augu kaugus 27 „
Käe augu sügavus 30 „

Joonistuse instruksioonid.

Et raglaani joonistada, on tarvis enne joonistada kaela- ja käe auk teatavatel põhiplaani seadustel. Juureandmised on joonisel märgitud, samuti on märgitud kinnistepitid volt, mille laius on 6 sm.

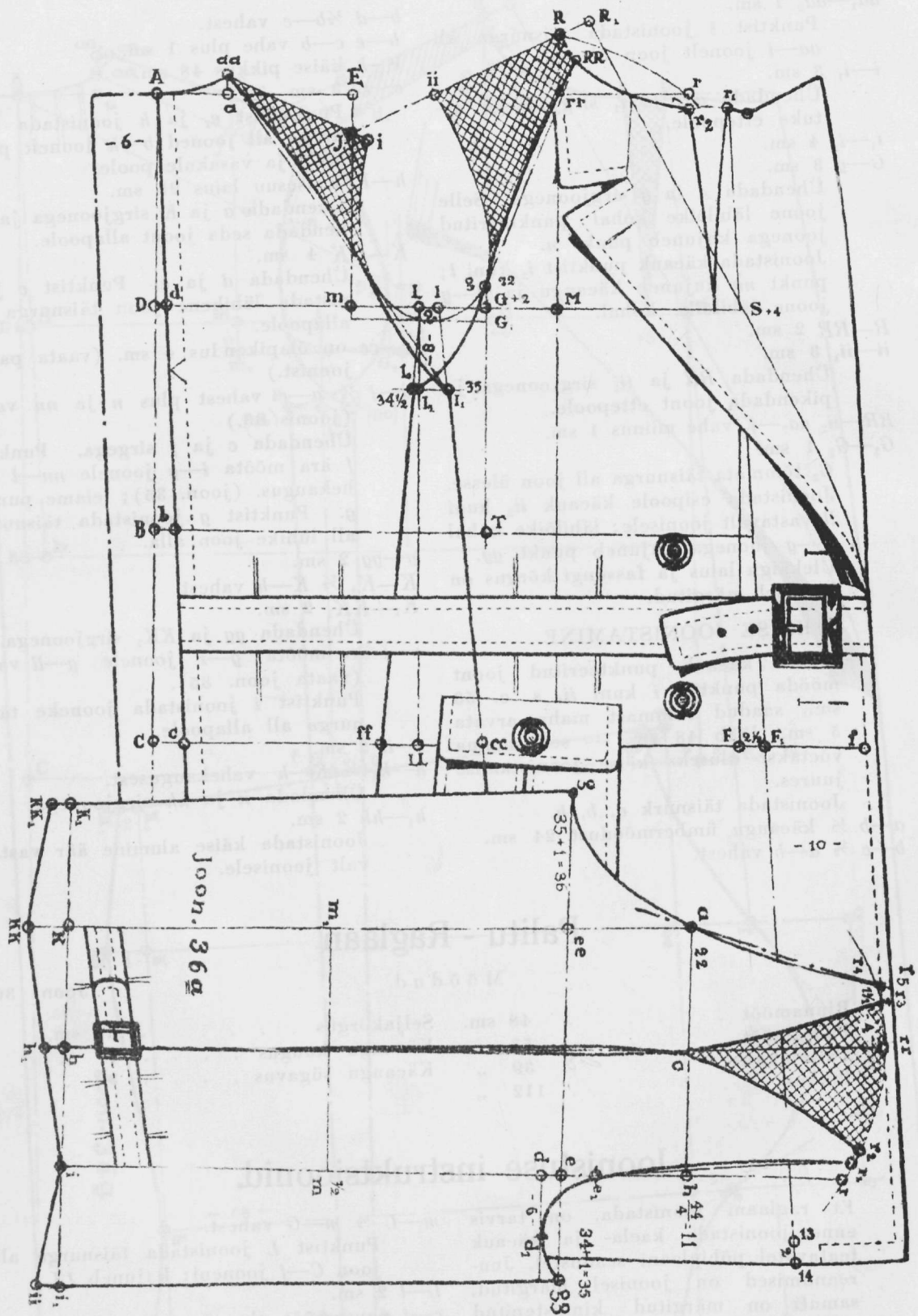
m — L $\frac{1}{2}$ m — G vahest.

Punktist L joonistada täisnurga all joon C — f jooneni; kujuneb LL .

L — l 2 sm.

c — f puusamõõt plus 8 sm.

LL — ff $\frac{1}{2}$ F_1 — f vahest miinus 1 sm.

Joon. 36

$LL—cc \frac{1}{2} F_1—f$ vahest plus 1 sm.
 Ühendada punktid l ja cc , L ja ff alla ääreni.

$L—L_1$ 8 sm.
 L_1 joonistada täisnurga all joon $L—LL$ joonelt ettepoole, kujuneb l_1 , samuti tahapoole; kujuneb l_2 .
 Ühendada aa ja l_1 sirgjoonega ja joonistada selja õlajoon vastavalt moele kumerusega; praegusel juhusel $\frac{3}{4}$ sm.

$R—RR$ 3 sm.

$G_1—g$ 3 sm.
 Ühendada RR ja g .
 Joonistada esipoole õlajoon punktist RR läbi g kuni l_2 vastavalt joonisele, tehes õlakohal samuti kumerus $\frac{3}{4}$ sm.

KÄISE JOONISTAMINE.

Mõõta harilik käe auk punktist i kuni ii ära, s. o. 46 sm.

Joonistada sirgjoon $r—i$.

$r—e_1$ $RR—g$ vahe 22 sm. (vaata palitu joonist.)

$e_1—i$ käise pikkus 48 sm.

$e_1—m \frac{1}{2} e_1—i$ vahest.

$e_1—e$ 3 sm.

$e—b$ käeaugu übermõõt miinus 2 sm. jaotatud neljaks, s. o. 11 sm. Punktidest b , e , m ja i tõmmata jooned täisnurga all $r—i$ joonelt vasakule.

$b—a$ käeaugu übermõõt miinus 2 sm. jaotatud pooleks s. o. 22 sm.

$i—K$ käisesuu laius 19 sm.

Ühendada a ja K sirgega; pikendada joont.

$K—KK$ 4 sm.

Ühendada KK ja i sirgjoonega.

$b—c \frac{1}{2} a—b$ vahest.

$i—h \frac{1}{2} K—i$ vahest.

c tsentrist läbi r joonistada kaarjoon vasakule.

Ühendada c ja h sirgega, pikendada joon ülesse, kujuneb punkt rr ja alla, saame h_1 .

$r—r_1$ 2 sm.

Ühendada r_1 ja e_1 sirgega.

$r_1—r_2$ $1\frac{1}{4}$ sm.

Ühendada r_2 ja c vastavalt joonisele väikse kumerusega.

$e—d \frac{1}{2} L—L_1$ vahest, s. o. 2 sm. (vaata palitu joonist.)

$d—d_1$ 6 sm.

Joonistada käise esipoole õlajoon vastavalt joonisele alates r_1 läbi e_1 kuni d_1 nagu joonises, väikse õõnsusega.

Punktist r_1 kuni gg mõõta $RR—l_2$ (vaata palitu joonist) vahe plus 1 sm., mis määratud kinnihoidmiseks punkti e_1 juures.

$i—i_1$ $h—i$ vahe.

Ühendada gg ja i_1 sirgega allapoole.

$i_1—ii$ $h—h_1$ vahe.

Ühendada i ja ii .

$rr—r_3$ 4 sm.

Ühendada r_3 ja c vastavalt joonisele väikse kumerusega.

$r_3—r_4$ $1\frac{1}{4}$ sm.

$r_4—r_5$ $\frac{2}{3}$ sm.

Ühendada r_3 ja r_5 sirgjoonega, samuti r_5 ja a .

$r_5—g$ on aa ja l_1 vahe (vaata palitu joonist) plus 1 sm. mis määratud kinnihoidmiseks.

$K—K_1$ on $h—K$ vahe.

Ühendada g ja K_1 sirgjoonega ja pikendada joont alla poole.

$K_1—KK_1$ $h—h_1$ vahe.

Ühendada KK ja KK_1 .

Peleriine.

Mõõdud.

Joon. 37 ja 38.

Rinnamõõt	48 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Taljepikkus	39 „	Käeaugu kaugus	27 „
Peleriine pikkus	102 „	Käeaugu sügavus	30 „

Joonistuse instruksioonid:

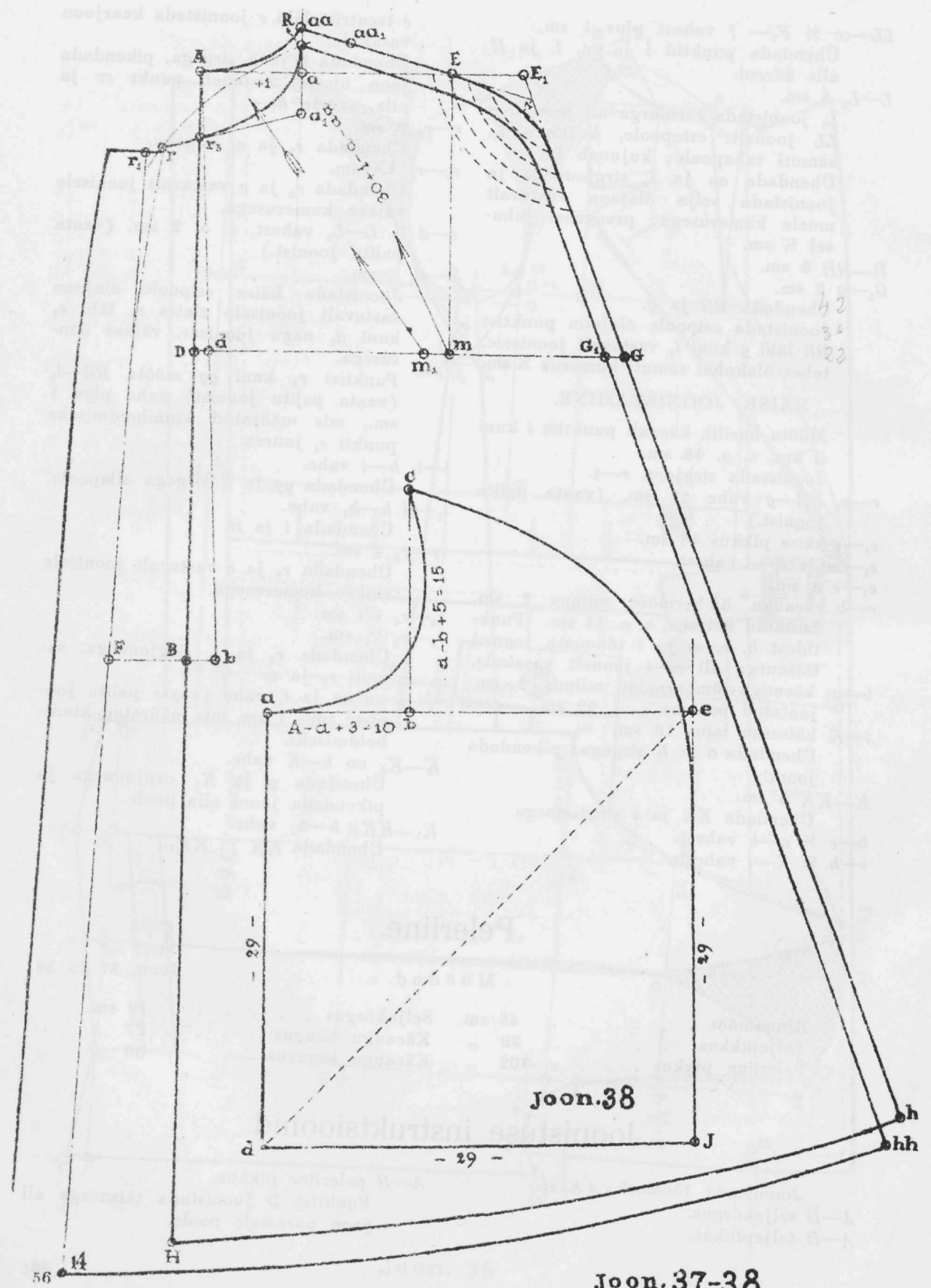
Joonistada täisnurk AE_1H .

$A—D$ seljakõrgus.

$A—B$ taljepikkus.

$A—H$ peleriine pikkus.

Punktist D joonistada täisnurga all joon paremale poole.

42
 34
 22

Joon.38

Joon.37-38.

$B-b$ 2 sm.
 Ühendada A ja b ; läbilõike kohal
 $D-G$ joonega kujuneb d .
 $d-G$ käeaugu kaugus plus 1 sm.
 $d-m_1$ $\frac{1}{2}$ $d-G$ vahest.
 m_1-m 2 sm.
 Punktist m tõmmata täisnurga all
 joon ülespoole, kujuneb E .
 $A-a$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest plus 1 sm.
 $a-aa$ $\frac{1}{2}$ $A-a$ vahest.
 Ühendada $A-aa$ nõgusjoonega vastavalt joonisele.
 $E-E_1$ $\frac{1}{2}$ $a-E$ vahest.
 Ühendada E_1 ja G ; pikendada joont.
 Ühendada aa ja E ; pikendada joont.
 Joonistada peleriine õlajoon vastavalt joonisele.
 $aa-aa_1$ 3 sm.
 aa_1 tsentrist kanda tsentri ja H pikkus E_1-h joonele.
 Joonistada seljapoolse peleriine alumine äär vastavalt joonisele.
 $m-R$ käeaugu sügavus plus 1 sm. miinus $A-a$ vahe.
 m_1 tsentrist läbi R joonistada kaarjoon vasakule.
 $R-r$ kahekordne $A-a$ vahe miinus 2 sm.
 Pikendada $aa-a$ joont allapoole.

$a-a_1$ $a-aa$ vahe.
 Ühendada r ja a_1 sirgega; läbilõike kohal $A-H$ joonega kujuneb r_3 .
 $B-F$ $r-r_3$ vahe plus 2 sm.
 $r-r_1$ 1 sm.
 Ühendada r_1 ja F sirgega; pikendada joont allapoole.
 $G-G_1$ $R-aa$ vahe.
 Joonistada esipoole peleriine punktist R läbi G_1 kuni hh paralleelselt selja küljeõmblusele.
 $R-hh$ pikkus on võrdne $aa-h$ pikkusele.
 R tsetrist kanda tsentri ja hh pikkus rinna keskjoonele kujuneb punkt 14.
 Ülekäigu laius on 4 sm.

PAŠLIKI (PEAKOTI) JOONISTAMINE.

joon. 38.

Joonistada ruut, kus juures iga külg oleks 29 sm.

$a-b$ $A-a$ vahe plus 3 sm. (vaata peleriine joonistus.)

$b-c$ $a-b$ vahe plus 5 sm.

Joonistada peakoti kaelaauk vastavalt joonisele.

Cape.

M õ õ d u d.

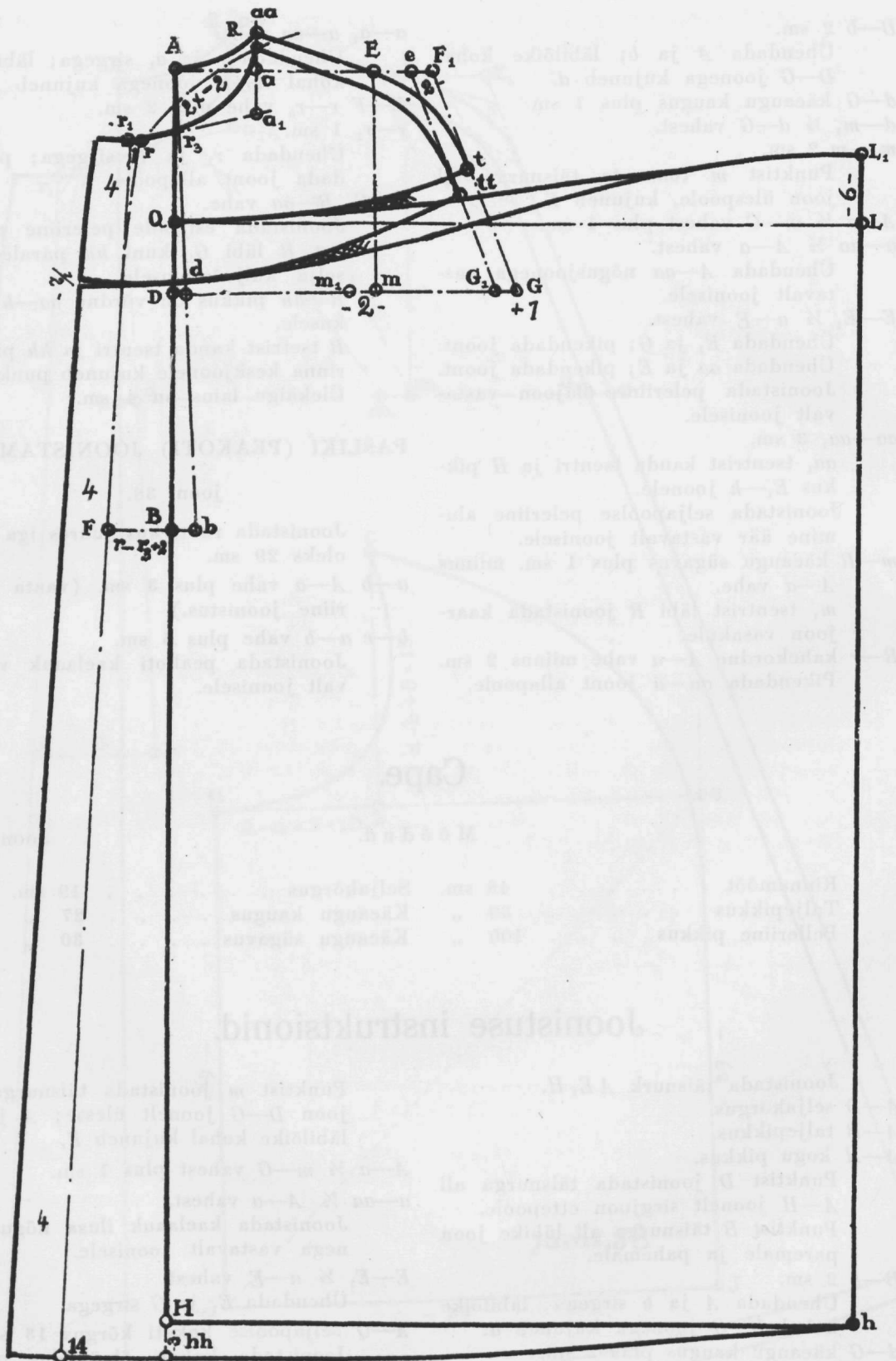
Joon. 39.

Rinnamõõt	48 sm.	Seljakõrgus	19 sm.
Taljepikkus	39 „	Käeaugu kaugus	27 „
Pelleriine pikkus	100 „	Käeaugu sügavus	30 „

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk $A E_1 H$.
 $A-D$ seljakõrgus.
 $A-B$ taljepikkus.
 $A-H$ kogu pikkus.
 Punktist D joonistada täisnurga all $A-H$ joonelt sirgjoon ettepoole.
 Punktist B täisnurga all lühike joon paremale ja pahemale.
 $B-b$ 2 sm.
 Ühendada A ja b sirgega; läbilõike kohal $D-G$ joonega kujuneb d .
 $d-G$ käeaugu kaugus plus 1 sm.
 $d-m_1$ $\frac{1}{2}$ $d-G$ vahest.
 m_1-m 2 sm.

Punktist m joonistada täisnurga all joon $D-G$ joonelt ülesse; A joone läbilõike kohal kujuneb E .
 $A-a$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest plus 1 sm.
 $a-aa$ $\frac{1}{2}$ $A-a$ vahest.
 Joonistada kaelaauk ilusa nõgusjoonega vastavalt joonisele.
 $E-E_1$ $\frac{1}{2}$ $a-E$ vahest.
 Ühendada E_1 ja G sirgega.
 $A-Q$ seljapoolse koketi kõrgus 13 sm.
 Joonistada koketi õlaõmblus punktist $aa E_1-G$ joonele, vastavalt joonisele.

$aa-t$ $A-Q$ vahe plus 8 sm.

Ühendada t ja Q vastavalt joonisele.

$Q-L$ laius krauside jaoks 50 kuni 58 sm.;
siin 58 sm.

Punktist L joonistada täisnurga all
 $Q-L$ joonelt sirgjoon üles- ja alla-
poole; punktist H joonistada täis-
neurk all joon paremale, läbilõike
kohal L joonega kujuneb h .

$L-L_1$ 6 sm.

Ühendada Q ja L_1 vastavalt joonisele.

$m-R$ käeaugu sügavus plus 1 sm. miinus
 $A-a$ vahe; punkt m_1 tsentrist läbi
 R joonistada kaarjoon ettepoole.

$R-r$ kahekordne $A-a$ vahe miinus 2 sm.

$a-a_1$ $a-aa$ vahe.

Ühendada a_1 ja r ; läbilõike kohal
 $A-H$ joonega kujuneb r_3 . Joonis-
tada esipoole kaelaak.

$F-B$ r_3-r vahe plus 2 sm.

$r-r_1$ 1 sm.

Ühendada r_1 ja F sirgjoonega ja
pikendada joont alla poole.

$H-hh$ 3 sm.

Ülekäigu laius on 4 sm.

Joonistada esipoole alumine äär vas-
tavalt joonisele.

E_1-e 2 sm.

$G-G_1$ 2 sm.

Ühendada e ja G_1 .

Joonistada esipoole õlaõmblus punk-
tist R $e-G_1$ joonele nagu joonises.

$R-tt$ $A-Q$ vahe plus 8 sm.

Joonistada esipoole kokett punktist
 tt vastavalt joonisele tehes ees rin-
nakohal $\frac{1}{2}$ sm. sisselõige.

Kuubede konstruksioon.

Kuubede jacks võetakse järgmised
mõõdud: taljemõõt, puusa mõõt, kuue eest
pikkus, külje pikkus, ja tagant pikkust.
Et mõõtusid õieti võtta, on tarvis ümber
talje panna horisontaalselt kitsas rihmade
ehk sentimeeter, mille abil on kergendatud
pikkusmõõtude võtmine.

Taljemõõt võetakse pingul ümber
talje.

Puusamõõt võetakse ümber puu-
sade 18—20 sm. talje ümbrusjoonest ma-
dalamal, mitte liig pingul, ega ka liig
vabalt.

Kuue eest pikkus võetakse talje
ümbrusjoonest alla kuni maani, ühes sel-
lega ära märkides soovitud ehk moele vas-
tav kuue pikkus.

Kuue külje pikkus võetakse nii-

sama talje ümbrusjoonest kuni maani, jät-
tes märkimata kuue pikkus.

Kuue tagant pikkus võetakse
keset selga algades talje ümbrusjoonest
kuni maani, jättes märkimata kuue pikkus.
Vaheary, mis saadud espoolse pikkuse
juures võetud kuni maani ja soovitava
pikkuse mõõdust, arvatakse külje ja tagant
pikkusest maha — ülejäänud summa an-
nab õige külje- ja tagant pikkuse. Näi-
teks: kuue eest pikkus kuni maani 102
sm.; soovitud kuue pikkus on 70 sm. —
sellega oleks vaheary 32 sm. ($102-70=$
 32 sm.) Külje pikkus kuni maani on
104 sm.; sellest maha arvata vaheary 32 —
saame kuue külje pikkuse — 72 sm. Ta-
gumine pikkus kuni maani 103 sm.; sellest
maha arvata vaheary 32 sm. — saame
kuue tagant pikkuse 71 sm.

Kuub normaal-vorm.

Mõõdud.

Joon 40.

Taljemõõt	36 sm.	Kuue külje pikkus	64 sm.
Puusamõõt	52 „	Kuue tagant pikkus	63 „
Kuue eest pikkus	62 „		

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *A, B, H*.

A—B $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus $\frac{1}{2}$ puusamõõtu
($18+26=44$ sm.)

B—C $\frac{1}{10}$ *A—B* vahest plus 4 sm.
Ühendada *A* ja *C* sirgjoonega.

A—S $\frac{1}{2}$ *A—C* vahekaugusest.

A—D $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 2 sm.

C—E $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 2 sm.

A—J puusa kõrgus 20 sm.

A—H kuue eest pikkus.

C—F puusa kõrgus 20 sm.

Punkt *C* tsestrist läbi punkt *F* joonistada kaarjoo tahapoole.

J—G puusamõõtu plus 2 sm.
Ühendada *C* ja *G* allapoole.

C—K kuue tagant pikkus.

Punktist *S* tõmmata täisnurga all sirgjoon alla; *J—G* joonel kujuneb punkt *l*. Joonistada kuue külje jooned *D* kuni *l* ja *E* kuni *l* vastavalt joonisele väikse kumerusega.

D—d 1 sm.

E—e 1 sm.

Joonistada kuue taljejoon punktidest *A* kuni *d* ja *C—e* vastavalt joonisele.

d—L kuue külje pikkus.

Joonistada kuue alumine äär vastavalt joonisele punktist *H* läbi *L* kuni *K*.

Kuue voldid märgitakse vastavalt moele.

Kuub kitsas-vorm kahe õmblusega.

M õ d u d.

Joon. 41.

Taljemõõtu 38 sm.
Puusamõõtu 53 „
Kuue eest pikkus 68 „

Kuue külje pikkus 70 sm.
Kuue tagant pikkus 69 „

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada sirgjoon *A—H*.

A—H kuue eest pikkus.

A—J puusade kõrgus 20 sm.
Punktist *J* tõmmata täisnurga all *A—H* joonelt sirgjoon ettepoole.

J—l $\frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 2 sm.

J—G puusamõõtu plus 1 sm.
Punkt *l* tsestrist läbi punkti *G* joonistada kaarjoo ülespoole.

G—F $\frac{1}{10}$ puusamõõdust.
Ühendada *F* ja *l* sirgjoonega.
Punktist *F* tõmmata täisnurga all *l—F* joonelt sirgjoon ülesse ja alla.

F—C puusade kõrgus 20 sm.

C—K kuue tagant pikkus.
Ühendada *C* ja *A* sirgjoonega.

A—S $\frac{1}{2}$ *A—C* vahest.

Punktist *S* tõmmata täisnurga all sirgjoon *A—C* joonelt alla.

A—D $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 3 sm.

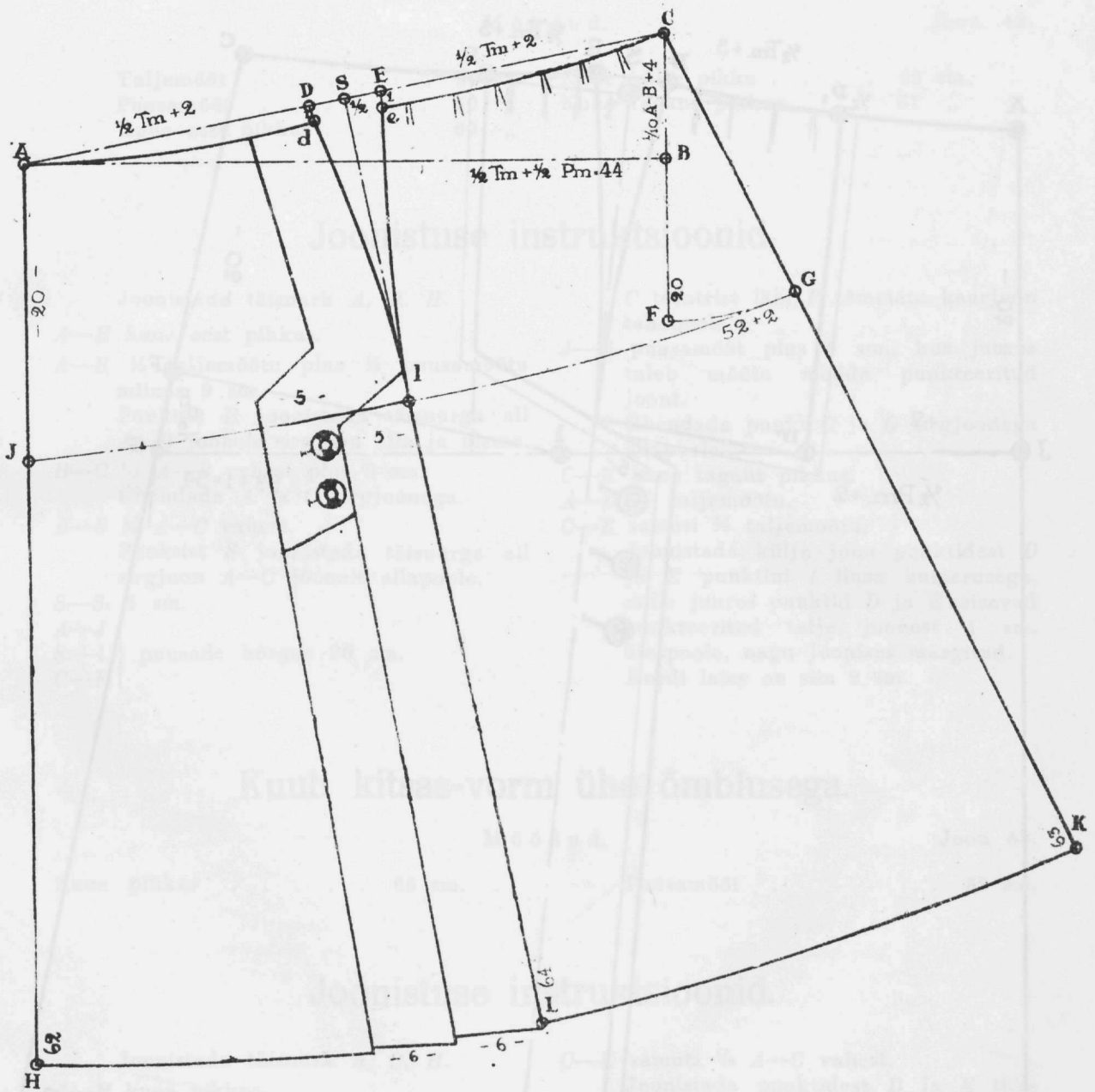
C—E on seesama $\frac{1}{2}$ talje mõõtu plus 3 sm.
Joonistada küljeõmblus ilusa kumerusega ja samuti ülemine äär vastavalt joonisele ilusa nõgusjoonega, mille juures *D* ja *E* seisavad talje joonest 1 sm. ülespoole.

E—E₁ 7 sm.; tõmmata sirgjoon alla paralleelselt küljeõmblusele.

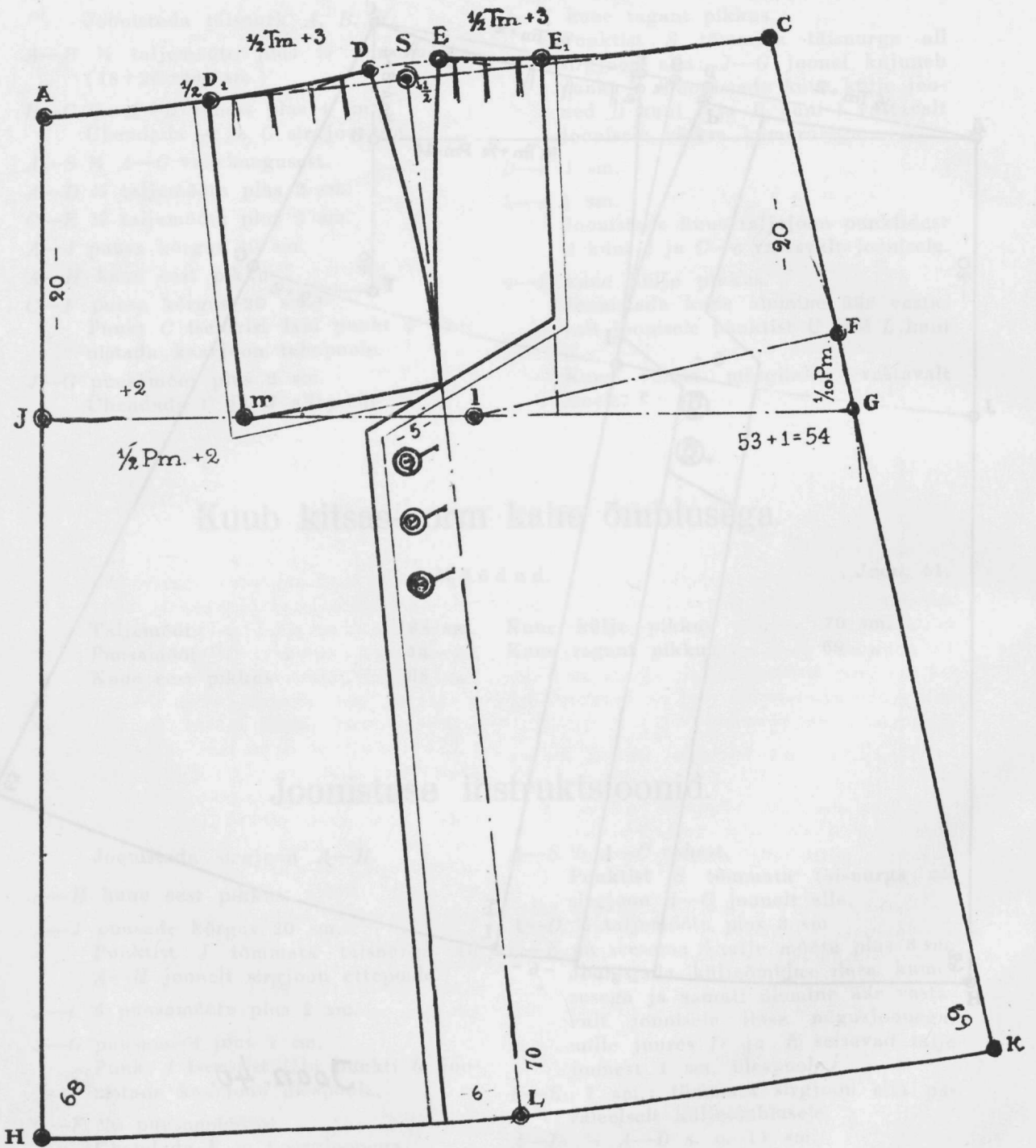
A—D₁ $\frac{1}{2}$ *A—D* s. o. 11 sm.

J—m *A—D₁* vahe plus 2 sm.
Ühendada *D₁* ja *m* sirgjoonega.
Joonistada kuue läbilõige kus juures voldi laius üleval on 5 sm. ja all 6 sm.

Peensuesd on joonisel märgitud.

Joon. 40.

Joon. 41.

Kloš-kuub.

M õ õ d u d.

Joon. 42.

Taljemõõt	34 sm.	Kuue külje pikku	62 sm.
Puusamõõt	50 „	Kuue tagant pikkus	61 „
Kuue eest pikkus	60 „		

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *A, B, H*.
A—H kuue eest pikkus.
A—B $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus $\frac{1}{2}$ puusamõõtu miinus 9 sm.
Punktist *B* joonistada täisnurga all *A—B* joonelt sirgjoon alla ja ülesse.
B—C $\frac{1}{3}$ *A—B* vahest plus 3 sm.
Ühendada *A* ja *C* sirgjoonega.
A—S $\frac{1}{2}$ *A—C* vahest.
Punktist *S* joonistada täisnurga all sirgjoon *A—C* joonelt allapoole.
S—S₁ 5 sm.
A—J }
S₁—l } puusade kõrgus 20 sm.
C—F }

C tsentrist läbi *F* tõmmata kaarjoon tahapoole.
J—G puusamõõt plus 5 sm., kus juures tuleb mõõta mõõda punkteeritud joont.
Ühendada punkt *C* ja *G* sirgjoonega allapoole.
C—K kuue tagant pikkus.
A—D $\frac{1}{2}$ taljemõõtu.
C—E samuti $\frac{1}{2}$ taljemõõtu.
Joonistada külje joon punktidest *D* ja *E* punktini *l* ilusa kumerusega, mille juures punktid *D* ja *E* seisavad punkteeritud talje joonest 1 sm. ülespoole, nagu joonises märgitud.
Kurdi laius on siin 2 sm.

Kuub kitsas-vorm ühe õmblusega.

M õ õ d u d.

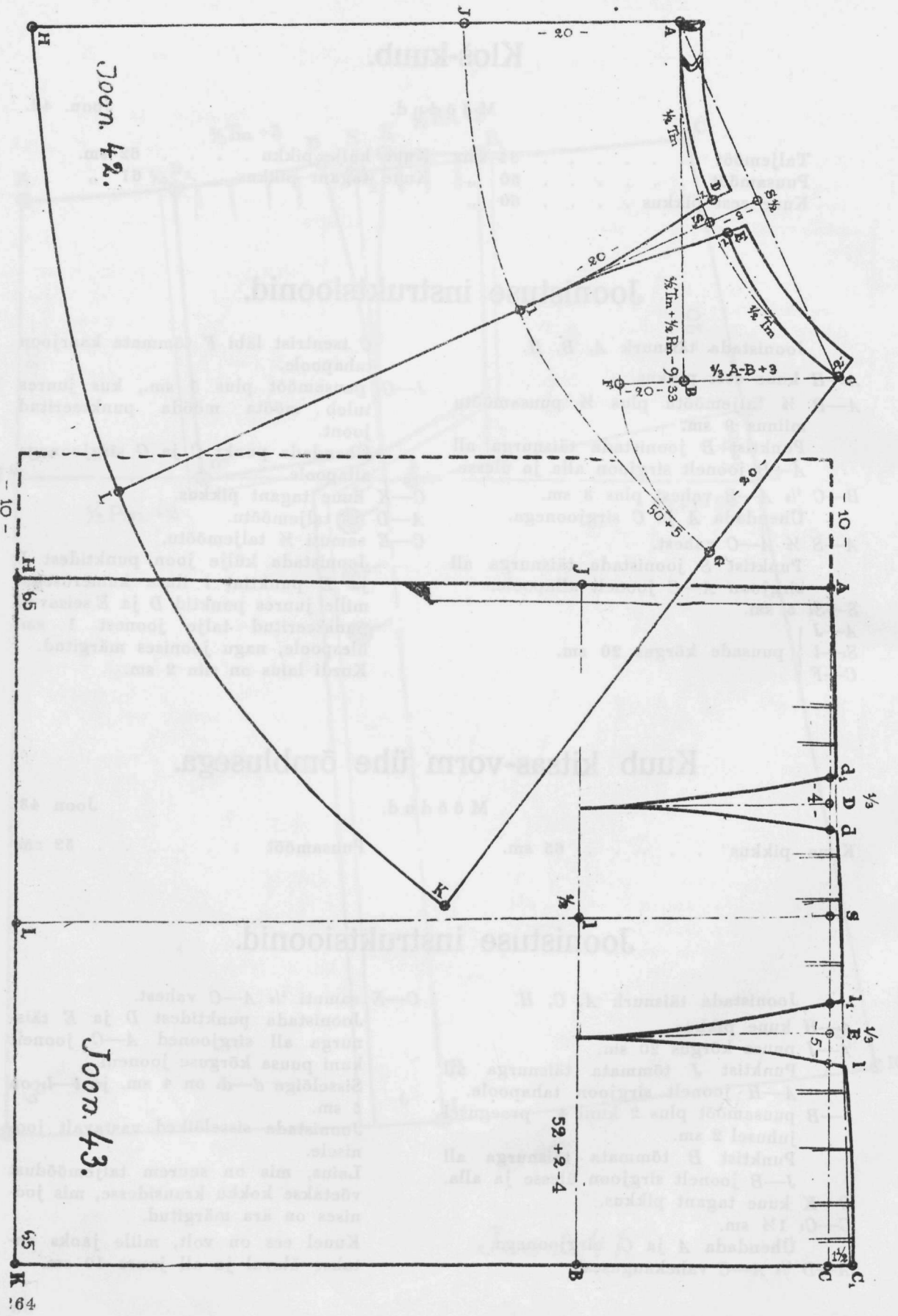
Joon 43.

Kuue pikkus	65 sm.	Puusamõõt	52 sm.
-----------------------	--------	---------------------	--------

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *A, C, H*.
A—H kuue pikkus.
A—J puusa kõrgus 20 sm.
Punktist *J* tõmmata täisnurga all *A—H* joonelt sirgjoon tahapoole.
J—B puusamõõt plus 2 kuni 4, praegusel juhusel 2 sm.
Punktist *B* tõmmata täisnurga all *J—B* joonelt sirgjoon ülesse ja alla.
C—K kuue tagant pikkus.
C—C₁ $1\frac{1}{2}$ sm.
Ühendada *A* ja *C₁* sirgjoonega.
A—D $\frac{1}{3}$ *A—C* vahekaugusest.

C—E samuti $\frac{1}{3}$ *A—C* vahest.
Joonistada punktidest *D* ja *E* täisnurga all sirgjooned *A—C* joonelt kuni puusa kõrguse jooneni.
Sisselõige *d—d₁* on 4 sm. ja *l—l₁* on 5 sm.
Joonistada sisselõiked vastavalt joonisele.
Laius, mis on suurem taljemõõdust võetakse kokku krausidesse, mis joonises on ära märgitud.
Kuuel ees on volt, mille jaoks antakse üleval ja all juure 10 sm.

Kuub korpulent kehaehitusele.

M õ õ d u d.

Joon. 44.

Taljemoõõt	48 sm.	Puusamoõõt	68 sm.
Võetud mõõdud:	Eest kuue pikkus.	Külje pikkus.	Tagant pikkus.
	85	84	81
Proportsionaalselt peab olema:	80	82	80

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk A, B, H .

$A-B$ $\frac{1}{2}$ taljemoõutu plus $\frac{1}{2}$ puusamoõutu miinus 2 sm. ($24+34=58-2=56$).
Punktist B joonistada täisnurga all $A-B$ joonelt sirgjoon alla ja ülesse.

$B-C$ $\frac{1}{10} A-B$ vahest plus 4 sm.
Ühendada A ja C sirgjoonega.

$C-F$ puusade kõrgus 20 sm.
 C tsentrist läbi punkti F tõmmata kaarjoon tahapoole.

$A-H$ kuue normaal pikkus 80 sm.
 $A-J$ puusade kõrgus 20 sm.
 $J-G$ puusamoõõt plus 2 sm. mõõtes punkteeritud joont mööda.
Punktist C läbi punkti G tõmmata sirgjoon alla.

$C-K$ kuue tagant pikkus 81 sm.
 $A-D$ $\frac{1}{2}$ taljemoõutu.
 $C-E$ samuti $\frac{1}{2}$ taljemoõutu.

$H-A_1$ on võetud kuue pikkus 85 sm.
Ühendada A_1 ja D sirgjoonega ettepoole.

A_1-a $\frac{2}{10}$ taljemoõödust.
Punktist H tõmmata täisnurga all sirgjoon tahapoole.

$H-h$ $\frac{2}{10}$ taljemoõödust plus 5 sm.
Ühendada a ja h sirgjoonega.

$a-aa$ $\frac{1}{3} D-E$ vahest s. o. 3 sm.

Joonistada punktist aa joon väikse kumerusega $a-h$ joonele.

$D-d$ $a-aa$ vahe.

$E-S$ $\frac{1}{3} D-E$ vahest.
Punktist S tõmmata täisnurga all $A-C$ joonelt joon alla; $J-G$ joonelt kujuneb punkt l .
Joonistada külje joon punktidest d kuni l ja E kuni l vastavalt joonisele väikse kumerusega.
Punkti l tsentrist joonistada kaarjoon läbi punkti d tahapoole; $E-l$ joonelt kujuneb punkt e .
Joonistada talje joon punktist C kuni e vastavalt joonisele ilusa nõgus joonega.

$d-L$ kuue külje pikkus 84 sm.

$C-c$ $\frac{2}{10}$ taljemoõutu.
Punktist K joonistada täisnurga all $C-K$ joonelt joon ettepoole.

$K-K_1$ $\frac{2}{10}$ taljemoõödust plus 7 sm.
Ühendada punktid C ja K_1 sirgjoonega. Punkt C juures tehakse 1 sm. sisselõige.
Joonistada alumine äär vastavalt joonisele välja õiendades nurkjooned ilusa kumerusega.

Laste riided.

5-aastase tütarlapse palitu.

M õ õ d u d.

Joon. 45.

Rinnamoõõt	32 sm.	Seljakõrgus	$\frac{1}{4}$ rinnamoõödust plus 7 = 15 sm.
Taljepikkus	27 „	Käeaugu kaugus $\frac{1}{2}$	„ „ 3 = 19 „
Pikkus	52 „	Käeaugu sügavus $\frac{1}{2}$	„ „ 6 = 22 „

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk A, E, H .

$A-D$ seljakõrgus.

$A-B$ taljepikkus.

$A-H$ palitu pikkus.

Punktidest D, B, H joonistada täisnurga all sirgjooned ettepoole.

$B-b$ 2sm.

Ühendada A ja b sirgega; läbilõike kohal D joonega kujuneb d .

$d-G$ käeaugu kaugus plus 3 sm.

$d-S$ rinnamõõt plus 6 sm.

$d-m$ $\frac{1}{2} d-G$ vahe kaugusest plus 2 sm.

Punktist m tõmmata täisnurga all $D-S$ joonelt sirgjoon ülesse, läbilõike kohal A joonega kujuneb punkt E .

$A-a$ $\frac{1}{2} m-G$ vahest.

$a-aa$ $\frac{1}{2} A-a$ vahest.

Joonlauda panna punktide $aa-S$ peale joonistada selja õlaõmblus vastavalt joonisele.

$J-i$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$m-M$ $d-m$ wahekaugus plus 3 sm.

Punktist M tõmmata täisnurga all $D-S$ joonelt sirgjoon ülesse.

$G-R$ käeaugu sügavus plus 2 sm.

Punkti G tsentrist joonistada kaarjoon läbi R ettepoole.

$R-r$ kahekordne $A-a$ vahe.

Ühendada R ja J sirgjoonega.

$R-ü$ $aa-i$ vahe miinus 1 sm.

Punktist S tõmmata täisnurga all sirgjoon $D-S$ joonelt 15 sm. allapoole taljejoonest; kujuneb punkt F .

$F-F_1$ $2\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada r ja F_1 sirgjoonega; pikendada joont allapoole, läbilõike kohal H joonega kujuneb punkt 13.

$m-L$ $\frac{1}{2} m-G$ vahest.

L tsentrist joonistada täisnurga all joon B jooneni; kujuneb L_1 .

$L-n$ 1 sm.

$L-n_1$ 1 sm.

L_1-l 3 sm.

L_1-ll 3 sm.

Ühendada n ja l , samuti ka n_1 ja ll kuni alla; punkt h on alumisest joonest 1 sm. kõrgusel.

n_1-hh on võrdne $n-h$.

$G-G_1$ } $1\frac{1}{2}$ sm.

$m-m_1$ }

Ühendada G_1 ja m_1 sirgjoonega.

Joonistada käe auk G_1-m_1 joone peale vastavalt joonisele. Ülekäigu laius on 5 sm.

13—14 2 sm.

Joonistada alumine äär ja garnituur nagu joonises.

Käise joonistamine.

Joon. 46.

Käeaugu ümbermõodust 38 sm. arvatakse maha 5 sm., järelejäänud summa jagatakse pooleks ja sellest saadu s. o. $16\frac{1}{2}$ sm. võetakse aluseks käise joonistamise juures.

Joonistada täisnurk abR .

$a-b$ käeaugu ümbermõõt miinus 5 sm. jagatud pooleks, s. o. $16\frac{1}{2}$ sm.

$b-c$ $\frac{1}{2} a-b$ vahest.

$b-d$ $c-b$ vahe plus 1 sm.

$b-l$ $\frac{1}{2} b-c$ vahest.

Ühendada l ja d .

$d-e$ $3\frac{1}{2}$ sm.

$d-R$ käise pikkus 28 sm.

$d-f$ $\frac{1}{2} d-R$ vahest.

Tõmmata punktidest e, f ja R täisnurga all sirgjooned tahapoole.

$f-f_1$ 2 sm.

$R-R_1$ 2 sm.

Ühendada d, f_1 ja R_1 .

Punktist e tõmmata täisnurga all f_1-d joonelt sirgjooneke ettepoole.

$e-ee$ 3 sm.

f_1-f_2 3 sm.

R_1-R_2 3 sm.

Ühendada ee, f_2 ja R_2 vastava joonega.

R_1-K käise suu laius 15 sm.

Ühendada K ja a sirgjoonega.

$K-K_1$ 3 sm.

Ühendada K_1 ja R_1 vastava joonega.

$a-h$ $a-s$ vahe.

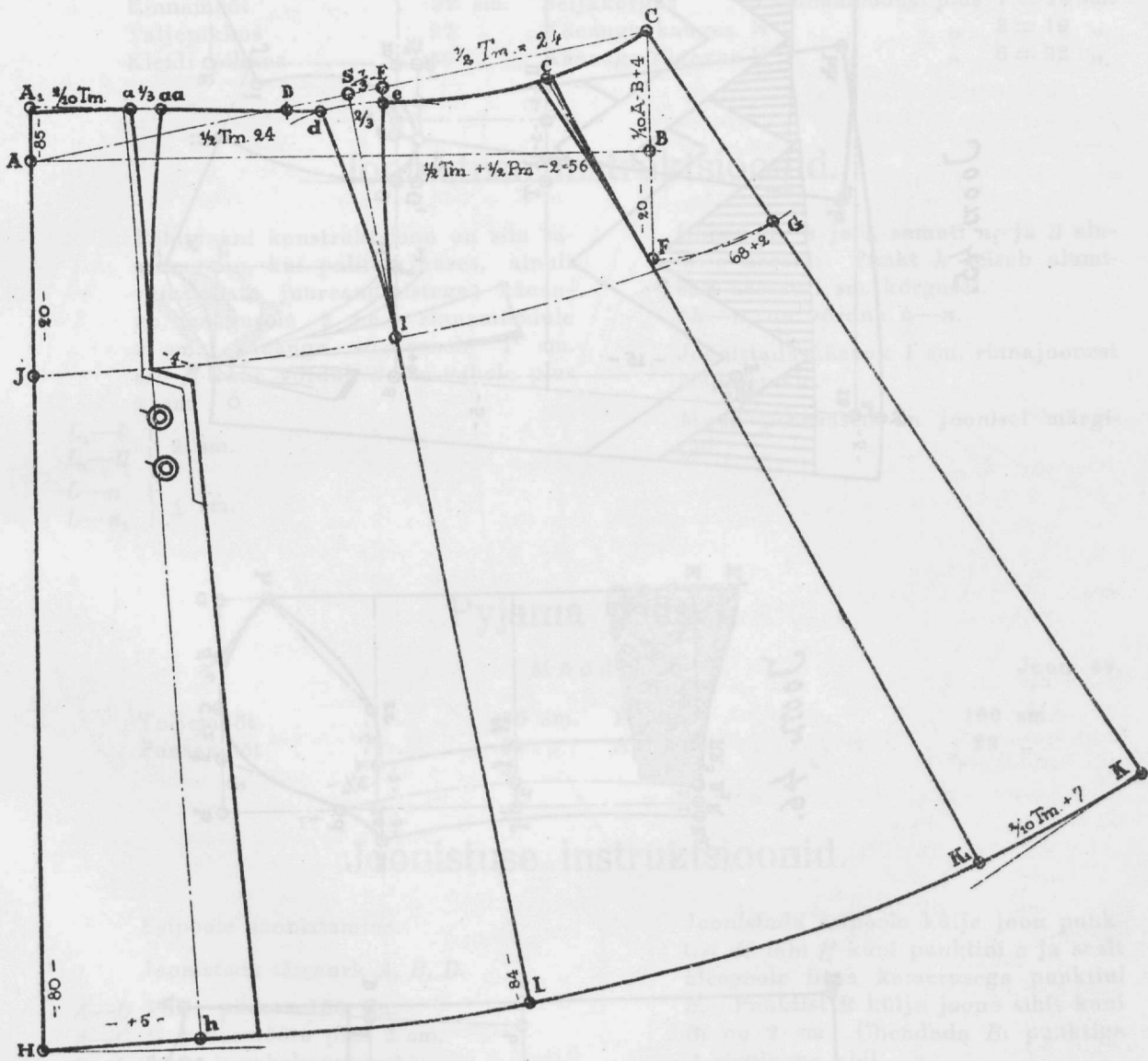
Ühendada s ja h .

$e-r$ }
 f_1-ff } 3 sm.
 R_1-RR }

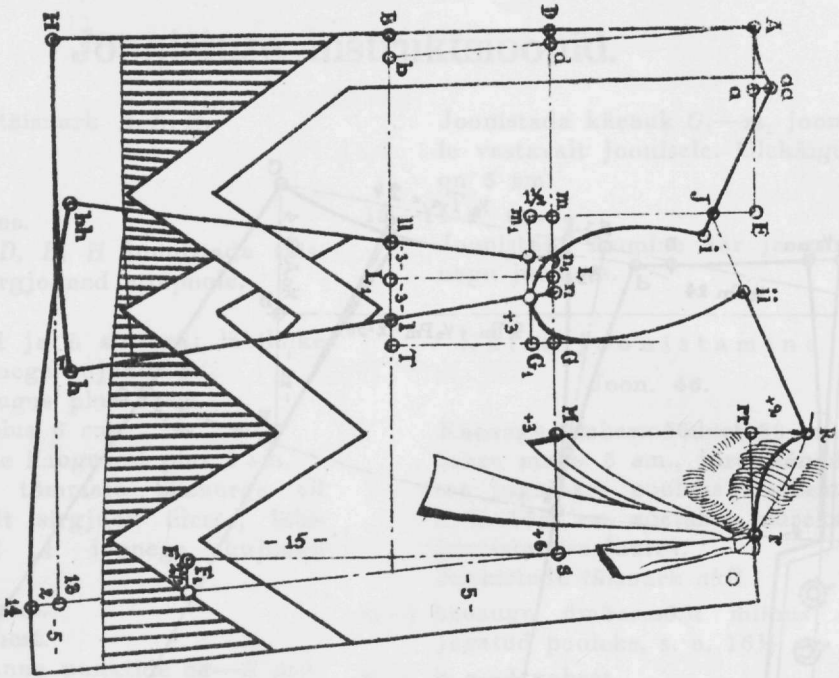
Ühendada r, ff ja RR vastavalt joonisele.

$r-rr$ 4 sm.

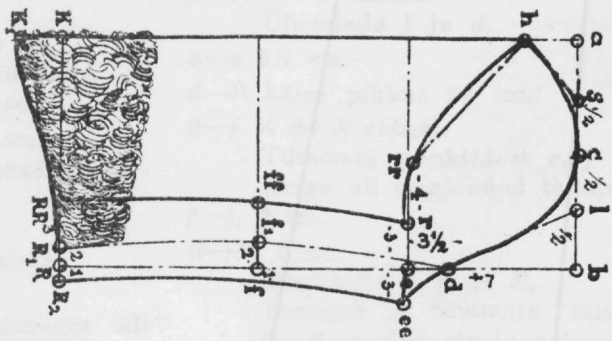
Joonistada käise ülemine äär nagu joonises.

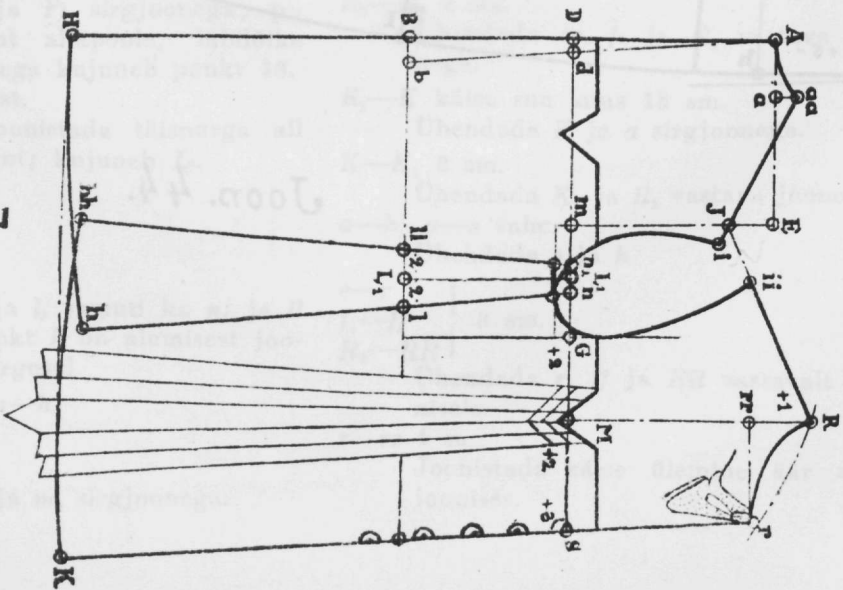
Joon. 44.

Зощ. 45.

Зощ. 46.

Зощ. 47.

5-aastase tütarlapse kleit.

M õ õ d u d.

Joon. 47.

Rinnamõõt	32 sm.	Seljakõrgus	$\frac{1}{4}$ rinnamõõdust plus 7 = 15 sm.
Taljepikkus	27 „	Käeaugu kaugus $\frac{1}{2}$	„ „ 8 = 19 „
Kleidi pikkus	50 „	Käeaugu sügavus $\frac{1}{2}$	„ „ 6 = 22 „

Joonistuse instruksioonid.

Põhiplaani konstruktsioon on siin samasugune, kui palitu juures, ainult väiksemate juureandmistega; käeaugu kaugusele 2 sm., rinnamõõdule 3 sm., käeaugu sügavusele 1 sm. $m-M$ vahe võrdub $d-m$ vahele plus 2 sm.

L_1-l |
 L_1-u | 2 sm.
 $L-n$ }
 $L-n_1$ } 1 sm.

Ühendada n ja l , samuti n_1 ja u alumise ääreni. Punkt h seisab alumisest äärest 1 sm. kõrgusel.

$hh-n_1$ on võrdne $h-n$.

Joonistada käe auk 1 sm. rinna joonest madalamale.

Muud peensused on joonisel märgitud.

Pyjama püksid.

M õ õ d u d.

Joon. 48.

Taljemõõt	36 sm.	Pikkus	100 sm.
Puusamõõt	52 „	Alt laius	23 „

Joonistuse instruksioonid.

Esipoole joonistamine.

Joonistada täisnurk A, B, D .

$A-D$ külje pikkus 100 sm.

$A-C$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 2 sm.

$C-f$ $\frac{1}{2}$ $C-D$ vahekaugusest.

Punktidest C, f, D tõmmata täisnurga all sirgjooned paremale ja pahemale poole.

$C-E$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu.

$C-C_1$ $\frac{1}{4}$ $C-E$ vahekaugusest.

$f-f_1$ 2 sm.

Joonistada esipoole eespoolne joon A kuni C_1, C_1 kuni f_1 ja sealt edasi kuni D , vastavalt joonisele.

$A-B$ $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 4 sm.

$E-e$ 2 sm.

f_1-ff $C-E$ vahekaugus miinus 1 sm.

$D-dd$ alumine laius miinus 3 sm.

Joonistada esipoole külje joon punktist dd läbi ff kuni punktini e ja sealt ülespoole ilusa kumerusega punktini B . Punktist B külje joone sihis kuni B_1 on 2 sm. Ühendada B_1 punktiga A sirgjoone abil.

Juure antud laius taljekohal 4 sm. võetakse esipoolel krausidesse ehk voltidesse kokku, nagu joonises märgitud.

Tagupoole joonistamine.

$A-A_1$ $\frac{1}{10}$ puusamõõdust plus 2 sm.

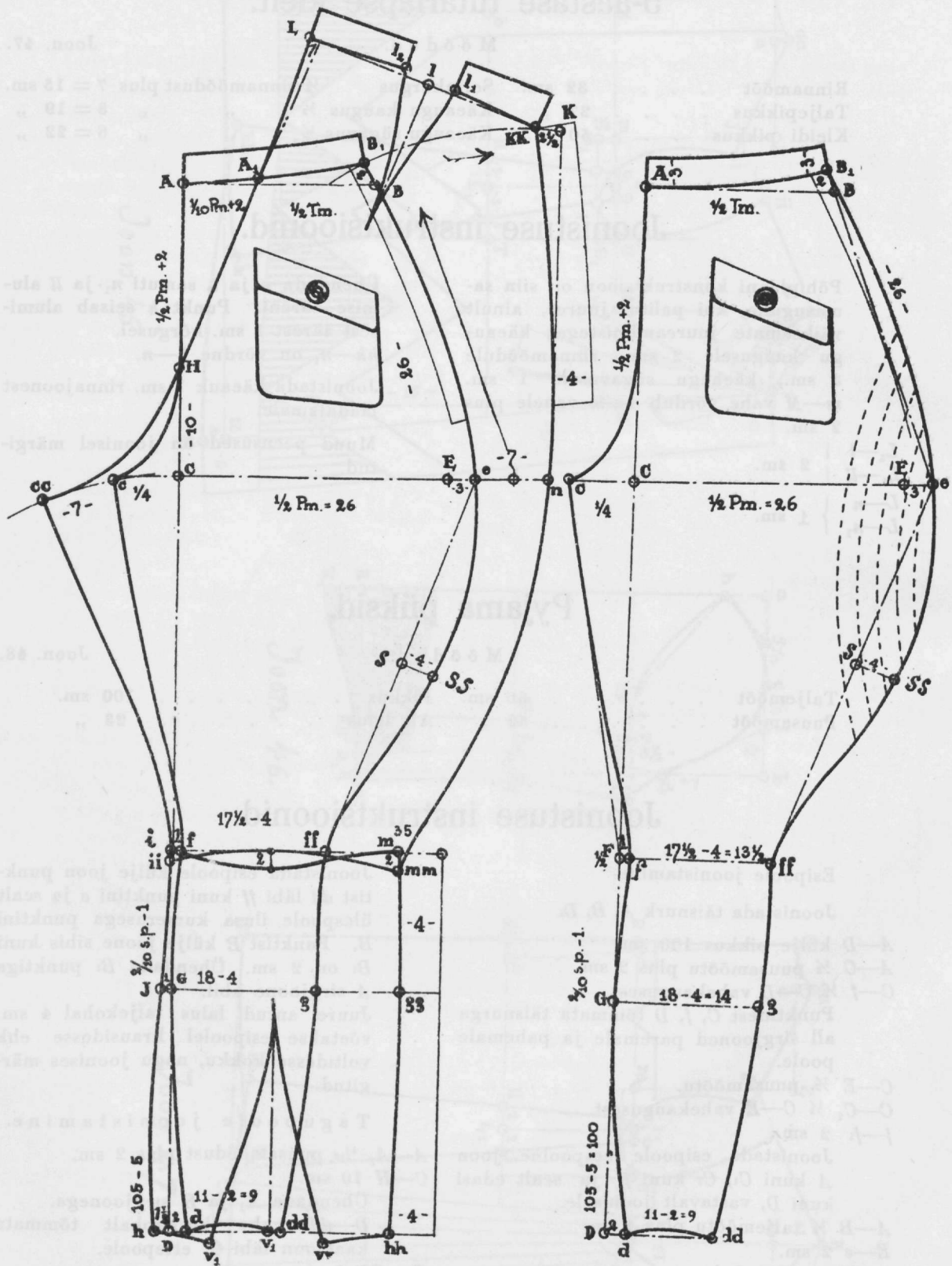
$C-H$ 10 sm.

Ühendada A_1 ja H sirgjoonega.

$D-dd$ vahe keskkohalt tõmmata kaarjoon läbi C_1 ettepoole.

C_1-CC 6 sm.

f_1-i 1 sm.

Joon. 51.

Joon. 50.

$D-h$ 3 sm.

$h-h_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada i ja h_1 sirgjoonega ja joonistada tagupoole keskõmblus punktist L punktini CC ja sealt edasi läbi i kuni h .

$e-n$ 5 sm.

Ühendada ff ja n sirgjoonega ülespoole.

$e-n_1$ $\frac{1}{2}$ $e-n$ vahest.

n_1 tsentrist läbi B_1 joonistada kaarjooon paremale; tagupoole küljeõmb-luse läbilõike kohal kujuneb punkt K .

$K-K_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Panna joonlaua üks külg punkti K ja teine tagupoole keskjoonele ja joonistada sirgjoon, punktist K ; tagupoole joonel kujuneb punkt L .

$ff-ii$ 1 sm.

$dd-hh$ 3 sm.

$hh-hh_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada hh_1 ja ii sirgjoonega ja joonistada tagu poole küljejoon ja alumine äär vastavalt joonisele.

Laius, mis kujunes K_1 ja L vahel ja mis on rohkem, kui $\frac{1}{2}$ taljemõõtu võetakse kas krausidesse ehk voltidesse kokku.

Värvli laius on umbes 2 sm.

Laiad sport-püksid.

M õ õ d u d.

Joon. 49.

Taljemõõt 36 sm.
Puusamõõt 52 „

Pükste pikkus 64 sm.
Põlvemõõt 34 „

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk A, B, D .

$A-D$ Pükste pikkus 64 sm. plus 10 sm., mis määratud peale kukkumise jaoks.

$A-C$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 2 sm.
Punktidest C ja D joonistada täisnurga all sirgjooned paremale.

$A-B$ $\frac{1}{2}$ taljemõõtu plus 4 sm.

$C-E$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu.

$C-C_1$ $\frac{1}{4}$ $C-E$ vahest.

$D-d$ 2 sm.

Ühendada C_1 ja d sirgjoonega.

Joonistada esipoole eesjoon punktist A läbi C_1 kuni d nagu joonises.

$E-e$ 4 sm.

Punktist e joonistada täisnurga all sirgjoon D jooneni; kujuneb dd .

$d-dd_1$ $C-E$ vahekaugus 26 sm.

Joonistada pükste esipoole küljejoon nagu joonises punktidest dd_1 läbi e kuni B ; joont pikendada ülespoole.

$B-B_1$ 2 sm.

Ühendada A ja B_1 sirgega.

Nii palju kui d ja dd_1 vahe on suurem $\frac{1}{2}$ põlvemõõdust võetakse krausidesse.

4 sm., mis antud $\frac{1}{2}$ taljemõõdule juure A kuni B_1 võetakse krausidesse ehk voltidesse kokku.

Tagumise poole joonistamine.

$A-A_1$ $\frac{1}{10}$ puusamõõdust plus 2 sm.

$C-H_1$ 10 sm.

Ühendada H_1 ja A_1 ülespoole.

d tsentrist läbi C_1 joonistada kaarjooon ette poole.

C_1-CC 6 sm.

$d-h$ 1 sm.

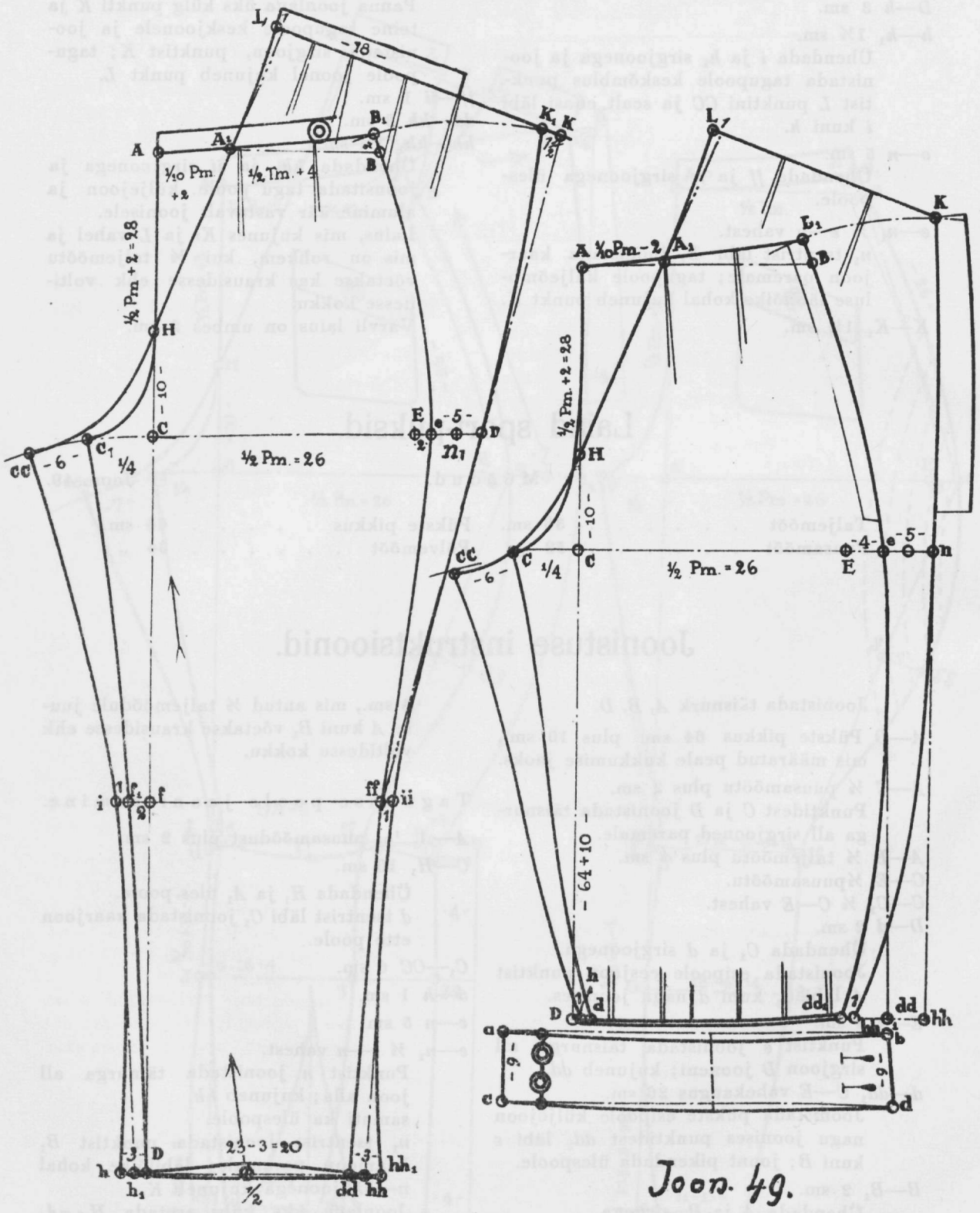
$e-n$ 5 sm.

$e-n_1$ $\frac{1}{2}$ $e-n$ vahest.

Punktist n joonistada täisnurga all joon alla; kujuneb hh . samuti ka ülespoole.

n_1 tsentrist joonistada punktist B_1 kaarjooon paremale; läbilõike kohal $n-hh$ joonega kujuneb K .

Joonlaua üks külg asetada H_1-A_1 joonele ja teine punkti K juure ja tõmmata joon; H_1-A_1 joonel kujuneb punkt L .

Joon. 48.

Joon. 49.

dd_1-hh 1 sm.

Joonistada pükste tagumine pool vastavalt joonisele.

Pükstel tehakse kinnis küljele, mille jaoks antakse 28 sm. pikkune ja 4 sm. laiune riba juure.

$L-K$ vahe võetakse krausidesse, mis on üle $\frac{1}{2}$ talje mõõdu.

Põlve värvel.

$a-b$ põlvemõõt plus 4 sm.

$a-c$ värvli laius 6 sm.

$b-d$ samuti 6 sm.

Joonistada värvel vastavalt joonisele.

Sportpükste „galifeé“ konstruktsioon.

M õ õ d u d.

Joon. 50. ja 51.

Taljemõõt	36 sm.	Sääremõõt	18 sm.
Puusamõõt	52 „	Põlvemõõt	17½ „
Pükste pikkus	105 „	Jalamõõt	11 „

Joonistuse instruksioonid.

Esipoole joonistus.

Joonistada täisnurk A, B, D .

$A-D$ pükste pikkus 105 sm. miinus 5 sm.

$A-C$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 2 sm.

$C-F$ $\frac{1}{2}$ $C-D$ vahest.

$F-G$ $\frac{2}{10}$ $C-D$ vahest miinus 1 sm.

Joonistada punktidest C, F, G ja D sirgjooned täisnurga all paremale.

$A-B$ $\frac{1}{2}$ taljemõõtu.

$C-E$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu.

$E-e$ 3 sm.

$C-c$ $\frac{1}{4}$ $C-E$ vahest

$F-f$ 1 sm.

$f-f'$ põlvemõõt miinus 4 sm.

$G-g$ sääremõõt miinus 4 sm.

$D-d$ 2 sm.

$d-dd$ jalamõõt miinus 2 sm.

Ühendada e ja ff .

$e-s$ $\frac{1}{2}$ $e-ff$ vahest.

$s-ss$ 4 sm.

$B-B_1$ 2 sm.

Joonistada pükste esipool vastavalt joonisele.

Kurdi laius on 3 sm.

Tagupoole joonistus.

$A-A_1$ $\frac{1}{10}$ puusamõõdust plus 2 sm.

$C-H$ 10 sm.

Ühendada A_1 ja H sirgjoonega ülesse.

Punkt f tsentrist joonistada läbi punkt c kaarjoon ettepoole.

$c-cc$ 7 sm.

$f-i$ 1 sm.

$G-J$ 1 sm.

$D-h$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada H, cc, i, J ja h vastavalt joonisele.

$e-n$ 7 sm.

Punktist n joonistada täisnurga all sirgjoon $n-c$ joonelt ülesse.

$e-n$ keskkohalt võtta tsenter ja joonistada kaarjoon punktist B_1 paremale; n joonel kujuneb punkt K .

$K-KK$ $2\frac{1}{2}$ sm.

$L-H$ joonelt tõmmata täisnurga all sirgjoon KK peale.

$KK-l$ $\frac{1}{2}$ $L-KK$ vahest.

Punktist l joonistada täisnurga all joon allapoole. Punktist l võetakse mõlemilt poolt nii palju välja, et järele jääb $\frac{1}{2}$ taljemõõtu; kujunevad punkti l_1 ja l_2 .

Joonistada sisselõige nagu joonises.

$i-m$ põlvemõõt miinus $f-ff$ vahe.

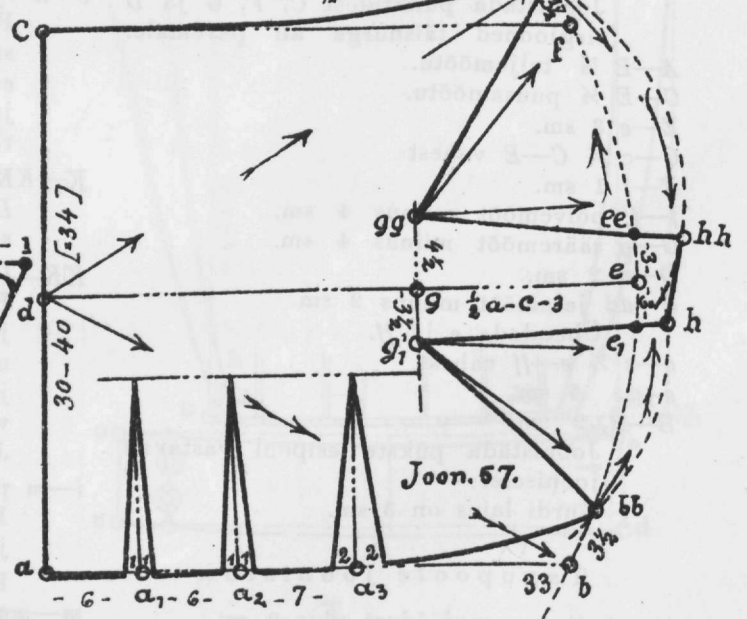
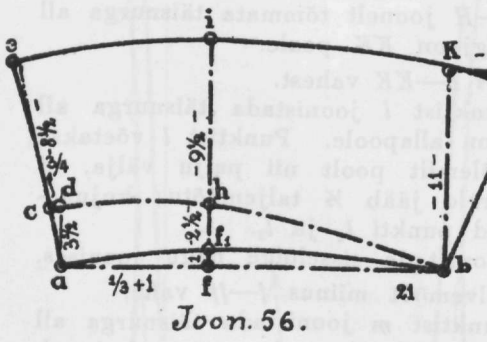
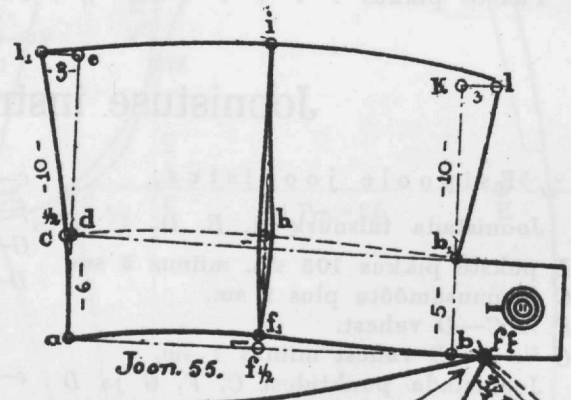
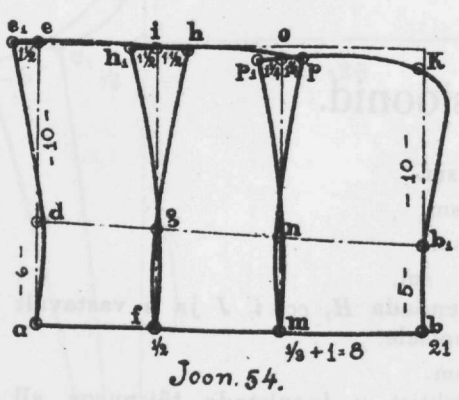
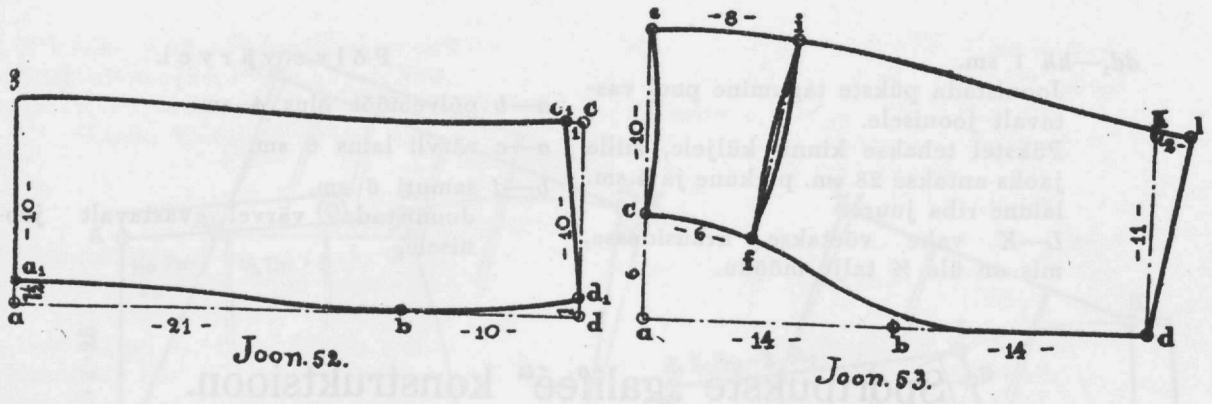
Punktist m joonistada täisnurga all joon alumise jooneni; kujuneb punkt hh .

$m-mm$ 2 sm.

Joonistada küljejoon KK alates punktini n ja sealt allapoole kuni mm vastava kumerusega.

$i-ii$ 1 sm.

Joonistada läbilõige $m-i$ ja $mm-ii$

vastavalt joonisele, võttes joon põlvejoonest 2 sm. allapoole, nagu joonises märgitud.

$h-v_1$ $\frac{1}{2} h-hh$ vahest.

Punktist v_1 joonistada täisnurga all sirgjoon ülesse.

Punktidest v_1 kuni vv ja v_1 kuni v võetakse nii palju välja, et esimese poole alumine laius $d-dd$ vahe ühes arvatud jalamõõt 22 sm. järele jääb.

Šlitse laius on 4 sm.

Pealisriiete kraede konstruktsioonid.

Seisev-krae.

(Vaata palitu joon. 31.)

Joon. 52.

Joonistada sirgjoon $a-d$.

$a-b$ kaelaaugu suurus $A-aa$ ja $R-r$ vahe, joon. 31.

$b-d$ revääri laius 10 sm.

Punktidest a ja d joonistada täisnurga all $a-d$ joonelt sirgjooned ülesse.

$a-a_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

a_1-g krae laius 10 sm.

$d-d_1$ 1 sm.

$d-c$ eespoolne krae laius 10 sm.

$c-c_1$ 1 sm.

Ühendada d_1 ja c_1 sirgjoonega ja joonistada krae vastavalt joonisele.

Medicci krae.

Joon. 53.

Joonistada sirgjoon $a-d$.

$a-b$ $A-aa$ ja $R-R_2$ vahe (vaata joonistus 34.).

$b-d$ R_3-r ja r_1-r_2 vahe (joon 34).

Joonistada punktidest a ja d sirgjooned täisnurga all $a-d$ joonelt ülesse.

$a-c$ 6 sm.

$c-e$ krae tagant laius 10 sm.

$d-K$ eest krae laius 11 sm.

$K-l$ 2 sm.

Ühendada l ja d sirgjoonega.

Joonistada krae välimine ja kaela-poolne äär nagu joonises.

$c-f$ 6 sm.

$e-i$ 8 sm.

Ühendada i ja f sirgjoonega ja võtta kummagilt poolt välja $\frac{1}{2}$ sm., samuti tehakse krae keskjoone juures $\frac{1}{4}$ sm. sisselõige.

Stuart-krae.

Joon. 54.

Joonistada sirgjoon $a-b$.

$a-b$ krae pikkus 21 sm.

$b-m$ $\frac{1}{3} a-b$ vahest plus 1 sm.

$a-f$ $\frac{1}{2} a-m$ vahest.

Punktidest a , f , m ja b joonistada täisnurga all $a-b$ joonelt sirgjooned ülesse.

$a-d$ 6 sm.

$d-e$ krae laius 10 sm.

$b-b^1$ 5 sm.

Ühendada d ja b^1 sirgjoonega.

b_1-K krae laius 10 sm.

Ühendada e ja K sirgjoonega.

$e-e_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$i-h$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$i-h_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$O-p$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$O-p_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada lõpulikult krae nagu joonises kujutatud.

Seisev mahapöördud krae.

(Vaata palitu 32.)

Joon. 55.

$a-b$ krae pikkus 21 sm.

$a-f$ $\frac{1}{2} a-b$ vahest.

Punktidest a , f ja b tõmmata täisnurga all $a-b$ joonelt sirgjooned ülesse.

$a-d$ 6 sm.

$b-b_1$ 5 sm.

Ühendada d ja b_1 sirgjoonega.

$f-f_1$ 1 sm.

f_1-h $a-d$ vahe miinus $\frac{1}{2}$ sm.

b_1-K 10 sm.

Punktist K tõmmata täisnurga all lühike joon paremale.

$h-i$ 10 sm.

$d-e$ 10 sm.
Punktist e tõmmata täisnurga all lühike joon pahemale.

$e-l_1$ 3 sm.

$d-c$ $\frac{1}{2}$ sm.

$K-l$ 3 sm.

Ühendada antud punktid vastavalt joonisele, mille juures tehakse õõn-sust punkt h juures $\frac{1}{2}$ sm.

Mahapöördud krae.

Joon. 56.

$a-b$ krae pikkus 21 sm., s. o. punktide $A-aa$ ja $R-r$ vahe.

$a-f$ $\frac{1}{3}$ $a-b$ vahest plus 1 sm.

Punktidest a , f ja b tõmmata täis-nurga all jooned ülesse.

$a-d$ $3\frac{1}{2}$ sm.

$f-f_1$ 1 sm.

f_1-h $2\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada punktid b , f_1 ja a .

Ühendada punktid b , h ja d .

$d-c$ $\frac{3}{4}$ sm.

Ühendada a ja c ülesse.

$c-e$ $8\frac{1}{2}$ sm.

$h-i$ $9\frac{1}{2}$ sm.

$b-K$ 11 sm.

Punktist K joonistada täisnurga all joon paremale.

$K-l$ 5 sm.

Joonistada krae nagu joonises näha.

Moodsa mantli krae joonistus.

Joonistada täisnurk a , b , c .

$a-b$ krae pikkus (ühes revääridega) 33 sm.

$a-c$ krae laius 25—40 sm., praegusel juhusel 34 sm.

$a-d$ on $a-c$ punktide keskkohal.

Punktist d tõmmata täisnurga all sirgjoon paremale.

d tsentrist tõmmata kaarjoon läbi punkti b ülesse; d joonel kujuneb punkt e ja c joonel f .

$b-bb$ $3\frac{1}{2}$ sm.

$f-ff$ $3\frac{1}{2}$ sm.

$e-g$ on $\frac{1}{2}$ krae laiuusest $a-c$ miinus 3 sm. = 14 sm.

$d-e$ joonelt tõmmata täisnurga all läbi g joon paremale ja pahemale poole.

$g-g_1$ $3\frac{1}{2}$ sm.

$g-gg$ $4\frac{1}{2}$ sm.

$e-e_1$ 3 sm.

$e-ee$ on samuti 3 sm.

Ühendada e_1 ja g_1 , ee ja gg .

g_1 tsentrist läbi bb joonistada kaarjoon g_1-b_1 joonele; kujuneb punkt h .

gg tsentrist läbi ff tõmmata kaarjoon $gg-ee$ joonele; kujuneb hh .

Ühendada h ja hh väikse kumerusega.

$a-a_1$ 6 sm.

a_1-a_2 samuti 6 sm.

a_2-a_3 7 sm.

Ära mõõta punktist a kuni bb ja $h-hh$; leitud arvust arvata krae pikkus, järeljäänud arv jaotada pooleks — üks pool võtta välja punktide a_1 ja a_2 juures mõlemilt poolt ühes suuruses, ja teine pool punkti a_3 juures ka mõlemilt poolt ühe võrra. Näiteks: $a-bb+h-hh=41$ sm. Krae pikkus = 33 sm. 41 sm. ära võtta 33 sm. jää 8 sm. Pool sellest 4 sm. võetakse välja punkti a_3 juures, teine poolt a_1 ja a_2 juures — mõlemate punktide juures ühe võrra.

Käiste (varukate) konstruktsioonid.

Selleks et käist joonistada, mõõdetakse käe auk nii nagu see joonisel 58 on kujutatud. Käe augu ümbermõõdust arvatakse maha 5 sm., järeljäänud summa jagatakse pooleks — sellest saadud arv võetakse alu-

seks käise joonistamise juures. Käise pikkus mõõdetakse, pannes sentimeeter, mille silmuses on pliiaats, käe alla ja käe alt kuni soovitud pikkuseni võetakse mõõt ja arvatakse sellele juure 3 sm.

Ühe õmblusega pluuse ehk kleidi käis.

Joon. 59.

Joonistada täisnurk a, b, R .

$a-b$ käeaugu ümbermõõt miinus 5 sm. jagatud pooleks.

Näiteks: käeaugu ümbermõõt 44 sm.

— 5 = 39 sm. : 2 = 19½ sm.

$b-c$ ½ $a-b$ vahest.

$b-l$ ½ $c-b$ vahest.

$a-s$ ½ $a-c$ vahest.

$b-d$ $c-b$ vahe plus 1 sm.

Ühendada l ja d .

Punktist a joonistada täisnurga all, joon alla.

$d-e$ 3½ sm.

$d-R$ käise pikkus 44 sm. plus 3 sm.; kokku 47 sm.

$d-f$ ½ $d-R$ vahest.

Punktidest e, f ja R joonistada täisnurga all jooned vasakule; R joone läbilõike kohal a joonega kujuneb punkt K .

$f-f_1$ 2 sm.

$R-R_1$ 2 sm.

Ühendada punktid d ja f_1, f_1 ja R_1 sirgjoontega.

$e-ee$ 2 sm.

Ühendada ee ja f .

$K-K_1$ 4 sm.

Ühendada K_1 ja R_1 .

$a-h$ $a-s$ vahe.

Ühendada s ja h .

Joonistada käise ülemine äär punktist ee läbi d ja c kuni h vastavalt joonisele.

$e-r$ 2 sm.

f_1-ff 2 sm.

R_1-R_2 2 sm.

Ühendada punktid r, ff ja R_2 .

$r-rr$ 6 sm.

Ühendada h ja rr sirgega.

Joonistada alumine käis punktist h läbi rr kuni r nagu joonises.

Kleidi käis kahe õmblusega.

Joon. 60.

Joonistada täisnurk a, b, R .

$a-b$ käeaugu ümbermõõt miinus 5 sm. jagatud pooleks.

$b-c$ ½ $a-b$ vahest.

$b-l$ ½ $b-c$ vahest.

$c-s$ ½ $a-c$ vahest.

$b-d$ $c-b$ vahe plus 1 sm.

Ühendada l ja d .

$d-e$ 3½ sm.

$d-R$ Käise pikkus.

$d-f$ ½ $d-R$ vahest.

Punktidest e ja f joonistada täisnurga all $b-R$ joonelt sirgjooned tahapoole.

Punktist a joonistada täisnurga all $a-b$ joonelt joon alla; läbilõike kohal f joonega kujuneb m .

$f-ff$ 3½ sm.

Ühendada d, ff ja R .

$e-ee$ 3 sm.

Ühendada ee ja ff .

Joonlaua pikem külge panna punktide a ja R peale ja joonistada punktist R joon vasakule täisnurga all.

$R-K$ käise laius ¼ rinnamõödust miinus 2 sm.

$m-m_1$ 1½ sm.

Ühendada K ja m_1 .

$a-h$ $a-s$ vahe.

Ühendada s ja h tahapoole.

$h-i$ 7 sm.

Ühendada i ja m_1 .

Joonistada käise pealne pool nagu joonises.

Tahetakse käise suu alt laiem teha, võetakse $K-KK$ 1½ kuni 2 sm.

$e-r$ 3 sm.

$r-rr$ 5 sm.

m_1 tsentrist läbi punkti i joonistada kaarjoon ettepoole; läbilõike kohal $m-a$ joonega kujuneb punkt r .

$v-vv$ $i-v$ vahe plus 2 sm.

Ühendada vv ja m_1, vv ja rr, r ja ff . Joonistada käise alumine pool vastavalt joonisele.

Šaketi käis.

Joon. 61.

Joonistada täisnurk a, b, R .

$a-b$ käeaugu ümbermõõt miinus 5 sm. jagatud pooleks.

$b-c$ ½ $a-b$ vahest.

$b-l$ ½ $b-c$ vahest.

$a-s$ ½ $a-c$ vahest.

$b-d$ $c-b$ vahe plus 1 sm.

$d-e$ 3½ sm.

$d-R$ käise pikkus.

$d-f$ ½ $d-R$ vahest.

Punktidest e ja f joonistada täisnurga all $b-R$ joonelt jooned vasakule. Punktist a joonistada täisnurga all $a-b$ joonelt joon alla; läbilõike kohal f joonega kujuneb punkt m .

$a-h$ $a-s$ vahe.
 Ühendada s ja h tahapoole.
 $h-i$ 7 sm.
 Ühendada i ja m .
 Joonelaua pikem külg panna punktide s ja R peale ja tõmmata punktist R joon vasakule.
 $R-KK$ $\frac{1}{4}$ rinnamöödust plus 2 sm.
 Ühendada m ja KK .
 $f-f_1$ 2 sm.
 Ühendada punktid d , f_1 ja R .
 $e-ee$ 2 sm.
 $R-R_1$ 2 sm.
 Ühendada ee , f ja R_1 .
 Joonistada pealmine käis vastavalt joonisele.
 $e-r$ 2 sm.
 f_1-ff 2 sm.
 $R-R_2$ sm.
 Ühendada punktid r , ff ja R_2 .
 $r-rr$ 5 sm.
 Punkti m tsentrist läbi punkti i joonistada kaarjoon ettepoole; läbilõike kohal $a-m$ joonega kujuneb punkt v .
 $v-uv$ $i-r$ vahe plus 1 sm.
 Ühendada uv ja m , uv ja rr ; joonistada käise alumine pool nagu joonisees.

Mantli käis.

Joon. 62.

Joonistada täisnurk a , b , R .

$a-b$ käeaugu übermööd miinus 5 jagatud pooleks.

$b-c$ $\frac{1}{2}$ $a-b$ vahest.
 $b-l$ $\frac{1}{2}$ $b-c$ vahest.
 $a-s$ $\frac{1}{2}$ $a-c$ vahest.
 $b-d$ $c-b$ vahe plus 1 sm.
 Ühendada l ja d .
 $d-R$ käise pikkus.
 $d-f$ $\frac{1}{2}$ $d-R$ vahest.
 $d-e$ $3\frac{1}{2}$ sm.
 Punktidest e , f ja R joonistada täisnurga all $b-R$ joonelt sirgjooned tahapoole.
 $f-f_1$ 3 sm.
 $R-R_2$ 2 sm.
 Ühendada d , f_1 ja R_2 .
 $e-ee$ 3 sm.
 $R-R_1$ 1 sm.
 Ühendada ee , f ja R_1 .
 R_2-K 21 sm. käise suu laius.
 Ühendada a ja K sirgjoonega; pikendada joont allapoole.
 $K-K_1$ 4 sm.
 Ühendada K_1 ja R_2 .
 $a-h$ $a-s$ vahe.
 Ühendada s ja h .
 Joonistada käise ülemine äär nagu joonises punktist ee läbi c kuni h .
 $e-r$ 3 sm.
 f_1-ff 3 sm.
 R_2-RR 3 sm.
 Ühendada r , ff ja RR .
 $r-rr$ 6 sm.
 Ühendada h ja rr .
 Joonistada käise alumise poole ülemine äär nagu joonises.

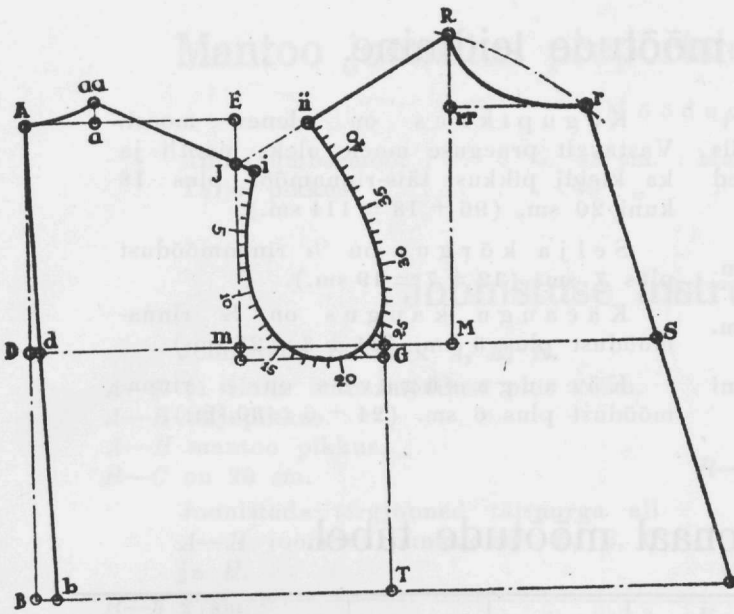
Proportsionaalne juurelõikus.

Tegelikus juurelõikus tuleb tihti ette, et mõnesugusel põhjusel kõiki tarvilikke mõõte ei ole võetud ehk ei saa võtta, vaid tuleb leppida mõõitudena nagu rinna-, talje- ja puusamööd; sagedasti veelgi kahtlastema mõõitudena, nagu näiteks selja laius, kui see on mitteasjatundjate poolt võetud.

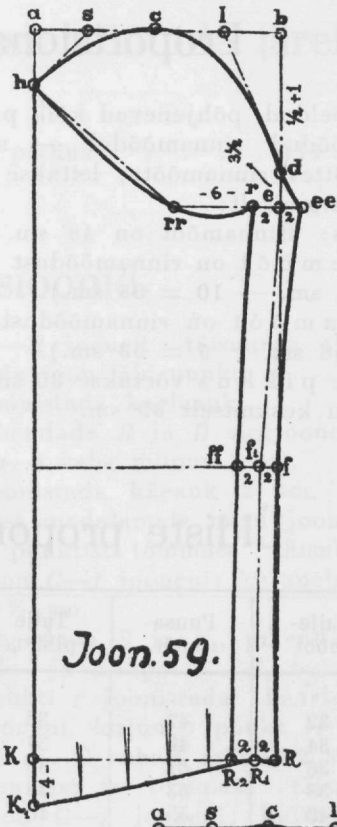
Laagri riiete juurelõikus peab opereerima nõndanimetatud normaal suuruses mõõitudena „numbritega“, milleks on rinnamööd poolles suuruses.

Mõlemil juhul peab juurelõikur ennast

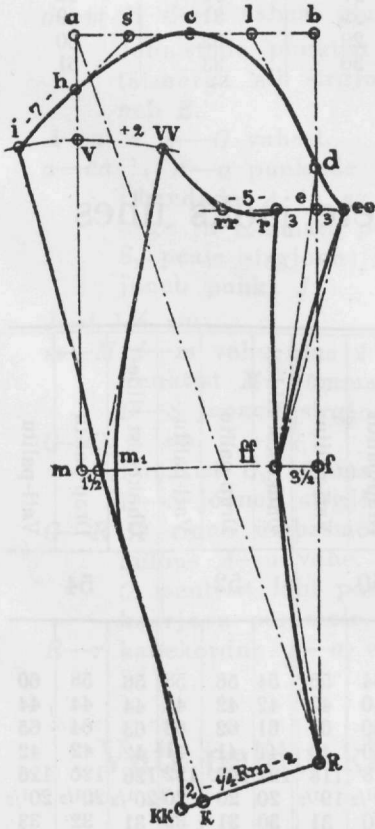
oskama aidata ja selleks on välja töötatud proportsionaal süsteem. Nagu öeldud, leitakse tarvilikud proportsionaal mõõdud rinnamöödust. Need mõõdud on maksvad ainult normaal kehaehituse juures, kuna ebanormaal ja korpulent kehaehituse juures need mõõdud ei pea paika, mille tõttu tuleb võtta kõik varisiminevad mõõdud. Joonistatakse proportsionaal mõõtude järele samuti, kui võetud mõõtude järele ühegi muudatuseta konstruktsioonis.

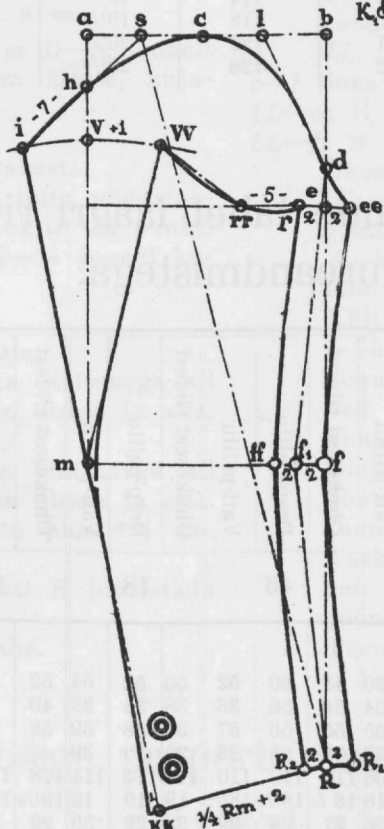
Joon. 58.

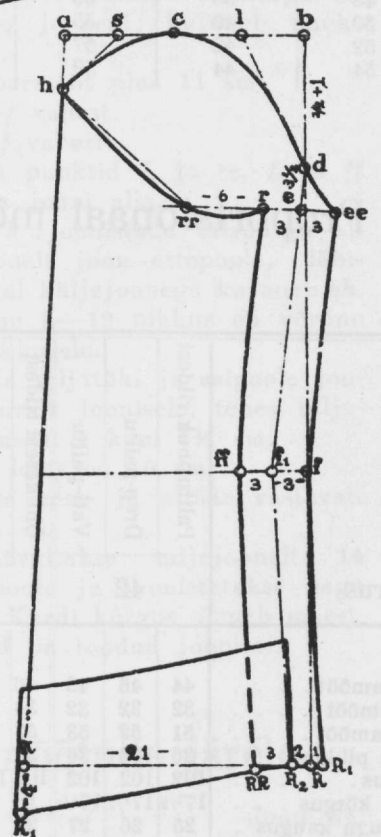
Joon. 59.

Joon. 60.

Joon. 61.

Joon. 62.

Proportsionaal mõõtude leidmine.

Nagu öeldud, põhjenevad kõik proportsionaal mõõdud rinnamõõdul — nii siis aluseks võttes rinnamõõtu, leitakse teised mõõdud järgmiselt:

Näiteks: Rinnamõõt on 48 sm.

Taljemõõt on rinnamõõdust 10 sm. vähem (48 sm. — 10 = 38 sm.).

Puusamõõt on rinnamõõdust 5 sm. rohkem (48 sm. + 5 = 53 sm.).

Talje pikkus võetakse 36 sm. kuni 42 sm. siin keskmiselt 39 sm.

Kogupikkus on olenev moest. Vastavalt praeguse moele oleks mantli ja ka kleidi pikkus täis-rinnamõõt plus 18 kuni 20 sm. (96 + 18 = 114 sm.).

Selja kõrgus on $\frac{1}{4}$ rinnamõõdust plus 7 sm. (12 + 7 = 19 sm.).

Käeaugu kaugus on $\frac{1}{2}$ rinnamõõdust plus 3 sm. (24 + 3 = 27 sm.).

Käeaugu sügavus on $\frac{1}{2}$ rinnamõõdust plus 6 sm. (24 + 6 = 30 sm.).

Üldiste proportsionaal mõõtude tabel.

Rinnamõõt	Taljemõõt	Puusamõõt	Talje pikkus	Kogu pikkus	Selja kõrgus	Käeaugu kaugus	Käeaugu sügavus	Käise pikkus
42	32	47	36	102	17 $\frac{1}{2}$	24	27	45
44	34	49	37	106	18	25	28	46
46	36	51	38	110	18 $\frac{1}{2}$	26	29	47
48	38	53	39	114	19	27	30	48
50	40	55	40	118	19 $\frac{1}{2}$	28	31	49
52	42	57	41	122	20	29	32	50
54	44	59	42	126	20 $\frac{1}{2}$	30	33	51

Proportsionaal mõõtude tabel laagri riiete jaoks ühes juureandmistega.

Suurus	42			44			46			48			50			52			54		
	Palitu õhuk. riidest	Drap-palitu	Vati-palitu	Õhukesest riidest	Drap-palitu	Vati-palitu	Õhukesest riidest	Drap-palitu	Vati-palitu	Õhukesest riidest	Drap-palitu	Vati-palitu	Õhukesest riidest	Drap-palitu	Vati-palitu	Õhukesest riidest	Drap-palitu	Vati-palitu	Õhukesest riidest	Drap-palitu	Vati-palitu
Rinnamõõt..	44	46	48	46	48	50	48	50	52	50	52	54	52	54	56	54	56	58	56	58	60
Taljemõõt	32	32	32	34	34	34	36	36	36	38	38	38	40	40	40	42	42	42	44	44	44
Puusamõõt	51	52	53	53	54	55	55	56	57	57	58	59	59	60	61	61	62	63	63	64	65
Talje pikkus	36	36	36	37	37	37	38	38	38	39	39	39	40	40	40	41	41	41	42	42	42
Pikkus	102	102	102	106	106	106	110	110	110	114	114	114	118	118	118	122	122	122	126	126	126
Selja kõrgus	17 $\frac{1}{2}$	17 $\frac{1}{2}$	17 $\frac{1}{2}$	18	18	18	18 $\frac{1}{2}$	18 $\frac{1}{2}$	18 $\frac{1}{2}$	19	19	19	19 $\frac{1}{2}$	19 $\frac{1}{2}$	19 $\frac{1}{2}$	20	20	20	20 $\frac{1}{2}$	20 $\frac{1}{2}$	20 $\frac{1}{2}$
Käeaugu kaugus	25	26	27	26	27	28	27	28	29	28	29	30	29	30	31	30	31	32	31	32	33
Käeaugu sügavus	28	28 $\frac{1}{2}$	29	29	29 $\frac{1}{2}$	30	30	30 $\frac{1}{2}$	31	31	31 $\frac{1}{2}$	32	32	32 $\frac{1}{2}$	33	33	33 $\frac{1}{2}$	34	34	34 $\frac{1}{2}$	35
Käis	45	45	45	46	46	46	47	47	47	48	48	48	49	49	49	50	50	50	51	51	51

Mantoo joonistus proportsionaal mõõtude järele.

M õ õ d u d.

Joon. 63.

Rinna ümbermõõt 48 sm. Mantoo pikkus 114 sm.
Talje pikkus 40 „

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *A, E, H*.

A—D $\frac{1}{4}$ rinna ümbermõödust plus 7 sm.

A—B taljepikkus.

A—H mantoo pikkus.

B—C on 20 sm.

Joonistada sirgjooned täisnurga all *A—H* joonelt punktidest *D, B, C* ja *H*.

B—b 2 sm.

Joonistada punktist *A* läbi *b* sirgjoon kuni alla ääreni; kujunevad punktid *d, c* ja *h*.

d—G $\frac{1}{2}$ rinna ümbermõõtu plus 5 sm.

d—S rinna ümbermõõt plus 4 sm.

S—S₁ 4 sm.

d—m $\frac{1}{2}$ *d—G* vahest plus 2 sm.

Joonistada punktist *m* *D—S* joonelt täisnurga all sirgjoon ülesse, kujuneb *E*.

A—a $\frac{1}{2}$ *m—G* vahest.

a—aa $\frac{1}{4}$ *A—a* punktide vahest.

Ühendada *A* ja *aa* ilusa nõgusjoonega ja tõmmata punktist *aa* punkti *S₁* peale sirgjoon; *E—m* joonel kujuneb punkt *J*.

J—i $1\frac{1}{2}$ sm.

m—M *d—m* vahe plus 2 sm.

Punktist *M* tõmmata täisnurga all *D—S* joonelt sirgjoon ülesse ja alla.

G—G₁ 1 sm.

Punktist *G₁* tõmmata täisnurga all *D—S* joonelt sirgjoon ülesse ja alla.

G—R $\frac{1}{2}$ rinna ümbermõõtu plus $7\frac{1}{2}$ sm. miinus *A—a* vahe.

G tsentrist läbi punkti *R* joonistada kaarjoon paremale.

R—r kahekordne *A—a* vahe.

M—R joonelt täisnurga all joonistada joon läbi punkti *r*.

Joonistada kaelaauk.

Ühendada *R* ja *D* sirgjoonega.

R—ii *aa—i* vahe miinus 1 sm.

Joonistada käeauk 2 sm. rinnajoonest madalamale nagu joonises.

S punktist tõmmata täisnurga all joon *C—f* jooneni; kujuneb *F*.

F—F₁ $2\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada *S* ja *F₁*, pikendada joont alla- ja ülespoole. *S₁* tsentrist läbi punkti *r* joonistada kaarjoon eesjooneni, kujuneb punkt *rr*.

m—L $\frac{1}{2}$ *m—G* vahest miinus 2 sm.

Punktist *L* tõmmata täisnurga all joon *C—f* jooneni; kujuneb punkt *LL*.

c—f rinna ümbermõõt plus 11 sm.

LL—cc $\frac{1}{2}$ *F₁—j* vahest.

LL—ff $\frac{1}{2}$ *F₁—j* vahest.

Ühendada punktid *L* ja *cc*, *L* ja *ff* pikendada jooni alla.

Punktist *h* joonistada täisnurga all *A—h* joonelt joon ettepoole, läbilõike kohal küljejoonega kujuneb *hh*. Küljejoone *L—12* pikkus on võrdne *L—hh* pikkusele.

Joonistada seljätüki ja esipoole jooned vastavalt joonisele, tehes taljekohal õõnsust 1 kuni $1\frac{1}{2}$ sm.

Ülekäigu laius on 10 sm.

Joonistada eest- ja altäär vastavalt joonisele.

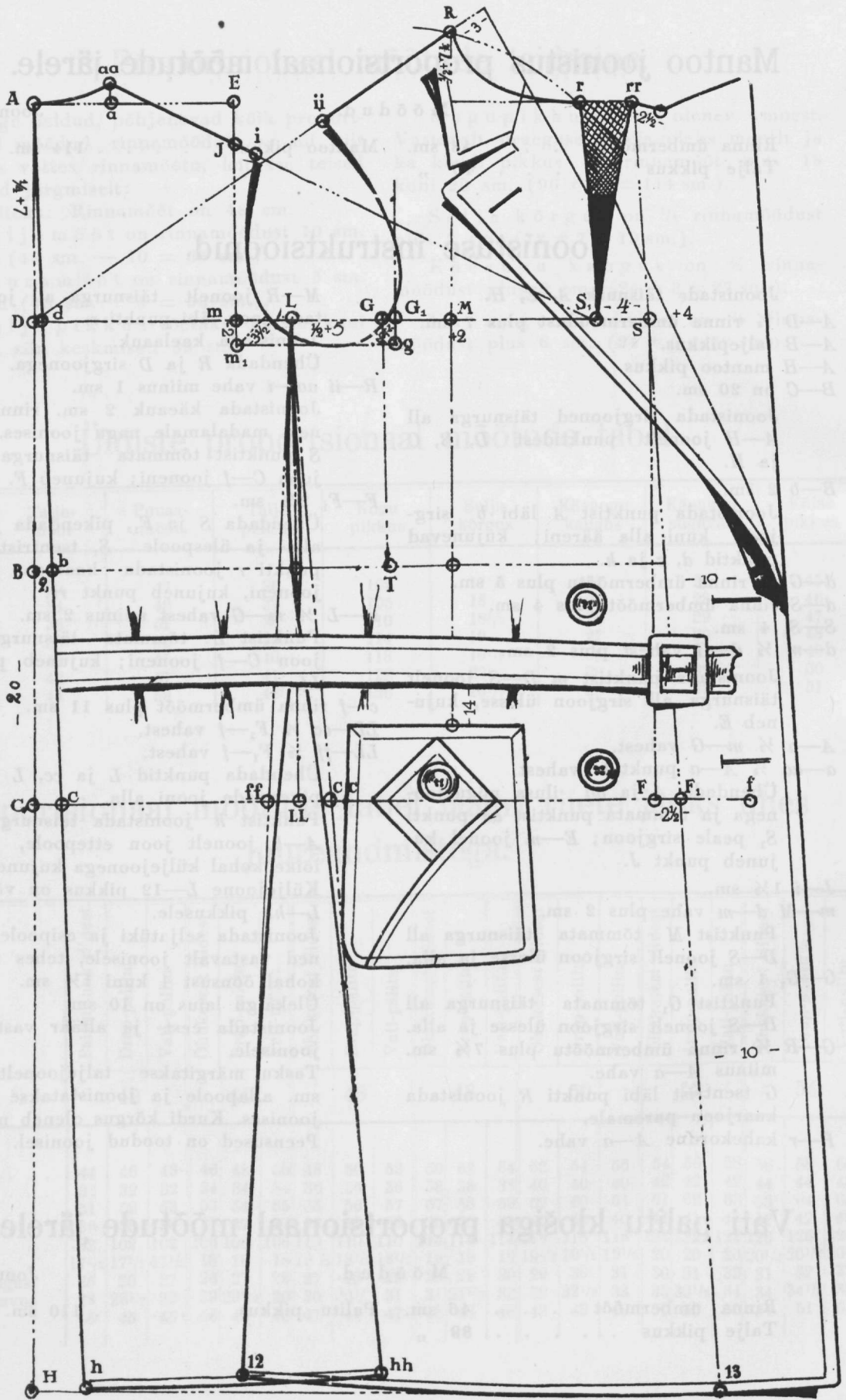
Tasku märgitakse taljejoonelt 14 sm. allapoole ja joonistatakse nagu joonises. Kurdi kõrgus oleneb moest. Peensused on toodud joonisel.

Vati palitu klošiga proportsionaal mõõtude järele.

M õ õ d u d.

Joon. 64.

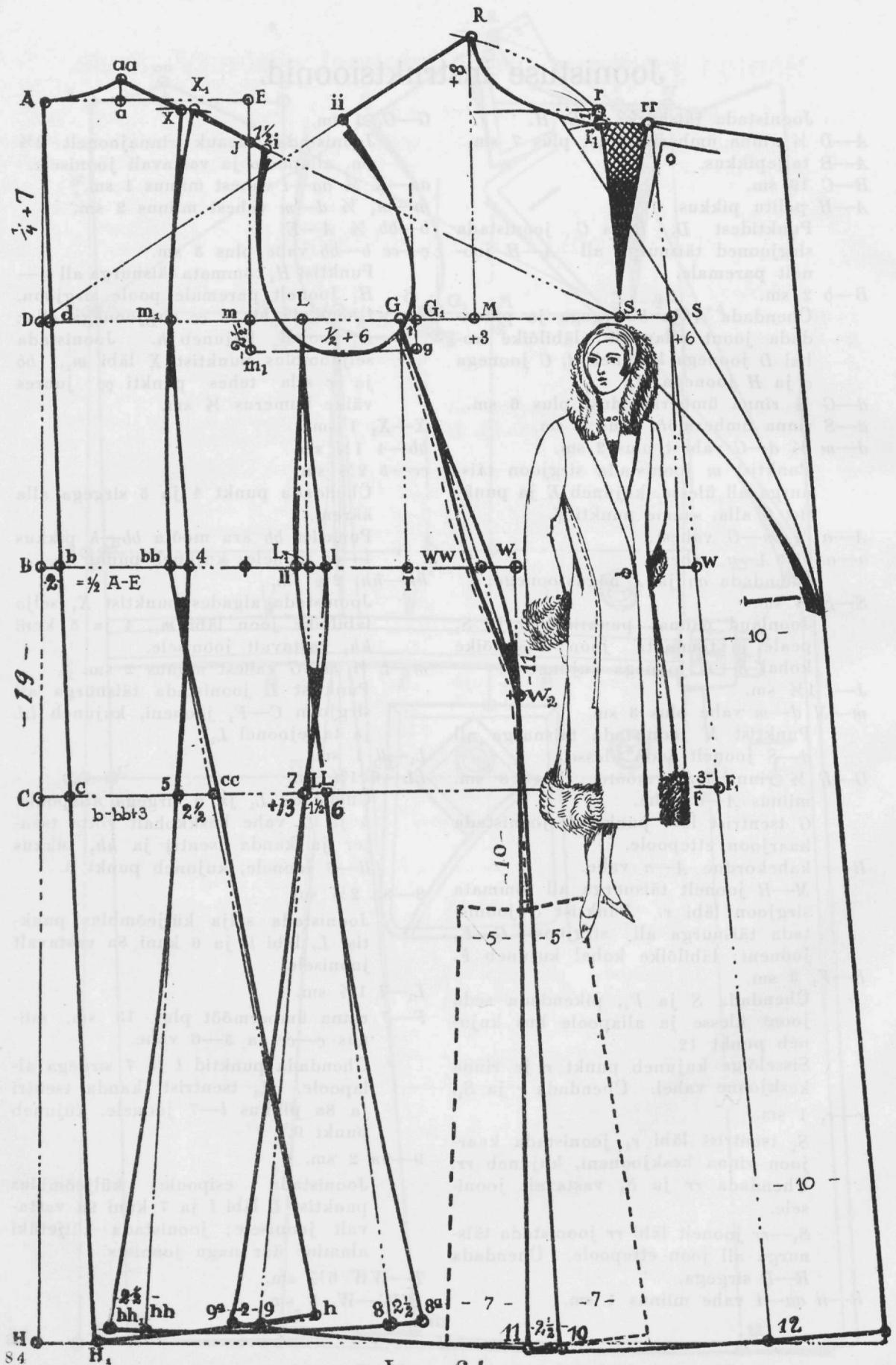
Rinna ümbermõõt 46 sm. Palitu pikkus 110 sm.
Talje pikkus 89 „

Joon. 63.

Joonistuse instruksioonid.

- Joonistada täisnurk A, E, H .
- $A-D$ $\frac{1}{4}$ rinna ümbermõõdust plus 7 sm.
 $A-B$ taljepikkus.
 $B-C$ 19 sm.
 $A-H$ palitu pikkus.
 Punktidest D, B ja C joonistada sirgjooned täisnurga all $A-H$ joonelt paremale.
 $B-b$ 2 sm.
 Ühendada A ja b sirgega ja pikendada joont allapoole; läbilõike kohal D joonega kujuneb d , C joonega c ja H joonega H_1 .
 $d-G$ $\frac{1}{2}$ rinna ümbermõõdust plus 6 sm.
 $d-S$ rinna ümbermõõt plus 6 sm.
 $d-m$ $\frac{1}{2}$ $d-G$ vahest plus 2 sm.
 Punktist m joonistada sirgjoon täisnurga all ülesse, kujuneb E ja punktist G alla, saame punkti T .
 $A-a$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest.
 $a-aa$ $\frac{1}{4}$ $A-a$ vahest.
 Ühendada aa ja A nõgusjoonega.
 $S-S_1$ 4 sm.
 Joonlaud panna punktide aa ja S_1 peale ja tõmmata joon; läbilõike kohal $E-m$ joonega kujuneb J .
 $J-i$ $1\frac{1}{2}$ sm.
 $m-M$ $d-m$ vahe plus 3 sm.
 Punktist M joonistada täisnurga all $d-S$ joonelt joon ülesse.
 $G-R$ $\frac{1}{2}$ rinna ümbermõõdu plus 8 sm. miinus $A-a$ vahe.
 G tsentrist läbi punkti R joonistada kaarjoon ettepoole.
 $R-r$ kahekordne $A-a$ vahe.
 $M-R$ joonelt täisnurga all tõmmata sirgjoon läbi r . Punktist S joonistada täisnurga all sirgjoon $G-F_1$ jooneni; läbilõike kohal kujuneb F .
 $F-F_1$ 3 sm.
 Ühendada S ja F_1 , pikendada seda joont ülesse ja allapoole kus kujuneb punkt 12.
 Sisselõige kujuneb punkt r ja rinna keskjoone vahel. Ühendada r ja S_1 .
 $r-r_1$ 1 sm.
 S_1 tsentrist läbi r_1 joonistada kaarjoon rinna keskjooneni, kujuneb rr . Ühendada rr ja S_1 vastavalt joonisele.
 S_1-rr joonelt läbi rr joonistada täisnurga all joon ettepoole. Ühendada $R-D$ sirgega.
 $R-ii$ $aa-i$ vahe miinus 1 sm.
- $G-G_1$ 1 sm.
 Joonistada käe auk rinnajoonelt $2\frac{1}{2}$ sm. allapoole ja vastavalt joonisele.
 $aa-X$ $\frac{1}{2}$ $aa-i$ vahest miinus 1 sm.
 $m-m_1$ $\frac{1}{2}$ $d-m$ vahest miinus 2 sm.
 $b-bb$ $\frac{1}{2}$ $A-E$.
 $\zeta-cc$ $b-bb$ vahe plus 3 sm.
 Punktist H_1 tõmmata täisnurga all $A-H_1$ joonelt paremale poole sirgjoon. Ühendada bb ja cc sirgjoonega alla; H_1 joonel kujuneb h . Joonistada seljaõmblus punktist X läbi m_1 , bb ja cc alla tehes punkti $\zeta\zeta$ juures väike kumerus $\frac{1}{2}$ sm.
 $X-X_1$ 1 sm.
 $bb-4$ $1\frac{1}{2}$ sm.
 $cc-5$ $2\frac{1}{2}$ sm.
 Ühendada punkt 4 ja 5 sirgega alla ääreni.
 Punktist bb ära mõõta $bb-h$ pikkus $4-cc$ joonele; kujuneb punkt hh .
 $hh-hh_1$ $2\frac{1}{2}$ sm.
 Joonistada algades punktist X_1 selja läbilõike joon läbi m_1 , 4 ja 5 kuni hh_1 vastavalt joonisele.
 $m-L$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest miinus 2 sm.
 Punktist L joonistada täisnurga all sirgjoon $C-F_1$ jooneni, kujuneb LL ja taljejoonel L_1 .
 L_1-l 1 sm.
 $LL-6$ $1\frac{1}{2}$ sm.
 Ühendada L_1 ja 6 sirgega allapoole. 4 ja L_1 vahe keskkohalt võtta tsenter ja kanda tsentri ja hh_1 pikkus $ll-6$ joonele, kujuneb punkt 8.
 $8-8a$ $2\frac{1}{2}$ sm.
 Joonistada selja küljeõmblus punktist L , läbi ll ja 6 kuni 8a vastavalt joonisele.
 L_1-l $1\frac{1}{2}$ sm.
 $F-7$ rinna ümbermõõt plus 13 sm. miinus $\zeta-cc$ ja 5-6 vahe.
 Ühendada punktid l ja 7 sirgega allapoole. L_1 tsentrist kanda tsentri ja 8a pikkus $l-7$ joonele, kujuneb punkt 9.
 $9-9a$ 2 sm.
 Joonistada esipoole küljeõmblus punktist L läbi l ja 7 kuni 9a vastavalt joonisele; joonistada küljetüki alumine äär nagu joonises.
 $T-WW$ $6\frac{1}{2}$ sm.
 $WW-W_1$ 3 sm.

Joon. 64.

Punktist W_1 joonistada täisnurga all
joon alumise ääreni; kujuneb punkt
11 $\frac{1}{2}$ sm. H joonest allpool.

W_1-W_2 11 sm.

11—10 $2\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada punkt 10 punktiga W_2
sirgega.

Joonistada sisselõige nagu joonises.

W_2-10 võrdub W_2-11 joonele.

Joonistada alumine äär punktist 9a
kuni 10, punktist 11—12 vastavalt
joonisele.

Ülekäigu laius tehakse 10 sm.

Voltide jaoks on juure antud üleval
5 ja all 7 sm.

Skitse kujutab selle moodsa palitu
vormi.

Krae kontsruktsioon on toodud
joon. 57.

Palitu peleriinega proportsionaal mõõtude järele.

M õ õ d u d.

Joon. 65.

Rinna ümbermõõt 44 sm. Palitu pikkus 106 sm.
Talje pikkus 38 „

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk A , a , H .

$A-D$ $\frac{1}{4}$ rinna ümbermõõtu plus 7 sm.

$A-B$ taljepikkus.

$A-H$ palitu pikkus.

$B-C$ 18 sm.

Punktidest D , B , C ja H joonistada
täisnurga all $A-H$ joonelt jooned
paremale.

$B-b$ 2 sm.

Ühendada A ja b ; läbilõike kohal D
joonega kujuneb d .

$C-c$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada b ja c ; pikendada joont
alumise ääreni, kujuneb punkt h .

$d-G$ $\frac{1}{2}$ rinna ümbermõõtu plus 4 sm.

$d-m$ $\frac{1}{2}$ $d-G$ vahest plus 2 sm.

Punktist m joonistada täisnurga all
joon ülesse.

$A-a$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest.

$a-aa$ $\frac{1}{4}$ $A-a$ vahest.

Ühendada A ja aa nõigus joonega.

$d-S$ rinna ümbermõõt plus 2 sm.

$S-S_1$ 4 sm.

Ühendada aa ja S_1 ; läbilõike kohal
 m joonega kujuneb J .

$J-i$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$m-M$ $d-m$ vahe plus 1 sm. Punktist M
joonistada sirge täisnurga all ülesse.

$G-R$ $\frac{1}{2}$ rinna ümbermõõtu plus 7 sm.

G tsentrist läbi punkti R joonistada
kaarjoon ettepoole.

$R-r$ kahekordne $A-a$ vahe.

$M-R$ joonelt täisnurga all tõmmata

joon läbi r . Ühendada r ja S_1 sir-
gega.

$r-r_1$ 1 sm.

S_1 tsentrist läbi r_1 joonistada kaar-
joon paremale poole.

Ühendada punktid R ja D .

$R-ii$ $aa-i$ vahe miinus 1 sm.

$m-m_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$G-G_1$ 1 sm.

G_1-g $1\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada käe auk vastavalt jooni-
sele.

Punktist S tõmmata täisnurga all
joon $C-f$ jooneni.

$F-F_1$ $2\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada punktid S ja F_1 ; piken-
dada joont ülesse, kuni see r_1 tõm-
mata kaarjoont läbi lõikab — kuju-
neb punkt rr , ja alla kujuneb
punkt 13.

$m-L$ $\frac{1}{2}$ $m-G$ vahest miinus 2 sm.

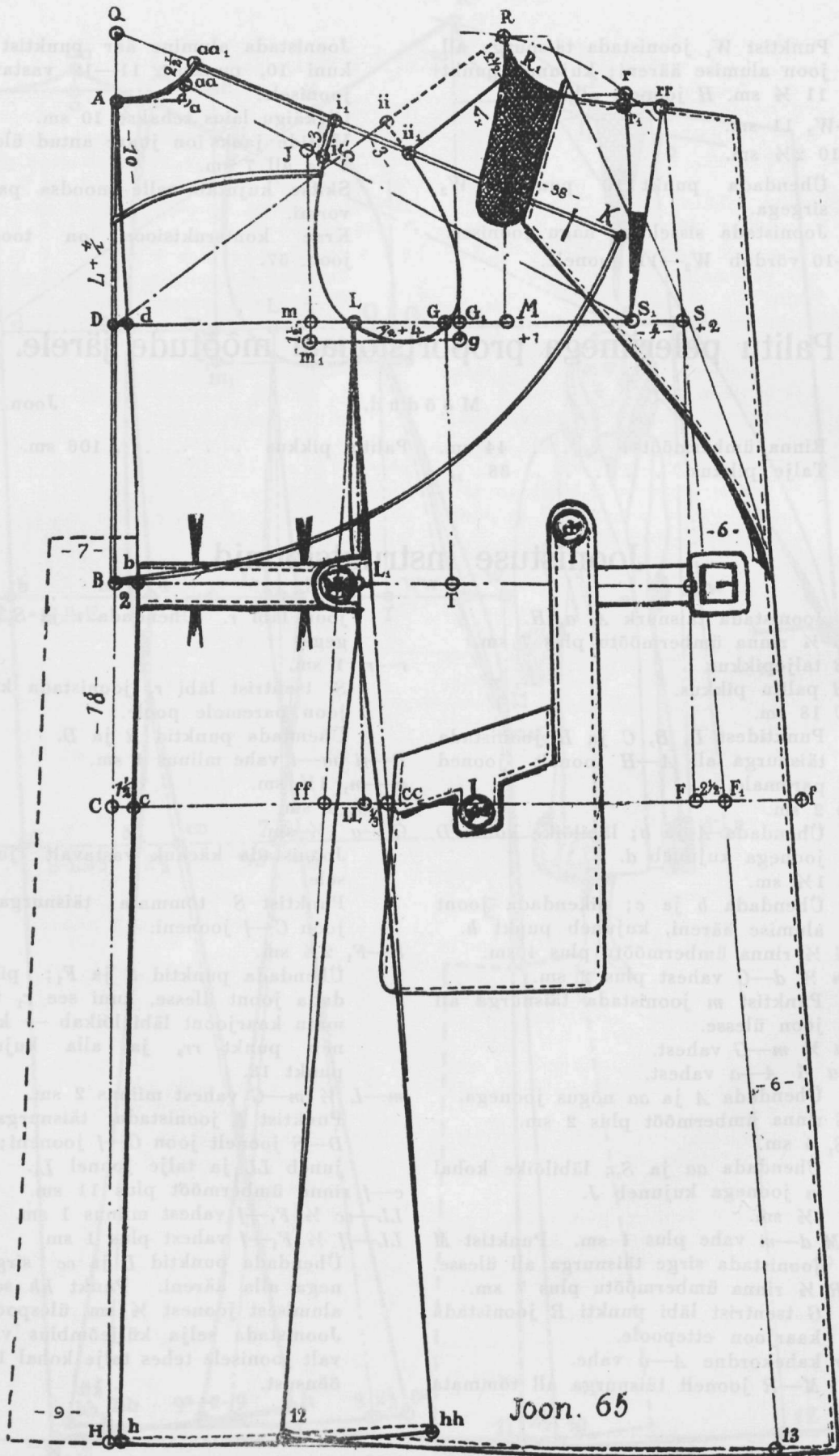
Punktist L joonistada täisnurga all
 $D-S$ joonelt joon $C-f$ jooneni; ku-
juneb LL ja talje joonel L_1 .

$c-f$ rinna ümbermõõt plus 11 sm.

$LL-cc$ $\frac{1}{2}$ F_1-f vahest miinus 1 sm.

$LL-ff$ $\frac{1}{2}$ F_1-f vahest plus 1 sm.

Ühendada punktid L ja cc sirgjoon-
nega alla ääreni. Punkt hh seisab
alumisest joonest $\frac{1}{2}$ sm. ülespoole..
Joonistada selja küljeõmbelus vasta-
valt joonisele tehes talje kohal 1 sm.
õõnsust.

Joon. 65

Ühendada L ja ff sirgega alla ja kanda $LL-hh$ pikkus $L-ff$ joonele; kujuneb punkt 12.

Joonistada esipoole küljeõmblus punktist L läbi L_1 nagu joonises kujutatud.

Ülekäigu laius on 6 sm. Reväärid joonistada vastavalt joonisele.

Pelleriine joonistus.

Punktist aa kuni aa_1 mõõta täisnurga all $2\frac{1}{2}$ sm.

$i-i_1$ 3 sm.

Pikendada selja käeaugu joont punktist $i-i_1$ vastavalt joonisele.

$R-R_1$ ära märkida $aa-aa_1$ vahe, s. o. $2\frac{1}{2}$ sm.

$ii-ii_1$ on $i-i_1$ vahe, s. o. 3 sm.

Ühendada R_1 ja ii_1 sirjoonega.

R_1 kuni ii_1 on aa_1-i_1 vahe miinus 1 sm.

Pikendada aa_1 ja i_1 joont alla- ja ülespoole.

$A-H$ joonel kujuneb punkt Q .

Punktist aa_1 ära mõõta soovitud pelleriine pikkus, mis harilikult tehakse taljejoone pikkuseni, nagu praegusel juhusel.

aa_1-K pelleriine pikkus 38 sm.

Q tsentrist läbi punkti K joonistada kaarjoon $Q-H$ jooneni.

Pelleriine kontuurjooni märgib ära kahekordne joon.

Kui esipoolele tahetakse teha pelleriine, siis joonistatakse niisamuti kui seljapoole juures. Pelleriine on joonistatud koketiga, mille laius on selja keskkohal 10 sm. ja käeaugus 5 sm., nagu joonisel märgitud.

Moodsate kleitide joonistamine proportsionaal mõõtude järele.

Kleitide joonistamine proportsionaal mõõtude järele sünnib samuti kui võetud mõõtudega. Et aga siin pole kõiki tarvisminevaid mõõtusid, siis arvestatakse nad välja niisamuti kui proportsionaal mõõtu-

dega joonistatud palitute juures, ainult selle vahega, et juureandmised on väiksemad. Selleks, et ära hoida arusaamatusi, on toodud all-järgneval kleidil täis konstruktsioon.

Moodne kloš kleit.

M õ õ d u d.

Joon. 66 ja 66-a.

Rinnamõõt 48 sm.
Puusamõõt 53 ..

Taljepikkus 39 sm.
Pikkus 120 ..

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk AEH .

$A-D$ seljakõrgus. $\frac{1}{4}$ rinnamõõdust plus 7 sm.

$A-B$ taljepikkus.

$A-H$ kleidi pikkus.

$B-C$ puusade kõrgus 19 sm.

Punktidest D , B , C ja H tõmmata täisnurga all jooned paremale.

$B-b$ 2 sm.

Ühendada A ja b sirgega ja pikendada joont alla ääreni, läbilõike

kohal D joonega kujuneb d , C joonega c .

$d-S$ rinnamõõt plus 2 sm.

$d-G$ $\frac{1}{2}$ rinnamõõtu plus 4 sm.

Punktist G joonistada joon täisnurga all alla ja ülesse.

$d-m$ $\frac{1}{2}$ $d-G$ plus 2 sm.

Punktist m joonistada täisnurga all joon ülesse, läbilõike kohal A joonega kujuneb E .

$A-a \frac{1}{2} m-G$ vahest.

$S-S_1$ 2 sm.

Joonlaud panna aa ja S_1 peale ja tõmmata joon, läbilõike kohal $m-E$ joonega kujuneb J .

$J-i$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$m-M$ $d-m$ vahe plus 1 sm.

Punktist M joonistada täisnurga all joon ülesse.

$G-R$ $\frac{1}{2}$ rinnamõõtu plus 7 sm.

$R-R_1$ 4 sm.

$G-G_1$ 1 sm.

G_1 tsentrist läbi R_1 joonistada kaarjooon paremale.

R_1-r kahekordne $A-a$ vahe. Joonistada kaelaauk.

Ühendada R_1 ja D sirgega.

R_1-i on $aa-i$ vahe miinus 1 sm.

Joonistada käe auk rinnajoonest vähe allapoole ja vastavalt joonisele.

Punktist S tõmmata täisnurga all joon $C-F_1$ jooneni, kujuneb F . Ühendada r ja S kuni alumise jooneni.

$m-L \frac{1}{2} m-G$ vahest.

Punktist L joonistada täisnurga all joon $C-F_1$ jooneni, leiame punkti LL . $c-F_1$ puusamõõt plus 3 sm.

$LL-cc \frac{1}{2} f-F_1$ vahest plus 1 sm.

Ühendada L ja cc ; pikendada joont alumise jooneni.

$LL-cc \frac{1}{2} f-F_1$ vahest miinus 1 sm.

Ühendada L ja ff ; pikendada joont alla.

Vöö (kurt) tehakse taljejoonest allapoole 2 sm. ja 2 sm. lai.

Et kleit on jaotatud ühetasasteks jagudeks, nagu seda kujutab skitse joon. 66-a, siis tuleb joonis samuti jagada ühelaiusteks vahedeks. Nimeetatud vahed oma ülemises osas on ebataasased ja kõrgus on joonisel märgitud, kuid allosas lõpevad kõik vahed ühekõrgusel 6 sm. allapoole puusajoont ümmarguste otstega, kuna sealt vahelt pikendatud jooni mööda lastakse kloš juure, mis praegusel juhusel on 10 sm. Kõik muud peensused on toodud joonisel.

Kleit boleroga.

Joon. 67 ja 68.

Joonistuse instruksioonid.

Et see kleit ei erine harilikust kleidi ülesseadest oma ülemises osas, siis ei ole tarvilik siin tuua selle osa konstruktsiooni. Bolero jaoks mingisugust erist ülesseadet ei ole, vaid see joonistatakse kohe kleidiga ühes, andes all äärel ja ees sarnase joone, nagu seda nõuab mood. (Vaata skitse 67—68-a.) Joonises on kõik need peensused ära tähendatud, mis tarvilikud Bolero joonistamise juures.

Kleidi alumine osa, s. o. kuue konstruktsioon (Joon. 68) joonistatakse, nagu kuue kitsas vorm väikeste muudatustega, mis kutsub esile kuue vorm ja stiil. Kuue konstruktsioon on järgmine:

Joonistada sirgjoon $A-H$.

$A-H$ kuue eest pikkus.

$A-J$ puusa kõrgus 20 sm.

Punktist J joonistada täisnurga all $A-H$ joonelt joon paremale.

$J-G$ puusamõõt plus 1 sm.

$J-l_1 \frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 2 sm.

Punkti l_1 tsentrist läbi punkti G joonistada kaarjooon ülesse.

$G-F \frac{1}{10}$ puusamõõtu.

Ühendada l_1 ja F_1 sirgega.

F punktist l_1-F joonelt tõmmata täisnurga all joon ülesse ja alla.

$F-C$ 20 sm.

$C-K$ kuue tagant pikkus.

Ühendada A ja C .

$A-S \frac{1}{2} C-A$ vahest.

Punktist S tõmmata täisnurga all joon $A-C$ joonelt alla, puusajoonele kujuneb punkt l .

Joonistada kuue alumine äär.

$A-aa \frac{1}{2} A-S$ vahest.

$J-i \frac{1}{2} J-l$ vahest.

Ühendada aa ja i , pikendada joont alla ääreni saame punkti h .

$J-J_1$ 14 sm. J_1 tõmmata täisnurga all joon küljejooneni, kujuneb punkt ll .

Punktidest J_1 , i_1 ja ll võtta tsentrid ja joonistada kaarjooned H , h ja L punktidest vasakule.

$H-H_1$ |
 $h-h_1$ | 20 sm.
 $L-L_1$ |

$A-a$ $\frac{1}{4}$ taljemõõdust.

$a-aa$ on sisselõige.

$aa-d$ $\frac{1}{4}$ taljemõõdust.

Laius $d-S$ vahel kukkub välja.

$S-cc$ $\frac{1}{2}$ $S-C$ vahest.

$F-g$ $\frac{1}{2}$ $l-F$ vahest.

Ühendada cc ja g , pikendada joont alumise ääreni, saame punkti KK .

$F-F_1$ 14 sm.

Ühendada punktid ll ja F_1 , läbilõike kohal $cc-KK$ joonega kujuneb punkt g_1 .

Punktidest g_1 ja F_1 võtta tsentrid ja joonistada kaarjooned vasakule.

$KK-KK_1$ | 20 sm.

$K-K_1$ |

$C-c$ $\frac{1}{4}$ taljemõõdust.

$cc-e$ $\frac{1}{4}$ taljemõõdust.

Laius punktide $S-e$ ja $c-cc$ vahel on määratud sisselõigeteks.

Lainelised jooned punktide J_1 , i , ll , g_1 ja F_1 juures tähendavad venitamist.

Kloš-voltidega kleit.

Joon. 69.

Joonistuse instruksioonid.

Selle kleidi põhiplaani on sarnane eelmistele, sellepärast ei ole tarvilik tuua põhikonstruktsiooni, vaid märkida seda, mis selgituseks tarvilik. Vastavalt moele märgitakse läbilõike jooned (vaata skitse Joon. 69-a.), millised on üksteisest 6 sm. kaugusel oma ülemises osas, all on see laius esipoolel 8 sm. ja seljal 7 sm., nagu

see Joon. 69. on tähendatud. Läbilõigete vahelt juureantavate kloš-voltide laius ülal on 1 sm., all aga on see vastavalt moele ja maitsele 10 kuni 14 sm. — praegusel juhusel 14 sm. Et kleit taljekohalt mitte liig lai ei oleks, on tarvilik seda vähe sisse joonistada $1\frac{1}{2}$ kuni $2\frac{1}{2}$ sm. Kõik peensused on näha joonisel.

Pihikute joonistus.

Joon. 70 ja 71.

Joon. 70 ja 71 kujutavad enesest kaks pihiku vormi. Esimene joon. 70 on lihtne vorm — koosneb seljatükist ja esipoolest ühe rinna sisselõikega, teine joon. 71 on konstrueeritud selja läbilõikega, küljetüki ja kahe rinna sissoniga (sisselõikega).

Lihtsa pihiku (joon. 70) otstarve

seisab selles, et hoida ülemist keha jagu vastavas vormis, kuna teine (joon. 71) asendab korsetti, hoides nii ülemist, kui ka alumist kehaosa ilusas vormis.

Nende pihikute ülesseade ei erine harilikust põhiplaani konstruktsioonist, välja arvatud mõned muudatused, millised on tarvilikud ära tähendada.

Lihtne pihik.

M õ õ d u d.

Joon. 70.

Rinnamõõt 48 sm.
 Taljemõõt 38 „
 Taljepikkus 39 „
 Käeaugu kaugus 27 „

Käeaugu sügavus 30 sm.
 Rinnakõrgus 35 „
 Taljekõrgus 52 „

Muudatused konstruktsioonis.

$d-G$ käeaugu kaugus ilma juure andmiseta 27 sm.

$d-S$ rinna ümbermõõt juure andmiseta 48 sm.

$G-R$ käeaugu sügavus juureandmiseta miinus $A-a$ vahe.

$B-l$ } $\frac{1}{2}$ taljemõõtu 19 sm.

$ll-T$ }

$W-w$ } $\frac{1}{2}$ taljemõõtu 19 sm.

$T-nw$ }

Rinna sisselõige tehakse eelmiste sarnaste joonistuste eeskujul.

Kõik muud peenseused on joonisel märgitud.

Pihiku (korssaži) konstruktsioon läbilõigatud seljaga, küljetüki ja kahe rinna sussoniga.

Joon. 71.

Põhiplaan joonistatakse täpselt eel-pool toodud joon, 70 muudatustega, milliste kordamine oleks mõtetu; — siin on toodud ainult need muudatused, mis tarvilikud selles joonistuses.

$B-C$ 20 sm.

$C-H$ 6 sm.

$B-b$ 2 sm.

$C-c$ $1\frac{1}{2}$ sm. Ühendada b ja c sirgega.

$aa-X$ 6 sm.

$b-bb$ $\frac{1}{10}$ talje ümbermõõdust.

$c-cc$ $b-bb$ vahe plus 1 sm.

Joonistada selja läbilõike joon vastavalt joonisele.

$bb-4$ $2\frac{1}{2}$ sm.

$cc-cc_1$ 1 sm.

Joonistada punktist X läbi punkti 4 ja cc_1 punktini hh vastavalt joonisele.

$m-m_1$ 4 sm.

m_1-mm $1\frac{1}{2}$ sm.

$4-ll$ $\frac{2}{10}$ taljemõõdust (kahekordne $b-bb$ punktide vahe).

Punktist ll tõmmata sirgjoon puusa jooneni; kujuneb punkt 5.

$5-10$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada külje joon punktist mm läbi ll ja 10 punktini 19, nagu joonises kujutatud.

$ll-L$ on pool ll ja T vahekaugusest.

$L-l$ $\frac{1}{10}$ talje ümbermõõdust.

$L-l_1$ on samuti $\frac{1}{10}$ talje ümbermõõdust — kokku $L-l$ vahega on $\frac{2}{10}$ talje ümbermõõdust, nagu joonises märgitud. l_1 tõmmata täisnurga all sirgjoon alla kuni puusajooneni, kujuneb punkt 6.

$G-G_1$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada mm ja l ; ühendada punktid G_1 ja T_1 , G_1 ja l_1 , nagu joonises näha.

$6-7$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada l_1 läbi punkti 7, punktini 17, nagu joonises.

$R-1$ on rinna kõrguse mõõt miinus $A-a$ vahe.

$1-3$ $\frac{1}{2}$ punktide 1 ja 2 vahest.

$3-P$ $\frac{1}{10}$ talje ümbermõõdust.

$3-P_1$ on seesama $\frac{1}{10}$ talje ümbermõõdust.

$R-W$ talje kõrgus miinus $A-a$ vahe.

$W-W_1$ $\frac{2}{10}$ talje mõõdust.

$W-F$ 17 sm.

$F-F_1$ $\frac{2}{10}$ talje mõõdust plus $\frac{1}{2}$ sm.

P tsentrist läbi W_1 tõmmata lühike kaarjoon pahemale.

W_1-W_2 4 sm.

W_2-W_3 $\frac{1}{10}$ taljemõõdust.

W_3-tt $\frac{1}{2}$ punktide W_3 ja W_2 vahest.

Ühendada punkt 3 punktiga tt kuni alla ääreni.

$tt-ff$ $W-F$ vahe.

$ff-f$ } $\frac{1}{10}$ taljemõõdust plus 1 sm.

$ff-f_1$ }

Ühendada P , W_1 läbi F_1 punktini 13; niisama punktist P läbi W_2 ja f punktini 14, nagu joonises.

Ühendada P_1 punktiga W_3 , sealt edasi läbi f_1 punktini 15, nagu joonises kujutatud.

$T-t$ $\frac{2}{10}$ taljemõõdust.

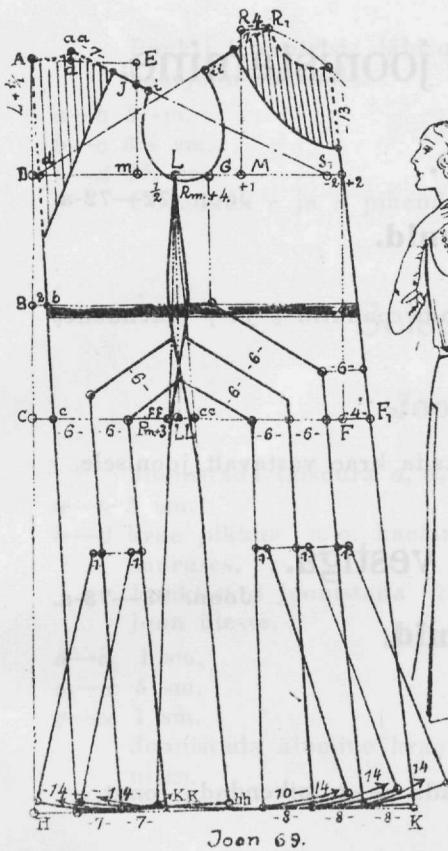
Punktist t tõmmata täisnurga all sirgjoon alla, puusa joonel kujuneb punkt 8, all äärel 16.

cc_1-f_2 puusamõõt miinus $F-F_1$, $f-f_1$ ja $c-cc$ vahe.

$7-9$ on $\frac{1}{2}$ $8-f_1$ vahest.

$10-11$ on samuti $\frac{1}{2}$ $8-f_2$ vahest.

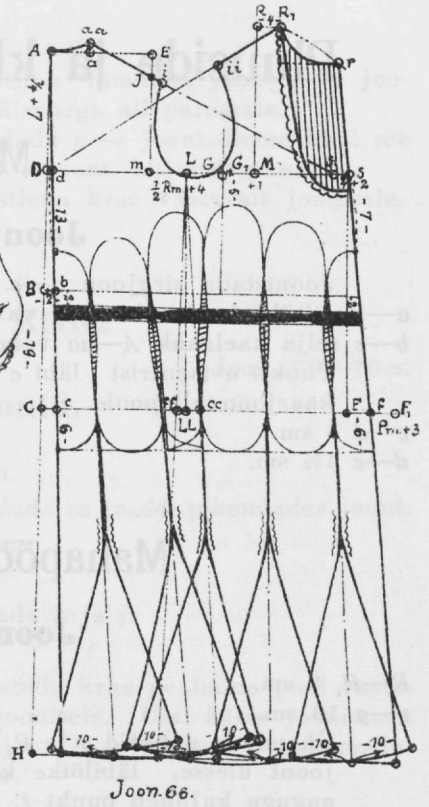
Joonistada esipoole küljejoon punktist T punktini 18 läbi punkti 9, ja küljetüki joon punktist l läbi punkti 11 punktini 20, nagu joonises. Kõik muud peenseused on joonises ära tähendatud.

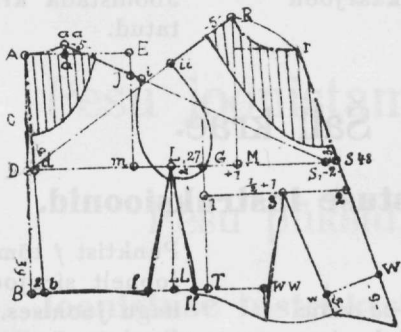
Joon 69.

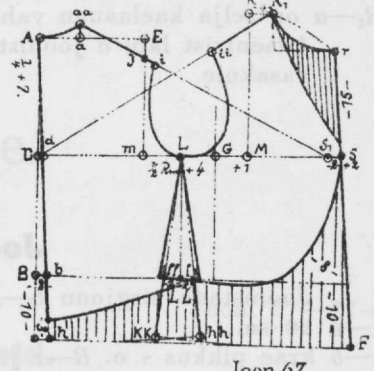
Joon 69a Joon 67-68a Joon 66a

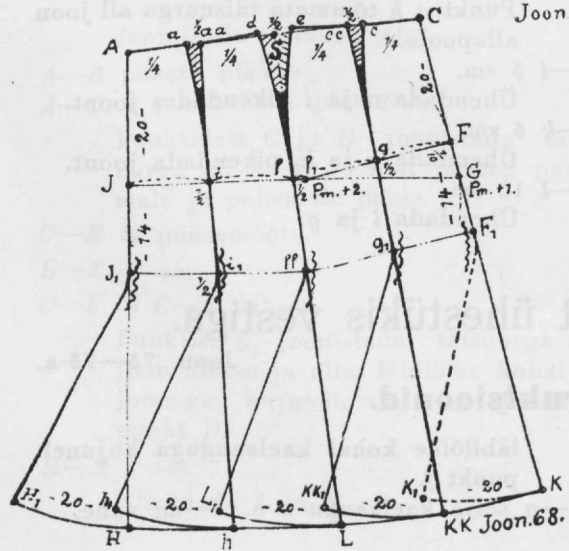
Joon 66.

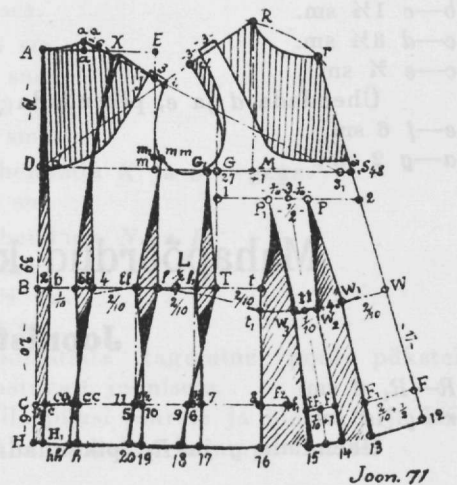
Joon 70.

Joon 67

KK Joon 68.

Joon 71

Pluuside ja kleitide kraede joonistamine.

Mahapöördud krae.

Joon. 72—72-a.

Joonistuse instruksioonid.

- Joonistada sirgjoon $a-c$.
 $a-b$ esitüki kaelaauk $R-r$ vahe.
 $b-c$ selja kaelaauk $A-aa$ vahe.
Punkti a tsentrist läbi c joonistada
kaarjoon allapoole.
 $c-d$ 8 sm.
 $d-e$ $1\frac{1}{2}$ sm.
- $d-f$ $1\frac{1}{2}$ sm.
Ühendada punktid e ja f pikendades
joont.
 $f-g$ 5 sm.
 $a-h$ 7 sm.
 $h-i$ 1 sm.
Joonistada krae vastavalt joonisele.

Mahapöördud krae ühes vestiga.

Joon. 73—73-a.

Joonistuse instruksioonid.

- $R-R_1$ 3 sm.
 $r-g$ 10 sm.
Ühendada punktid g ja R_1 ; pikendada
joont ülesse, läbilõike kohal kaela-
auguga kujuneb punkt f .
 R_1-a on selja kaelaaugu vahe.
 f tsentrist läbi a joonistada kaarjoon
vasakule.
- $a-b$ 4 sm.
 $b-c$ $3\frac{1}{2}$ sm.
 $b-d$ 1 sm.
Ühendada $c-d$; pikendada joont.
 $d-e$ $4\frac{1}{2}$ sm.
Joonistada krae nagu joonises kju-
tatud.

Šall krae.

Joon. 74—74-a.

Joonistuse instruksioonid.

- Joonistada sirgjoon $b-h$.
 $h-a$ 20 sm.
 $a-b$ krae pikkus s. o. $R-r$ ja $A-aa$ vahe.
Punkt a tsentrist läbi punkti b joo-
nistada kaarjoon vasakule.
 $b-c$ $1\frac{1}{2}$ sm.
 $c-d$ $3\frac{1}{2}$ sm.
 $c-e$ $\frac{3}{4}$ sm.
Ühendada d ja e , pikendada joont.
 $e-f$ 6 sm.
 $a-g$ 2 sm.
- Punktist f tõmmata täisnurga all $d-f$
joonelt sirgjoon ja joonistada krae
nagu joonises.
Punktist h tõmmata täisnurga all joon
allapoole.
 $h-i$ 5 sm.
Ühendada a ja i pikendades joont.
 $i-k$ 5 sm.
Ühendada k ja h , pikendada joont.
 $h-l$ 10 sm.
Ühendada l ja g .

Mahapöördud krae eest ühestükis vestiga.

Joon. 75—75-a.

Joonistuse instruksioonid.

- $R-R_1$ 3 sm.
 $r-g$ 10 sm.
Ühendada g ja R_1 , pikendada joont;
 R_1-a selja kaelaaugu s. o. $A-aa$ vahe.
läbilõike kohal kaelaauguga kujuneb
punkt f .

Punkti *f* tsentrist läbi *a* joonistada *d—e* 5 sm.
kaarjoon vasakule.

a—b 8 sm.

b—c 3½ sm.

b—d 1¼ sm.

Ühendada *c* ja *d* pikendades joont.

Punktist *e* tõmmata joon *c—e* joonelt täisnurga all paremale.

Pikendada *g—r* joont ülesse kuni see lõikab *e* joont, kujuneb punkt *f*₁.

Viimistleda krae vastavalt joonisele.

Seisev mahapöördud krae.

Joon. 76—76-a.

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *a, d, b*.

a—b 5 sm.

a—d krae pikkus s. o. kaelamõõt pooles suuruses.

Punktist *d* joonistada täisnurga all joon ülesse.

*d—d*₁ 1 sm.

*d*₁—*c* 5 sm.

c—cc 1 sm.

Joonistada alumine krae nagu joonises.

*d*₁—*dd* 1 sm.

Ühendada *cc* ja *dd*, pikendades joont.

da—e 1½ sm.

a—f 1 sm.

Ühenada *b* ja *f*.

f—g 1 sm.

Joonistada krae pealne pool vastavalt joonisele. Ülal ääres joonistada krae joon *b—c* joonest ½ sm. madalamale.

Pesu joonistamine.

Pesu püksid.

Joon. 77—77-a.

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk *ABD*.

A—B pükste pikkus.

A—C ½ puusamõõtu plus 2 sm.

Punktidest *C* ja *B* joonistada täisnurga all *A—B* joonelt jooned paremale ja pahemale poole.

C—E ½ puusamõõtu.

*E—E*₁ 3 sm.

C—F ¼ *C—E* vahest.

Punktist *E*₁ joonistada täisnurga all joon ülesse ja alla, läbilõike kohal *B* joonega kujuneb *K*, *A* joonega punkt *D*.

B—M 1 sm.

Ühendada *F* ja *M*.

Joonistada pükste esipool nagu joonises.

*A—A*₁ 5 sm.

F—L 6 sm.

C—H 10 sm.

B—b 1 sm.

Ühendada *K* ja *b* sirgega.

B—N 3 sm.

Ühendada *N* ja *L*.

L—l 1 sm.

D—J 1½ sm.

*A*₁—*a* 8 sm.

Joonistada tagumine pool pükstel vastavalt joonisele.

Alla püksti säärele ja ülesse talje kohale pannakse kummpael sisse.

Särk-püksid (Combination).

Joon. 78—78-a.

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk ABF .

$A-A_1$ 3 sm.

$A-R$ 20 sm.

Kui joonistatakse särk-püksid võetud mõõtude järel, siis tuleb taljepikkusest maha arvata seljakõrgus — saame $A-R$ vahe.

$R-D$ 19 sm.

$D-E$ 20 sm.

$E-F$ 7 sm.

Punktidest R , D , E ja F joonistada täisnurga all $A-F$ joonelt sirgjooned paremale.

$A-B$ rinnamõõt 46 sm. plus 2 sm.

Punktist B joonistada täisnurga all $A-B$ joonelt joon alla, läbilõike kohal D joonega kujuneb M , E joonega G .

$A-C$ $\frac{1}{2}$ $A-B$ vahest.

Punktist C joonistatud joonel täisnurga all $A-B$ joonelt kujuneb läbilõike kohal R joonega S , D joonega T .

$D-d$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$S-r$ |
 $S-rr$ | $1\frac{1}{2}$ sm.

$d-K$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 1 sm.

$M-KK$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 1 sm.

Ühendada punktid C ja r , r ja K , pikendades joont alla.

$A-C$ vahe keskkohalt võtta tšenter ja kanda tšentri ja F pikkus $r-K$ joonele, saame punkti h .

Ühendada punktid C ja rr , rr ja KK . $r-h$ pikkus on võrdne $rr-hh$ pikkusele.

$E-L$ }
 $G-H$ } $\frac{1}{4}$ puusamõõtu.

Punktidest L ja H joonistada täisnurga all $L-H$ joonelt sirgjooned alla, kujunevad punktid N ja J .

Joonistada alumine äär punktist h kuni K ja punktist hh kuni J nagu joonises.

$B-B_1$ 4 sm.

Joonistada piirjooned (ümbrusjooned), nagu joonises.

$K-K_1$ 2 sm.

Ühendada K_1 ja d , R ja r .

Punkt W asub S ja T vahe keskkohal. Tõmmata punktist W joon paremale $1\frac{1}{2}$ sm. allapoole punkti M .

B_1-b 3 sm.

Ühendada b ja rr .

Punkt P asub rr ja b vahe keskkohal.

$P-P_1$ 2 sm.

Punkt P on sirgjoonest allapoole 1 sm. ja P_1 $\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada sisselõige $P-P_1$ nagu joonises.

Kõik peensused on toodud joonisel.

Öö särk.

Joon. 79—79-a.

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk AHE .

$A-D$ selja kõrgus.

$A-B$ talje pikkus.

$A-H$ särgi pikkus.

Punktidest D , B , H joonistada täisnurga all jooned paremale.

$B-b$ 1 sm.

Ühendada A ja b sirgjoonega ja pikendada joont alla, alumisel joonel kujuneb punkt H_1 , D joonel d .

$d-G$ $\frac{1}{2}$ rinnamõõtu plus 4 sm.

$G-m$ $\frac{1}{4}$ $d-G$ vahest.

Punktist G joonistada joon täisnurga

all $D-KK$ joonelt alla B joonele, läbilõike kohal kujuneb L .

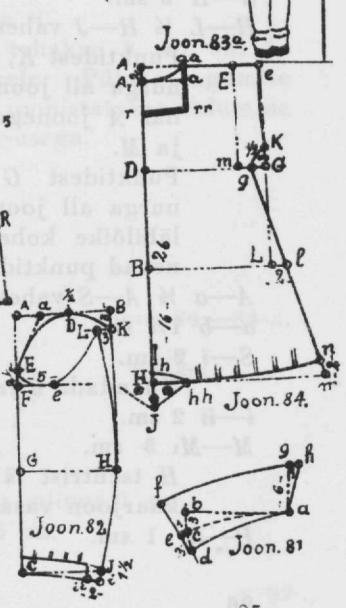
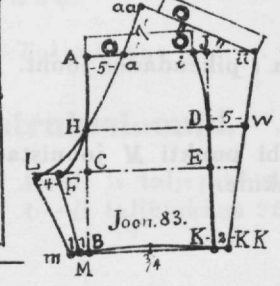
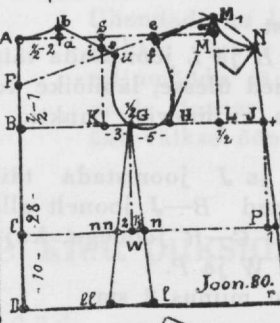
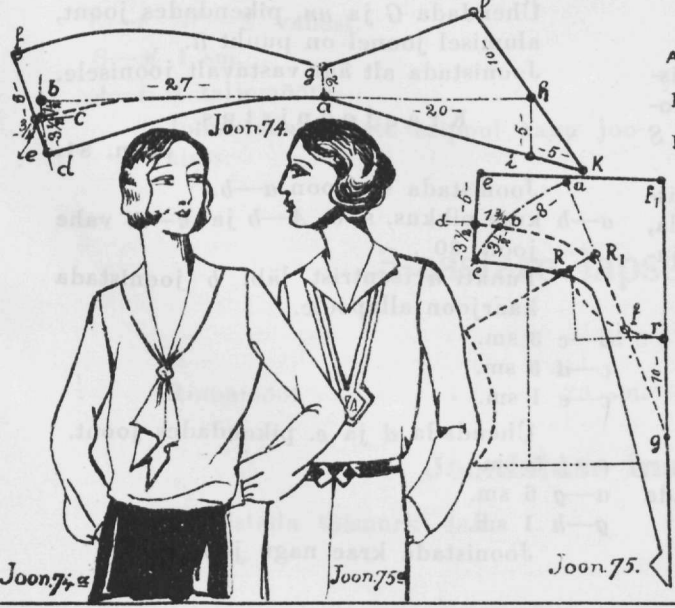
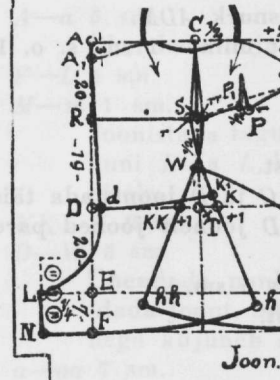
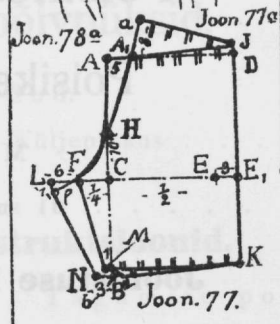
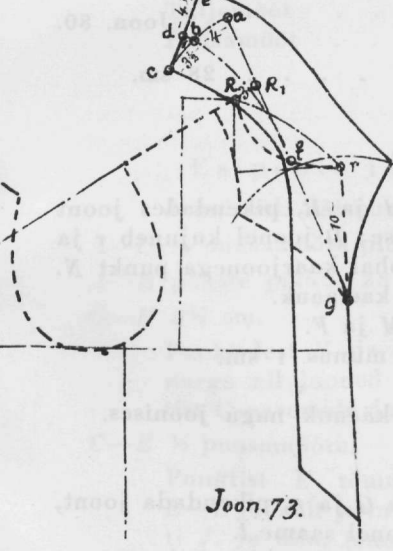
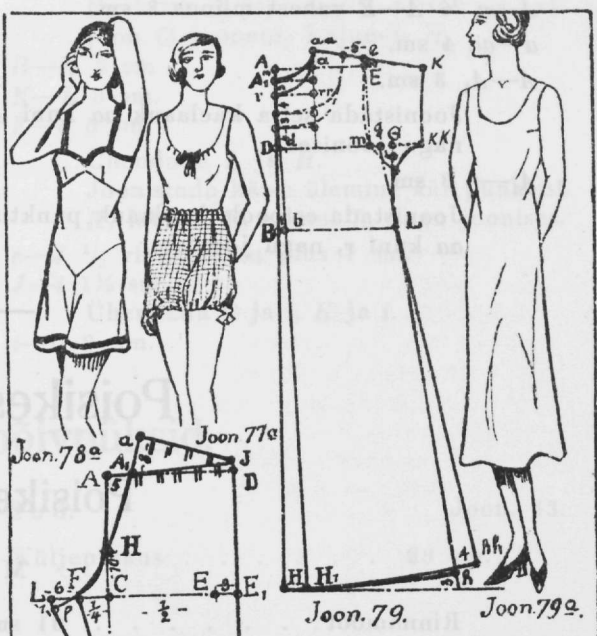
$G-g$ 3 sm.

Ühendada g ja L pikendades joont, leiame selja küljejoone. Punkt h seisab alumisest sirgjoonest 3 sm. ülespoole.

$h-hh$ 4 sm.

Ühendada hh ja L , leiame esipoole küljejoone.

Punktist m joonistada täisnurga all $D-KK$ joonelt joon ülesse, saame punkt E .

$A-a \frac{1}{2} A-E$ vahest miinus 3 sm.

$a-aa$ 4 sm.

$A-A_1$ 3 sm.

Joonistada selja kaelaauk aa kuni A_1 nagu joonises.

A_1-r 3 sm.

Joonistada esipoole kaelaauk punktist aa kuni r , nagu joonises.

$E-e$ 2 sm.

Ühendada aa ja e sirgjoonega.

$e-K$ 13 sm.

$m-KK$ 12 sm.

Ühendada K ja KK ja sealt edasi ilusa nõgus joonega kuni L .

Punkteeritud jooned kujutavad sügavat kaelaugu väljalõiget, mis joonises märgitud.

Poisikeste riided.

Poisikese pluuse.

M õ õ d u d.

Joon. 80.

Rinnamõõt 31 sm. Taljepikkus 28 sm.

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk ADM .

$A-B \frac{1}{2}$ taljepikkust miinus 1 sm. s. o. 13 sm.

$A-C$ taljepikkus.

$C-D$ 10 sm.

$B-F \frac{1}{2} A-B$ vahest.

Punktidest B , C ja D joonistada täisnurga all $A-D$ joonelt jooned paremale.

$B-J$ rinnamõõt plus 5 sm.

$B-G \frac{1}{2} B-J$ vahest.

$G-K$ 3 sm.

$G-H$ 5 sm.

$H-L \frac{1}{2} H-J$ vahest.

Punktidest K , H ja L joonistada täisnurga all jooned ülesse, läbilõike kohal A joonega kujunevad punktid S ja M .

Punktidest G ja J joonistada täisnurga all jooned $B-J$ joonelt alla, läbilõike kohal $C-R$ joonega, kujunevad punktid W ja P .

$A-a \frac{1}{2} A-S$ vahest miinus 2 sm.

$a-b$ $1\frac{1}{4}$ sm.

$S-i$ 2 sm.

Ühendada b ja i pikendades joont.

$i-ii$ 2 sm.

$M-M_1$ 3 sm.

H tsentrist läbi punkti M joonistada kaarjoon vasakule.

$P-R$ 1 sm.

Ühendada J ja R , pikendades joont alla ja ülesse; D joonel kujuneb r ja läbilõike kohal kaarjoonega punkt N . Joonistada kaelaauk.

Ühendada M ja F .

$N-e$ $b-ii$ vahe miinus 1 sm.

$e-f$ 1 sm.

Joonistada käeauk nagu joonises.

$W-n$ $1\frac{1}{2}$ sm.

$W-nn$ 2 sm.

Ühendada G ja n , pikendada joont, alumisel joonel saame l .

Ühendada G ja nn , pikendades joont, alumisel joonel on punkt ll .

Joonistada alt äär vastavalt joonisele.

K r a e j o o n i s t u s.

Joon. 81.

Joonistada sirgjoon $a-b$.

$a-b$ krae pikkus, s. o. $A-b$ ja $M-N$ vahe joon. 80 .

Punkti a tsentrist läbi b joonistada kaarjoon allapoole.

$b-c$ 3 sm.

$c-d$ 3 sm.

$c-e$ 1 sm.

Ühendada d ja e , pikendades joont.

$e-f$ 5 sm.

$a-g$ 6 sm.

$g-h$ 1 sm.

Joonistada krae nagu joonises.

Käise joonistus.

Joon. 82.

Joonistada täisnurk ABC .

$A-B$ $\frac{1}{2}$ rinnamõõtu.

$A-D$ $\frac{1}{2}$ $A-B$ vahest.

$A-a$ $\frac{1}{2}$ $A-D$ vahest.

$A-E$ $A-D$ vahe.

$E-C$ käise pikkus 29 sm.

$E-G$ $\frac{1}{2}$ $E-C$ vahest.

$E-F$ $2\frac{1}{2}$ sm.

Punktidest F , G ja C joonistada täisnurga all jooned paremale.

Punktist B joonistada täisnurga all joon G jooneni, kujuneb H .

$B-K$ 3 sm.

$K-L$ 3 sm.

$F-e$ 5 sm.

Ühendada L ja H .

Joonistada käise ülemine äär punktist K , läbi D , E , e kuni L , nagu joonises.

$c-J$ $\frac{1}{3}$ rinnamõõtu plus 1 sm.

$J-i$ $1\frac{1}{2}$ sm.

Ühendada C ja i , H ja i .

$i-ii$ 2 sm.

Poisikese põlvpüksid.

Mõõdud.

Joon. 83.

Taljemõõt 30 sm. Küljepikkus 28 sm.
Puusamõõt 33 „

Joonistuse instruksioonid.

Esipoole joonistus.

Joonistada täisnurk $ABii$.

$A-C$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu plus 1 sm., s. o. $17\frac{1}{2}$ s.

$A-B$ pükste pikkus 28 sm.

$C-H$ $5\frac{1}{2}$ sm.

Punktidest H ja B joonistada täisnurga all jooned paremale, ja punktist C paremale ja vasakule.

$C-E$ $\frac{1}{2}$ puusamõõtu.

Punktist E tõmmata täisnurga all $E-L$ joonelt joon ülesse, saame punkti J . ja alla, leiame K .

$C-F$ $\frac{1}{4}$ $C-E$ vahest.

$B-M$ 1 sm.

$A-i$ $\frac{1}{2}$ taljemõõtu.

Joonistada pükste esipool nagu joonises.

Tagumise poole joonistus.

$A-a$ 5 sm.

Ühendada a ja H pikendades joont.

$F-L$ 4 sm.

$M-m$ 1 sm.

Joonistada tagumise poole keskjoon B kuni L ja L kuni m vastavalt joonisele.

$KK-K$ 2 sm.

$D-W$ 5 sm.

Ühendada punktid KK ja W ; pikendada joont, läbilõike kohal $A-J$ joonena kujuneb ii .

$a-aa$ 7 sm.

Ühendada aa ja ii .

Pükste värvel tehakse 3 sm. lai ja taljemõõdu järele. Pükste tagumise poole juures joonistatakse alumine äär väikse õõnsusega.

3-aastase lapse kleit-püksid.

Mõõdud.

Joon. 84—84-a.

Rinnamõõt 28 sm. Taljepikkus 26 sm.

Joonistuse instruksioonid.

Joonistada täisnurk AeH .

$A-A_1$ 2 sm.

A_1-D $\frac{1}{2}$ taljepikkust miinus 1 sm.

A_1-B taljepikkus 26 sm.

B—H 16 sm.

Punktidest *D*, *B* ja *H* joonistada täisnurga all jooned paremale.

D—G $\frac{1}{2}$ rinnamõõtu plus 3 sm.

Punktist *G* joonistada täisnurga all joon *B* jooneni, kujuneb *L* ja ülesse *A* jooneni, kujuneb *e*.

G—m $\frac{1}{2}$ *D—G* vahest.

Punktist *m* joonistada täisnurga all joon ülesse, *A* joonel kujuneb *E*.

A—aa $\frac{1}{2}$ *A—E* vahest miinus 2 sm.

aa—a 2 sm.

Ühendada *a* ja *A*.

Joonistada selja kaelaauk nagu joonises.

G—K 3 sm.

G—g $\frac{1}{2}$ *m—G* vahest.

L—l 2 sm.

Ühendada *g* ja *l* pikendades joont alumise jooneni saame punkti *m*.

m—n 2 sm.

Joonistada pükste alumine äär punktist *n* kuni *H* nagu joonises. Joonistada punktist *e* kuni *K* ja *K* kuni *g* vastavalt joonisele.

H—h $1\frac{1}{2}$ sm.

H—hh 5 sm.

H—J $3\frac{1}{2}$ sm.

Joonistada nurk *h*, *hh*, *J* nagu joonises kujutatud.

Riiete töötamine.

Selles artiklis käsitame riiete töötamist nii palju kui võrd seda on tarvis, et anda riidele õiget tasakaalu, mis äraolenev mitte üksnes juurelõikusest, vaid ka õigest otsarbekohasest töötamisest. Kõige parem, täpsem juurelõikuse süsteem kaotab oma tähtsuse, kui selle järele lõigatud riie ei saa töötatud vastavalt riide töötamise tehnikale. Riide õmblemine iseenesest pole tähtis ainult kui tehnika, vaid ta on ka kunst, mis nõuab mitmeid aastaid õppimist ja praktikat, et jõuda selle töö oskuse täielisele valdamisele.

Nagu eelpool öeldud, ei käsita meie siin riiete töötamist täies ulatuses, mis oma ette oleks suur töö, nõuaks suuri kulusid ja siiski ei annaks soovitavaid järeldusi, sest tegelik töö nõuab tegelikku käsitust, — siin aga anname juhatuset peaasjalikult, kuidas riide jaod riidele paigutatakse, kus tagavarad juure lastakse, kuidas rinnaalused juure lõigatakse ja töötatakse, rinna, revääride, ärte, käiste töötamine, kraede pressimine, proovi valmistamine jne.

Peale lõigete kontrollimist, mis seisab selles, et õiendada õla, kaela ja käeaugu ümbrusjooned (vaata joon. 106), ühtlustada selja ja esipoole külje õmbluse jooned, neil ära märkides kokkupanemise kohad sellekohaste märkidega, paigutatakse lõike jaod nii viisi riidele, et riide jagude laius ja pikkus vastavate tagavaradega riide (kas mantli ehk šaketi) jaoks määratud kanga pinnale ära mahuks. Et riide laius on mitmesugune, siis peab sellega arvesta-

ma, kuidas kasulikud lõikeid paigutada. Täpseid reegleid selleks anda viiks liiga pikale ja pole ka nii väga tarvilik, sest praktika ise näitab, kuidas peab toimima mitmesugustel juhustel, laia ja kitsa kanga juures, suure ja väikse mõõtudega lõigete riidele asetamisel. Et nüüdse aja riided on peaaegu kõik ilma strihita, välja arvatud plüž ja sammet, siis võib lõikeid paigutada nii, et paremine, ökonoomilisemalt lõiked riide peale ära mahuvad nagu seda joon. 85—92 näitavad. Laina riide juures on otsarbekohasem lõigata riide hõlma ärte alune, saksakeelest laenatud sõna „besatz“, ühest tükist nii, et ta revääri üle pöördjoone kinni katab nagu joon. 86 kujutab. Kitsaste kangaste, suure mõõtudega lõigete juures ja ka šaketide juures tuleb „besatz“ võtta eraldi. Joon. 85 kujutab mantli seljatükki kanga murdjoonel, joon. 86 hõlmatükki ühes tükis besatziga, joon. 87 pealmist ja joon. 88 alumist käist, joon. 89 käise pööret (aufschag), joon. 90 taskut, joon. 91 alumist ja joon. 92 pealmist kraet, joon. 93 võöd (kurti). Murdjoontega piiratud tagavarad ja mantli jagude alumiste ärte ümberpöörde laiused antakse selleks juure, et pärast proovi tellitud riiete juures (valmis riiete juures antaks ainult õmblused juure) tuleb tihti ette konstruktsiooni punktide ümberpaigutamine, iseäranis kaela ja käeaugu juures, mille tõttu õla ümbruses tuleb laiemad tagavarad juure lasta s. o. $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ sm. Külje õmbluste tagavarad võimaldavad riidet vabamaks teha, kui

selleks ehk tarvidus. Riide jaod lõigatakse välja tagavarade kriiti mööda, nagu siin punkteeritud joontega ära märgitud. Joon. 94—99 kujutavad tagavarade juureandmist, täppide (strichide) sisse lõomist ingliskaketi juures läbilõigatud selja ja rinnaga. Täpid lüüakse kriiti möödad korralikult sisse, mitte liig tihti, mitte ka liig harva, kuid nii, et iga täpi niit sisse jääb, iseäranis kokkupanemise täppidel, mis õmbluste kohal põiki sisse lüüakse. Kokkupanemise punktid on tähtsad selles mõttes, et riide jaod oma kohtadelt, mis konstruktsioonis kindlaks määratud, ära ei nihkuks, vastasel korral kaotab riie oma tasakaalu. Joon. 100—101 kujutavad lõuendi juurelõikamist, rinnaaluse, revääride ja äärte töötamist. Joon. 100 näitab lõuendi juurelõikamist läbilõigatud rinnaga riiete juures. Hõlma jaod joon. 96 ja 97 asetatakse lõuendile nii, et punktid x ja xx ning a ja b kokku tulevad (joon. 100.), kujuneb avaus c , d , f . Avause eespoolsele $c-d$ joonel, taskust üles poole 4—5 sm., lastakse 3 sm. laiune täisnurk juure; avause $c-f$ joonel, ühel kõrgusel $c-d$ punktidega lastakse samasugune nurk punktist f kuni g 3 sm. lai juure. Sisselõike kokkupanemisel tulevad f ja d ja e ja g kokku. Lõuend peab tagavaradega ühelaiune olema.

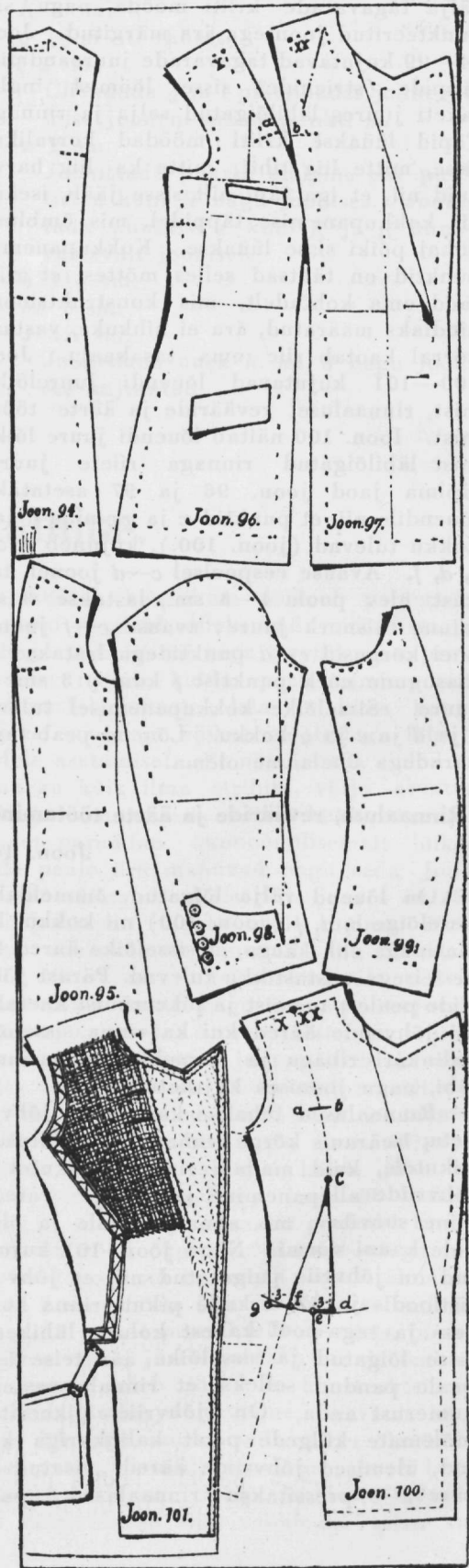
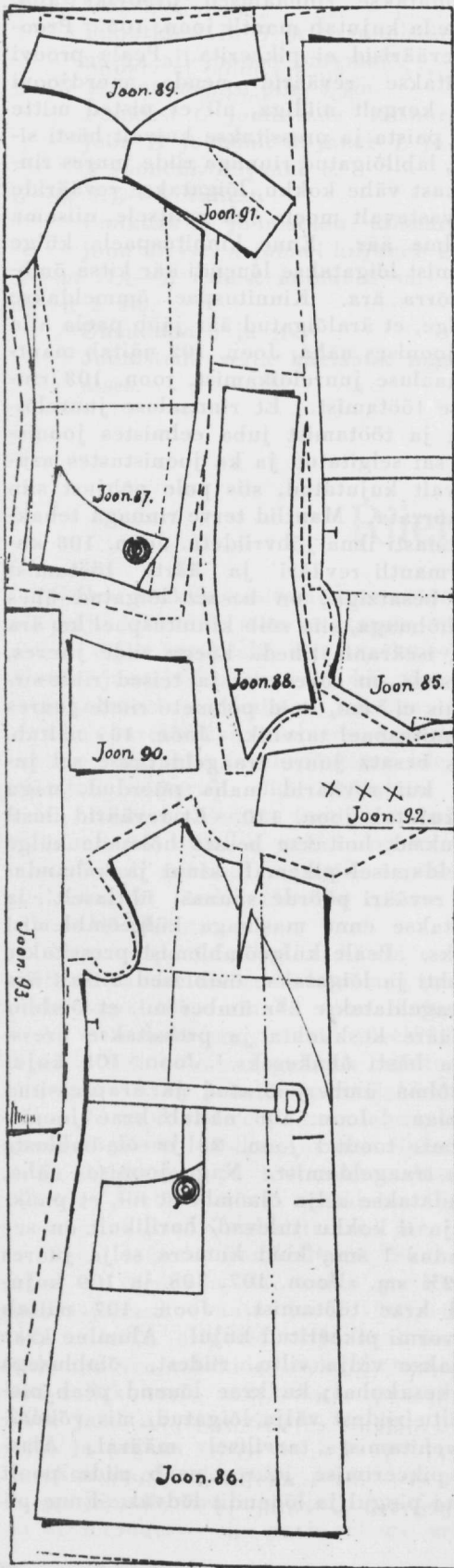
Rinnaaluse, revääride ja äärte töötamine.

Joon. 101.

On lõuend välja lõigatud, õmmeldakse sisselõige c , d , f (joon. 100) nii kokku, kas masinaga ehk käega, et sisselõike ääred teineteisega vastastikku tulevad. Pärast jõhvriide peale panemist ja pikeerimist kaetakse nii jõhvriide ääred kui ka rinna sisselõige kalinkori ribaga ja õmmeldakse masinaga läbi, nagu joonises kujutatud.

Rinnaalused tehakse ka ilma jõhvriideta, iseäranis kõrge rinnaga kehaehitusega isikutele, kuid madala rinnaga isikutel on jõhvriide allapanemine ja kerge vateerimine soovitatav, mis annab rinnale ja õlgadele kauni vormi. Nagu joon. 101 kujutatud on jõhvriie paigutatud nii, et jõhv on ristloodis ja jõhvi kude pikuti rinna kohal ees- ja taga-pool kahest kohast lühikeselt sisse lõigatud ja sisselõike äär teise ääre peale pandud selleks, et rinnale vastavat kumerust anda. On jõhvriie pikeeritud, mõlemate külgede poolt kalinkoriga kaetud, ülemised jõhvriide ääred „visatud üle ääre“, — pressitakse rinnaalused „puki“

peal ilusti kumeraks ja siledaks, peale selle traageldatakse rinnaalused prooviks alla, nagu seda kujutab mantli joon. 105. Prooviks reväärisid ei pikeerita. Peale proovi pikeeritakse reväärid nende murdjooni mööda kergelt niidiga, nii et pisted mitte läbi ei paista ja pressitakse kuivalt hästi siledaks, läbilõigatud rinnaga riide juures rinna kohast vähe kokku, lõigatakse revääride vorm vastavalt moele ehk maitsele, niisama ka hõlma äär. Enne kinnituspaela külge õmblemist lõigatakse lõuendi äär kitsa õmbluse võrra ära. Kinnituspaal õmmeldakse nii külge, et ärälõigatud äär jääb paela alla nagu joonises näha. Joon. 102 näitab mantli rinnaaluse juurelõikamist, joon. 103 rinnaaluse töötamist. Et rinnaaluse juurelõikamist ja töötamist juba eelmistes joonistustes sai selgitatud ja ka joonistustes arusaadavalt kujutatud, siis pole põhjust siin seda korrata. Mantlid terve rinnaga tehakse enamasti ilma jõhvriideta. Joon. 103 kujutab mantli revääri ja äärte töötamist eraldi besatziga; on besatz lõigatud ühes tükis hõlmaga, siis võib kinnituspaal ka ära jääda, iseäranis tiheda koega riide juures, nagu seda on covercout ja teised riidesordid, mis ei veni, kuid pehmete riiete juures on kinnituspaal tarvilik. Joon. 104 näitab, kuidas besatz juure traageldatakse sel juhul, kui reväärid maha pöördud, nagu seda kujutab joon. 110. Et reväärid ilusti pöörduksid, hoitakse besatz hõlmade külge traageldamisel pikemalt kinni ja kahandatakse revääri pöörde suunas ühtlaselt ja pressitakse enne masinaga külgeõmblemist siledaks. Peale külgeõmblemist pressitakse äär lahti ja lõigatakse õmblused kitsalt ära ja traageldatakse äär ümber nii, et õmblus jääb ääre keskohta ja pressitakse pressrauaga hästi õhukeseks. Joon. 105 kujutab hõlma ümberpööratud ja ärapressitud besatziga. Joon. 106 näitab krae joonistust, mis toodud joon. 28 ja õlaõmbluste kokku traageldamist. Nagu joonises näha, kahandatakse selja õlaõmblust nii, et punktid i ja ii kokku tulevad, harilikult on see kahandus 1 sm., kuid kumera selja juures $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ sm. Joon. 107, 108 ja 109 kujutavad krae töötamist. Joon. 107 näitab krae vormi pikeeritud kujul. Alumine krae lõigatakse välja viltu riidest, õmblusega krae keskkohal; ka krae lõuend peab olema viltu riidest välja lõigatud, mis võimaldab venitamist tarvilisel määral. Aluskrae pikeerimise juures peab riide poolt hoidma pingul ja lõuendit lõdval. Enne pi-

keerimist ömmeldakse kraejalg pöördjoont mööda masinaga läbi. Peale pikeerimist pressitakse alumine krae presspakul hästi siledaks ja lõigatakse lõuend krae alumiselt äärelt õmbluse võrra ära; õhukese, hargneva riide juures käänatakse riideäär lõuendi poole ümber ja tehakse ristpistega lõuendi külge kinni, kuna paksema, mitte-hargneva riide juures krae alumine kant jäetakse avatuks — ei pöörata ümber ääre. Joon. 108 näitab alumist kraed riide poolt pressitud kujul. Joon 109 näitab seda sama kraed lõuendi poolt, kuid kumeraks pressitud otstega, valmis peale traageldamiseks. Joon. 110 kujutab ära pressitud kraed ühes revääridega ja ära lõigatud krae fassoniga valmis pealmise krae peale panemiseks.

Käiste töötamine.

Joon. 110, 111, 112.

Nagu joon. 111 näha, peab pealmine käise eespoolt äärt punktide $f-f_1$ kohal hästi välja venitama, et pealmise poole käise esipoole joon e, f, R alumise käise alumise poole joonega r, ff, RR vabalt kokku tuleb, mille tõttu saavutatakse käisele vastav vorm, nagu seda kujutab õmbluste murdjoon a, f_1, RR , vastasel korral pöörab käise eespoolne õmblus käe alt välja. Künarnuki kohal punkt m juures peab pealmist käist vähe sisse pressima.

Enne käise kokkuõmblemist mõõdetakse pärast proovi kindlaks määratud käe- auk ümber ringi seljatüki õlaõmbluse nurgast, punktist i kuni esipoole õlaõmbluse nurgani ii . Et kontrollida, kas käise laius vastab selle mõõdule, mõõdetakse käis, kui alumine pool on juba kokku ömmeldud (joon. 112) ja lahti pressitud, punktist i kuni h , sealt sirgjoont mööda punktini d ja alumise käise äärt mööda kuni punktini VV ; need mõõdud peavad olema ühesuured. On aga käise mõõt laiem kui käe- augu ümbermõõt, võetakse alumisest käisest nii palju sisse, kui palju see laiem on; vastasel korral lastakse tagavarast nii palju välja, kui palju see on kitsam. Käise ülemise poole segment (kumerus) tõmmatakse kahekordse traagelniidiga tihedate traagelpistetega kokku nii palju, et segmenti äär oleks sirgjoon $h-d$ lühem 2 sm. võrra, see 2 sm. läheb käise alumise poole $h-i$ ja $d-VV$ arvele, mis tarvilik kahan- damiseks alumisel poolel, algades punktist h läbi i kuni VV . Joon 110 kujutab õieti

sisse ömmeldud käist. Käise otsapanemise punkt d märgitakse käeaugu proovi ajal ära.

Riiete selgaproovimine ja vigade parandamine.

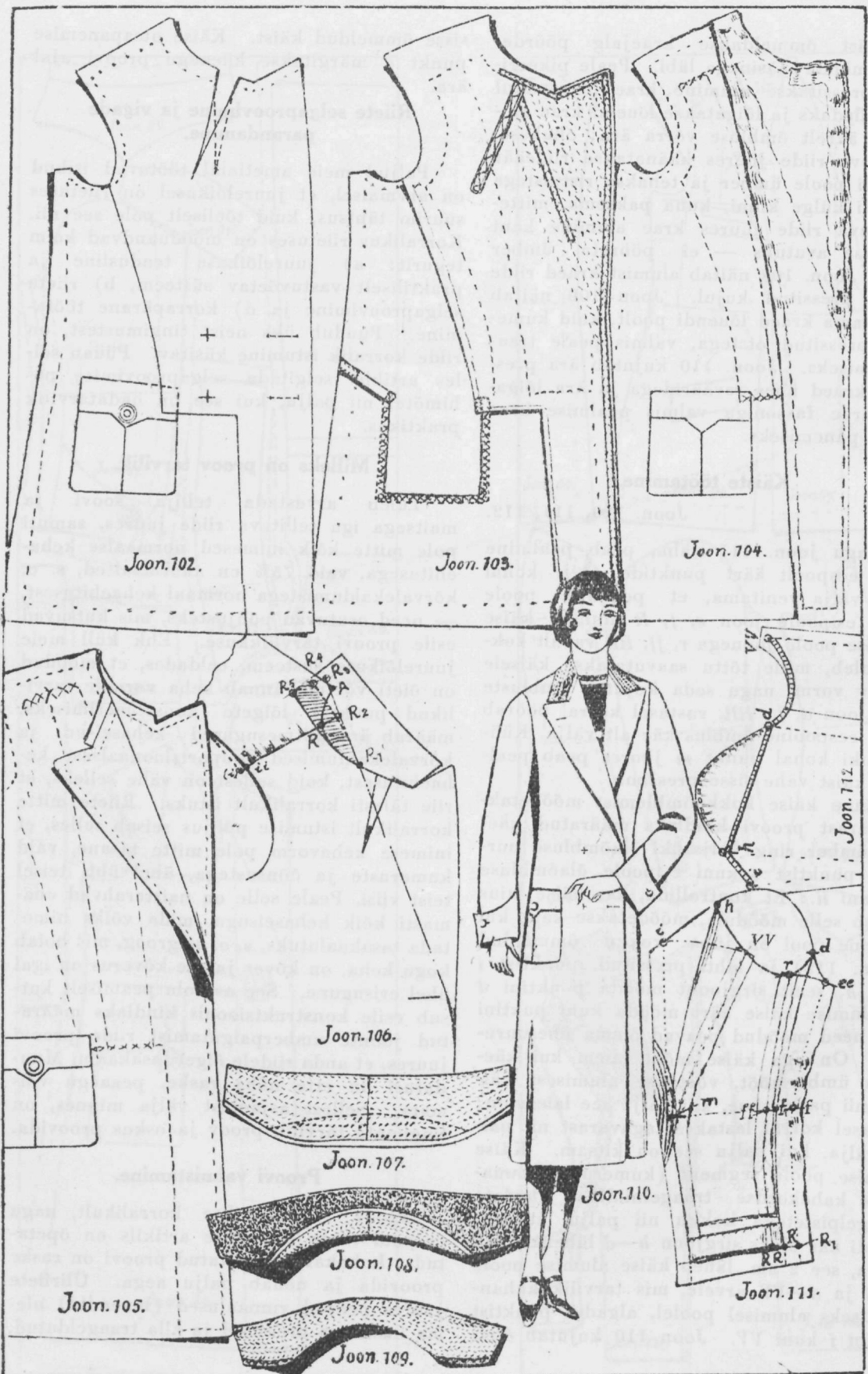
Paljud meie ametialal töötavad isikud on arvmaisel, et juurelõikusel on riietuses suurim tähtsus, kuid tõeliselt pole see nii. Korralikus riietuses on mõõduandvad kolm tegurit: a) juurelõikuse teadusline ja praktiliselt vastuvõetav süsteem, b) riiete selgaproovimine ja d) korrapärane töötamine. Puudub üks neist tingimustest, on riide korralik istumine küsitav. Püüan selles artiklis selgitada selgaproovimise põhimõtet nii palju, kui see on hädatarvilik praktikas.

Milleks on proov tarvilik.

Tuleb arvestada tellija soovi ja maitsega iga tellitava riide juures, samuti pole mitte kõik inimesed normaalse kehaehitusega, vaid 75% on anormaalsed, s. o. kõrvalekaldumistega normaale kehaehitusest, — need osutuvad põhjusteks, mis kutsuvad esile proovi tarvilikkuse. Ehk küll meie juurelõikuse süsteem, eeldades, et mõõdud on õieti võetud, annab keha vormile tarvilikud punktid lõigete konstrueerimiseks, määrab ära mitmesugused kehaseisud ja kõrvalekaldumised proportsionaalsest kehaehitusest, kuid sellest on vähe selleks, et riie täiesti korralikult istuks. Riiete mitte korralikult istumise põhjus seisab selles, et inimese kehavorm pole mitte tasane, vaid kumeruste ja õõnsustega, ühel üht, teisel teist viisi. Peale selle on naisterahvad enamasti kõik kehaseisuga, mida võiks nimetada tasakaalutuks, s. o. selgroog, mis hoiab kogu keha, on kõver ja see kõverus on igal ühel erisugune. See asjaolu peamiselt kutsus esile konstruksioonis kindlaks määratud joonte ümberpaigutamist riide proovi juures, et anda riidele õiget tasakaalu. Muudatusi on ette näha raske, peaaegu võimata. Sellest asjaolust välja minnes, on tingimata tarvilik proov ja oskus proovida.

Proovi valmistamine.

Proov valmistatakse korralikult, nagu espool riiete töötamise artiklis on õpetatud. Lohakalt valmistatud proovi on raske proovida ja nõuab palju aega. Üliriiete juures peavad rinnaalused (lõuendid) olema ilusti ära pressitud ja alla traageldatud,

õmblused kas lahti ehk ühe külje peale pressitud, alumine äär ümber pööratud, „leinist“ krae peale ja üks varrukas sisse traageldatud. Ka krae ja revääride siledaks pressimine on tarvilik. Madalal seisvate rindadega isikute ülrüüete proovi valmistamise juures on tarvilik rinna õõnsuse koht õlanukkide kohal jõhvriide ja kerge vati allapanemisega välja õiendada, see on eriti soovitatav kitsamate pealisrüüete juures, kuna laial, vabal mantlil võib vateerimine ära jääda.

Proov.

On proov selga pandud, tõmmatakse riie kergelt oma kohale. Pannakse hõlma ääred vabalt teine teisest üle, nii et nad revääride murdjoone ja alumise ääre juures täiesti on rööpjoonelised (joon. 110) ja kinnitatakse nõõpnõeltega ülemise ja alumise nõõpaukude ja nende keskkohalt kinni. Selle juures peab tähele panema, et riie täiesti vabalt kukuks. On riide tasakaal, riietustehnika keeles „balanss“, õige, siis langevad hõlmade ääred täiesti loodjooneliselt, ka siis kui hõlma ääred kinni nõõbitud ei ole, vastasel juhusel, s. o. kui tasakaal pole õige, lähevad hõlmad eest lahti ehk ümberpöörduvalt jooksevad alt kokku, mis harvem ette tuleb.

Ebatasakaalu juhusel võetakse krae ära ja alguses pahempoolne õlaõmblus lahti. Pahem pool sellepärast, et naisterahvastel on enamasti parempoolne õla madalam ja puus kõrgem, mis nõuab eraldi käsitamist. Peale selle kui pahem pool tasakaalu viidud. Et riiet tasakaalu viia, asetatakse hõlmi nii, et ta täiesti loodis oleks. Proovimise juures ei tohi proovi õla käe peale vajuda, vaid peab, kui see vajalik, nii palju ette poole viidama, et õla sile oleks. Peale selle kinnitatakse nõõpnõeltega seljapoolne õlaõmblus hõlma õlaõmbluse külge nii, et proovi selg siledalt ja tasakaalus kukub.

Õlaõmbluse reguleerimine.

On riide tasakaal saavutatud, tuleb õlaõmblus reguleerida nii, et õla ja käeaugu ümbrus sile oleks. Lameda selja juures pole see raske, kuid kumera selja ja suurte väljapöördud labaluudega isikute juures nõuab õlade reguleerimine harjumist ja oskust. Et selja ja õla kumerusele ruumi anda, tuleb seljatüki õlaõmblust labaluude kohal õlgade kokkutraageldamise juures kinni hoida ja see kinnihoid ilusti ära kahandada.

On õlaõmblus lahti pressitud, omab seljakumerus vastava ruumi ja õla jääb siledaks. Õõnsa õla, ettepoole seisvate õlanukkide juures on tarvilik esipoole õlaõmblust õõnsuse kohalt välja venitada. Läbilõigatud seljatükiga ride juures on õla reguleerimine palju kergem, võetakse nimelt küljetükil õla kohalt nii palju sisse, kui palju nõuab selja kumerus. Siin peab tähendama, et ainult seljatüki õlaõmbluse kahandamine kumera selja juures ei kindlusta veel, et riie ümbritseks õlasid korralikult. Selg ei ole ainult õla kohalt kumer, vaid selja kumerus ja nimelt kõrged labaluud on õlaõmblusest palju all pool, mille tõttu tuleb ka käeaugu labaluude kohal sisse töötada kas paela ehk kahekordse niidiga kinnitada, et see koht käise sisseõmblemise juures välja ei veniks. Kõrgete labaluude juures on käeaugu ümbruses selja kohal kujunenud tühi koht, mis tuleb vatiga kergelt välja õiendada.

Proovimise käsitusviis vildaku kehaehituse juures.

Nagu eelpool mainitud, on suurem osa naisterahvaste kehaehituse vildakud, olgugi et vildakus pealt vaadates välja ei paista, kuid riide proovimise juures annab kõige väiksem vildakus end tunda. Eriti just vildakud kehaehitused on komistuskiviks rüetuse tehnikas. Nagu öeldud, on vildakuse põhjuseks kõver selgroo, millele tugib üldine luustik, nagu rangluu rinnakorviga, labaluud, ristluu jne. Kogu luustik kaetud musklitega moodustab kokkuvõetult kõvera selgrooga kõvera inimese keha formatiooni. Oma kauaaegses praktikas olen tuhaneid naisterahva kehasid mõõtnud, ja võin kindlasti kostateerida, et 75% neist on vildaku ehitusega, kuna keskkooli vanemate klasside õpilaste juures tõuseb keha kõverus kuni 95%. Üldiselt on tõusnud keha vildakus sellest ajast, kui kadusid korsetid, mis hoidsid keha teatava määranu tasakaalus. Olgu siin ära tähendatud informatsiooniks meie tulevase põlve kolleegadele, et praeguse ajajärgu koolipink on vabritseerinud meile füüsilise puudustega klientisid, keda meie oma tehnika ja kunstiga peame kaunistama.

Kuidas opereerida riide selgaproovimise juures vildaku kehaseisuga, selgub iseenesest, kui teame, millest on tingitud riide juures ilmuvad vead. Tundes vigade põhjuseid on võimalus neid parandada, olgu

kas proovimise või juba valmis õmmeldud riide juures. Ilma põhjuste tundmiseta on pimedas ümberkobamine ja uisa-päisa talitamine ilma kindla plaanita. Vaadates joonistusi 113, 114, 115, 116, leiame põhjused, mis riide juures ilmuvaid vigasid esile kutsuvad. Joon. 113 kujutab luustiku skeemi, mille selgroo $a-a_1$, rangluu $b-b_1$ ja ristluu $c-c_1$ on täiesti tasakaalus, sellest järgneb, et riide mõlemad, nii pahem kui ka parem pool peavad tasakaalus olema. Joon. 116 kujutab vildaku kehaehituse luustiku skeemi; selgroo $a-a_1$ on kõver, rangluu $b-b_1$ kaldub paremale poole, kuna ristluu $c-c_1$ kaldub vasakule, selle tõttu parem õla b_1 kaldub alla ja parem puusalu c_1 tõuseb ülespoole, viies reieluu tasakaalust välja, mille tõttu parempoolne puns d_1-d_2 on kõrgem kui pahem $d-dd$ ja külge b_1-c_1 on lühem kui pahempoolne $b-c$, nagu joonises selgesti näha.

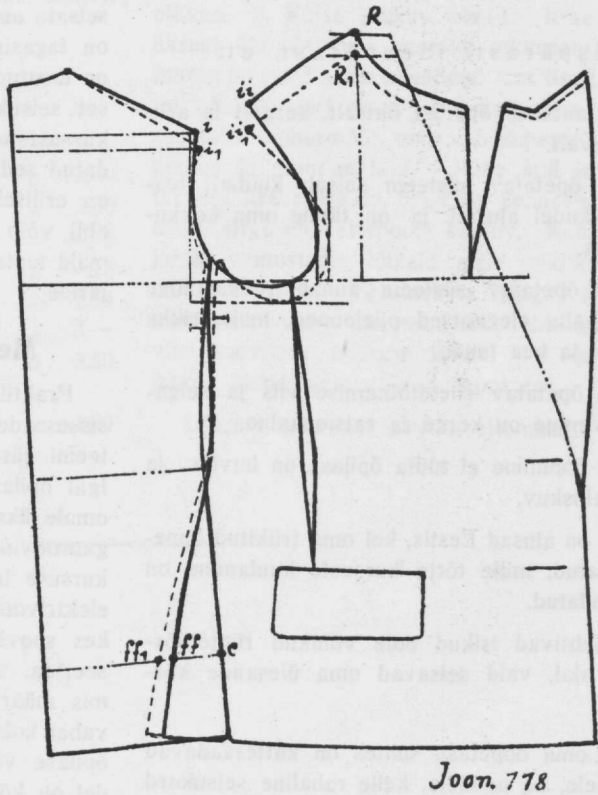
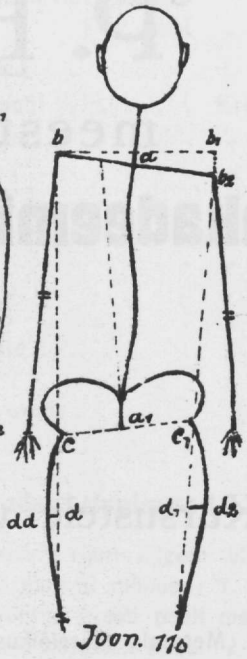
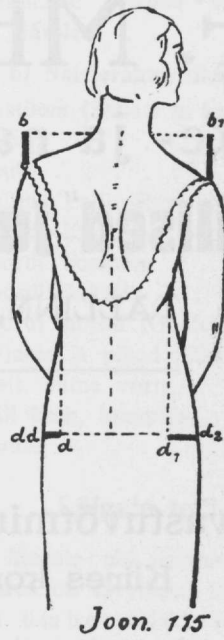
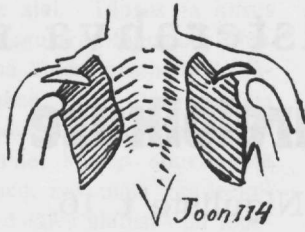
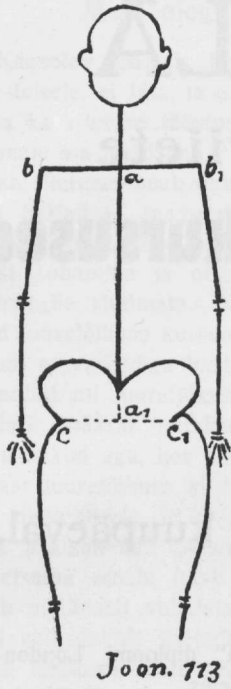
Kui löike kontsruktsioonis ehk proovis pole ühekülgse (vildakuse) kehaehitusega arvestatud, siis kujuneb valmis õmmeldud riide juures sarnane viga, nagu seda kujutab joon. 117. Algades paremast õlast kuni taljejooneni on riide parempoolne külge kortsudes, parema puusa kohal on riide kõvasti ligi ja pahema puusa juures seisab ära. Nüüd on arusaadav, mikspärast on see nii. Et paremale, s. o. madalamale poolele on riide juure lõigatud pahema (kõrgema) poole järele, siis langeb see vahearv nii palju kui pahem pool $b-c$ on pikem paremast b_1-c_1 (Joon. 116) õlast alla taljejoone suunas, ja et parem puus tungib ettepoole, nõudes omale ruumi, — kujunevad viltused kortsud, kiskudes ka parema poole hõlma eest lahti ja parempoolse krae kaelast eemale.

Kuidas parandada viga?

Proovis peab suure hoolega kehaseisu tähele panema, seda enam, et suurem osa tellijaid, kui neile tehakse proovi, instinktiivselt võtavad sirge seisandi, mis viib proovijat eksitusse. Et ära hoida eksitust, on soovitatav proovimise ajal kliendile esitada mõned küsimused tema soovi suhtes, nii et ta ennast hetkeks unustab, selle juures võtab ta omale tingimata hariliku poosi, ja seda tuleb kasutada. Eelpool toodud selektusest selgub, kuidas on tarvis toimida, et madalama poole riide poolt tasakaalu viia. Parempoolset hõlma tõstetakse nii palju ülespoole, kui palju parem pool madalam, selle juures käsitatakse sama võtet, mis vasaku poole proovimise juures on selektatud.

Et parempoolsele puusale ruumi anda, lastakse küljeõmbusest nii palju välja, et riide vabalt, takistamatult kukuks. Taljest ülespoole võetakse esipoole küljeõmbusest sisse, sest enamasti on madalam pool ka nõrgem pool. Ka selja vasakut poolt tuleb nii palju sisse võtta, et riide laius paras oleks. Seljatüki madalama poole õlaõmbust tuleb ka allapoole viia ja selja külgeõmbust ülesse poole. (Joon. 118.). Loomulikult tuleb ka parema poole käeauku nii palju allapoole viia, kui palju hõlma sai tõstetud. Joon. 118 on punkteeritud joonega muudatusel parema jaoks ära märgitud.

Lõpuks tuleks siin veel ära märkida, et peale siintoodud võtete proovimise juures, on veel palju peensusi, millede kirjeldamine veniks pikale, — siin aga on tee näidatud, mida mööda tuleb minna. Lõppsihile jõuab see, kes ei väsi ja välja kannatab praktilise tule karastuse.

Joon. 113-118.

P. F. METUSALA

meeste- ja naisterahva riiete

akadeemilised juurelõikuse kursused

TALLINN, Niguliste t. 16.

Kursustele vastuvõtmine igal 1. ja 15. kuupäeval.

Kiires korras igal ajal.

P. F. Metusala juurelõikuse kursused on ainuke asutis Eestis, kus igaüks võib juurelõikuse, riiete õige töötamise, selgaproovimise ja modellimise põhjalikult selgeks õppida.

Mispärast? Seepärast, et:

Kursustel antakse õpetust lihtsalt, kergelt ja arusaadavalt.

Kursustel õpetatav süsteem seisab kindlalt teaduslikkudel alustel ja on täpne oma kokkuseades.

Kursustel õpetatav süsteem annab riidele õige tasakaalu, elegantsed piirjooned, maitserikka vormi ja hea tunde.

Kursustel õpetatav riietetöötamise viis ja selgaproovimine on kerge ja ratsionaalne.

Kursustel õppimine ei tüüta õpilasi, on huvitav ja kaasakiskuv.

Kursused on ainsad Eestis, kel oma trükitud õppe- raamatud, mille tõttu kursuste kuulamine on kiirendatud.

Kursusi juhtivad isikud pole võhikud riietetööstuse alal, vaid seisavad oma ülesande kõrgusel.

Kursused oma õppetasu suhtes on kättesaadavad igaühele, ka nendele, kelle rahaline seisukord on piiratud.

Kursuse lõpetajad omavad „Rahvusvahelise Juurelõikuse Akadeemia“ diploomi London-Tallinn, Eesti-Inglise keeles.

relõikuse Akadeemia“ diploomi London-Tallinn, Eesti-Inglise keeles.

Riieturid ja riietarid! Pidage meeles, et „Edu oma elukutses saavutate teie ainult siis, kui teie seisate oma ülesande kõrgusel“ — paigalseimine on tagasimine. Väike toodud ohver õppimisele on tasutud sajakordselt ja kindlustab teie sotsiaalsel seisukorda. Isikuile, kel puudub võimalus kursust kohapeal (Tallinnas) kuulata, on võimaldatud seda teha kodus, **iseõppimise teel**. Selleks on eriliselt välja antud õpperaamatud, mille abil võib kursust läbi võtta ka **kirjateel**. Lähemaid teateid nende kursuste üle antakse nõudmise järel. Juhatus.

Meie kursuste praktilised tööd.

Praktiliste tööde jaoks on kursustel täieline sisseseade, elektripressimine kõige uuema süsteemi järel valmistatud pressimise-abinõudega. Igal õpilasel on õigus õmmelda oma tellijale ehk omale üks riie täiesti valmis, meie juhatusel, selgaproovimise ja lõpliku töötamisega, mille eest kursuse juhatus erilist tasu ei võta, väljaarvatud elektrivoolu tarvitamise kulu 1—2 krooni. Isikud, kes soovivad kauemat aega töötamises praktiseerida, maksavad õpetuse eest väikest tasu, mis määratakse ära kursuse juhatusel ja õpilase vahel kokkuleppe teel, — tasu suurus oleneb ära õpilase võimetest. Õppemetood praktilistel töodel on kõige uuem ja otstarbekohasem, väljamaa eeskujul, mis võimaldab töötada iga riidet kergelt ja maitserikkalt, vastavalt ajanõuetele.

Meie elegantsed lõiked.

Käesolev ajajärk, kus üks kiirusrekord järgneb teisele, ei jäta, ja ei võigi jätta mõju avaldamata ka riietuse tööstuse alal. Täpsus ja kiirus on meie aja hüüdsõna. Nagu igas tehnilises töös, nii ka riietuses peab olema kindel plaan, mille järelle töötades saavutatakse edu. Ilma kindla plaanita töötamine on seesama, mis pimedast peast kobamine ja otsimine, kunagi soovitava eesmärgile jõudmata. Need, kes meie akadeemilised juurelõikuse kursused täies ulatuses on lõpetanud, teavad väga hästi, kuidas töötatakse plaanikindlalt nii juurelõikuses kui ka töötamises, ja millisel määral hoitakse kokku töö- ja ajakulu. Need isikud aga, kes pole omandanud ühtegi ajakohast juurelõikuse süsteemi, vaid lõikavad lihtsalt silma järele, ja ka need, kes töötavad mõne vana äraiganenud „süsteemi“ järele — peavad muretsema omale hästi passivaid lõikemodelle. Hästi ja täpselt valmistatud lõike järele võib samuti rahuldavalt töötada, eeldades, et töötaja omab teadmisi riiete selgaproovimises ja õmblemises. Meil valmistatud lõiked on kõigiti ajakohased, nad on elegantsed oma vormis, tehniliselt täpsed ja vastavad moodsale stiilile, samuti ka kliendi isiklikule maitsele.

Lõigete hinnakiri.

a) Meesterahva riided.

Pinsakülükond	Kr.	3.—
Pinsak, Frentš à	„	2.—
Šakett, kuub, frakk à	„	2.50
Vest	„	—,75
Püksid	„	—,75
Breeches (galifeé)	„	1.50
Palitu, vormi palitu à	„	3.—
Raglaan	„	3.50
Poisslaste palitud vastavalt aastate järele 75 s. kuni	„	1.50

Poisslaste ülükond vastavalt aastate järele 1 kr. kuni „ 2.—

b) Naisterahva riided.

Kostüüm (Šakett ja kuub)	Kr.	3.—
Šakett	„	2.—
Kuub	„	1.—
Palitu, Palitu-Raglaan à	„	3.—
Mantoo-Kimanoo, Cape à	„	3.50
Spordi kostüüm	„	3.50
Spordi šakett	„	2.50
Spordi püksid (Galifeé)	„	1.50
Pyjama ja pikad püksid	„	2.50
Kleit, lihtne vorm	„	1.50
Stiil kleit, komplits. vormis	„	2.—2.50
Pluuse	„	—,75

Lõigete tellimiste tingimised.

Meeste- ehk naisterahva riiete lõigete tellimise juures on tarvilised järgmised mõõdud: 1. Rinna ümbermõõt, võetud (vesti pealt meestel) pingul ristloodis üle rinna kõrgema koha. 2. Talje ümbermõõt, 3. puusade ümbermõõt, meesterahval üle istumise kõrgema koha, naisterahvastel talje joonest 18—20 sm. alla poole. 4. Talje ja kogu pikkus. 5. Käise pikkus, algades krae alumisest äärest üle õla kuni vastava pikkuseni. Palitute juures on need samad mõõdud tarvilised, — meestel võetud vesti pealt. Pükste juures on vajalised talje ümbermõõt, puusade ümbermõõt, sammu pikkus ja alumine laius. Riide stiil ja vorm on tarvilik ära märkida, niisama kehaseis, kas normaal, sirge ehk ettepoole kaaluv. Kohapeal tellijatele valmistame lõikeid meie isiklikult võetud mõõtude järele. Valmisriiete (laagri) lõigte tellimisi valmistame kas üksikult, ehk komplektide viisi soovitava suuruse järele, — komplektide juures hinnaalandus, kokkuleppeteel.

Lõigete tellimisel tarvilik ettemaks.

ÕMMELGE ELEKTRIJÕUL !

Singer õmblusmootor

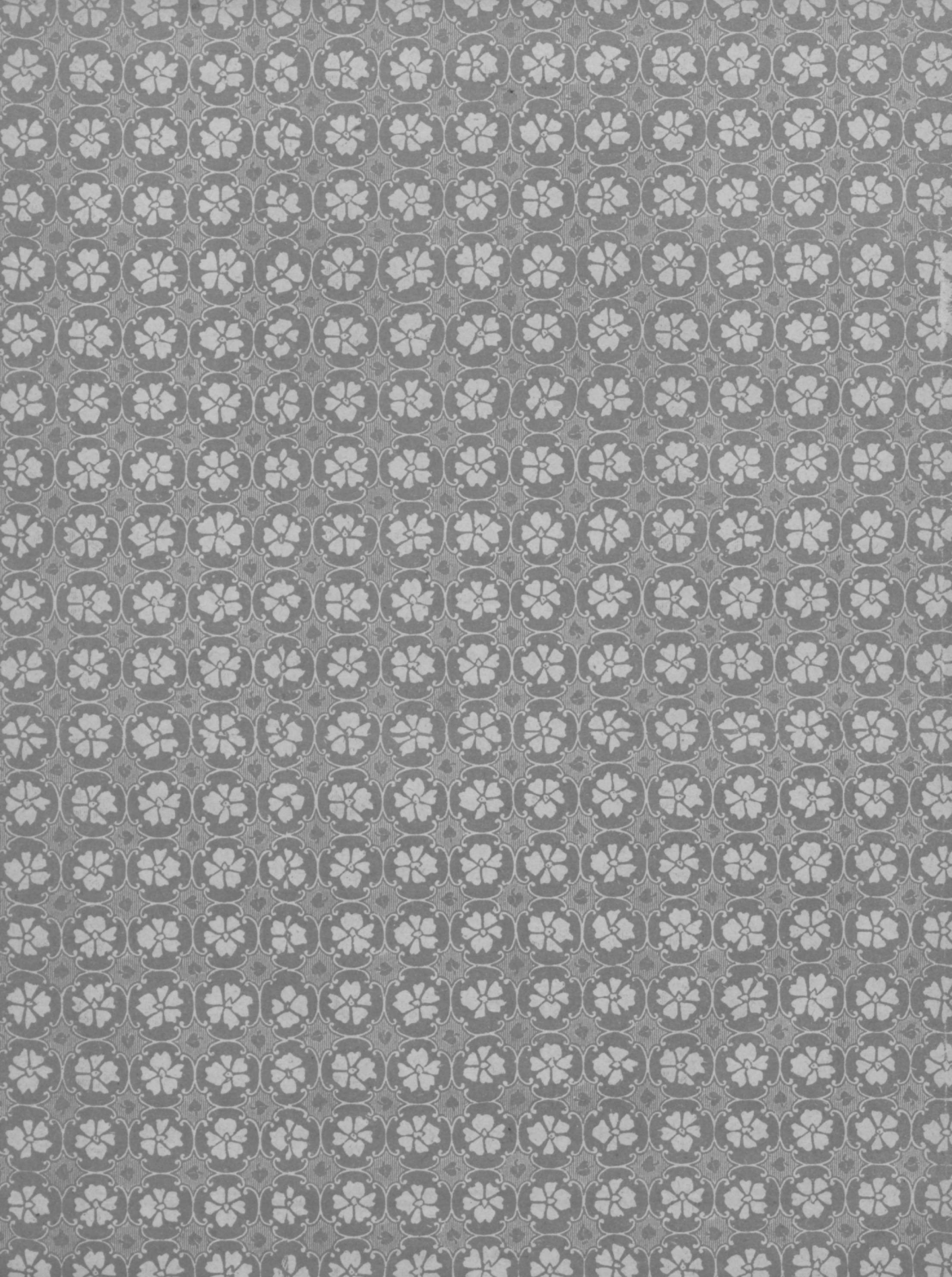
vabastab Teid väsitavast tallamisest, hoiab Teie jõudu ja tervist, suurendab seega Teie töövõimet, ning voolu kulu on ainult 1¼ senti töötunnis.

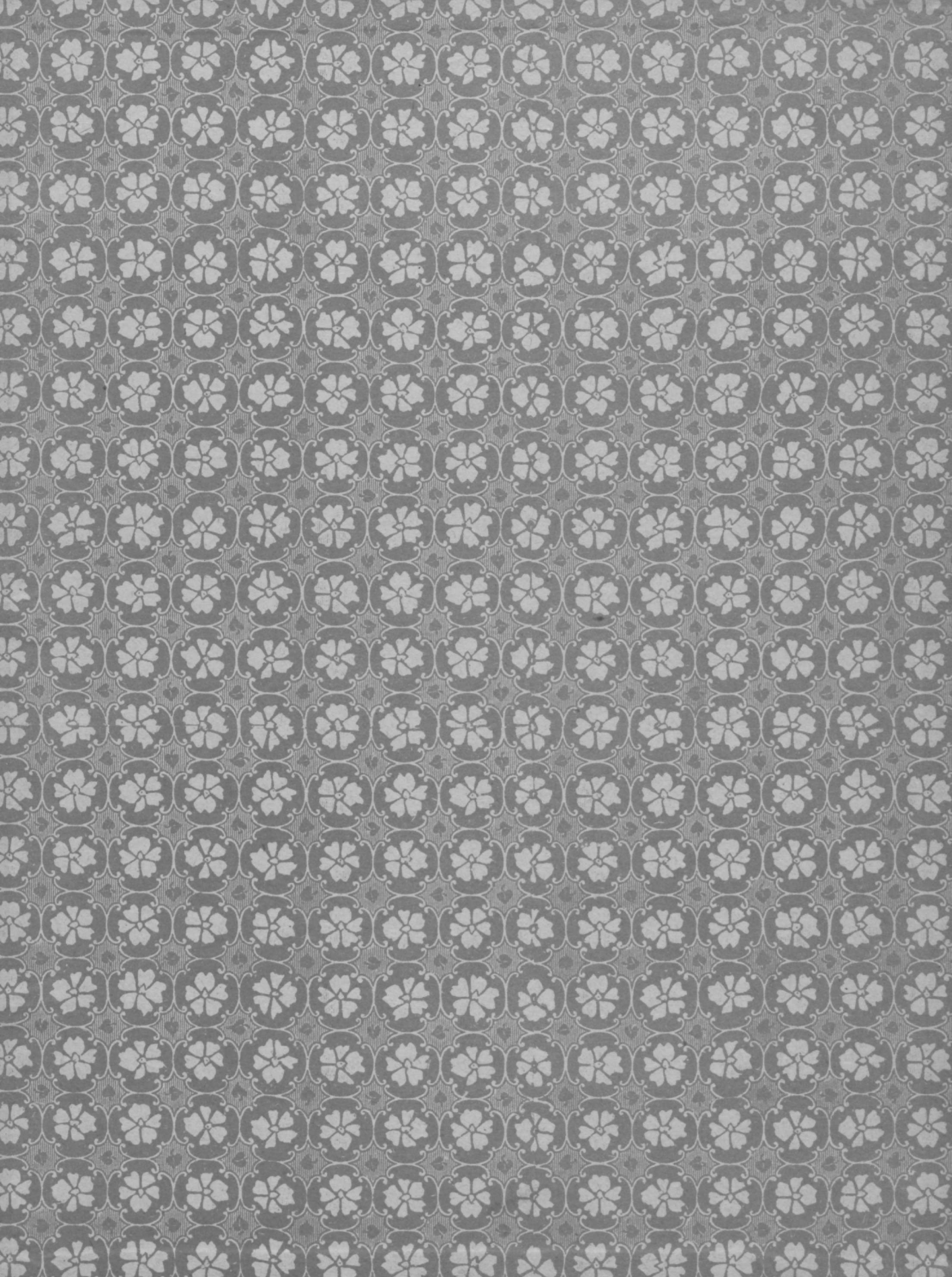
Singer õmbluslamp

juhhib koondatud valguse täpselt töökohale, näitab lga peensuse töös silmi pingutamata, varjab silmi, hoides närve väsitamast, ning voolu tarvitab vähem harilikust lambist.

**KASUTAGE ABI,
MIDA PAKUB TEILE
AJAKOHANE TEHNIKA.**

*Lähemas Singeri äris demonstreeritakse Teile masinaid, mootore ja lampe.
Mingit ostusundi. Õpetatakse maksuta õblemist, tikandust ja nõelumist.*

Ar 931 B
Metusala, P.
Naisterahva